ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ

Навчальний посібник

Ірпінь
2025

УДК 657:005(075.8)
ББК 65.052.2я73
О-17

Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного податкового університету
(протокол № 17 від 26 червня 2025 року)

Рецензенти:

В. А. Шпак, доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування Київського кооперативного інституту бізнесу і права;

В. М. Метелиця, доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку та аудиту Державного податкового університету.

Автори:

Ю. І. Мискін, д-р екон. наук, професор; **В. М. Краєвський,** д-р екон. наук, професор; **Т. М. Паянок,** канд. екон. наук, доцент; **О. О. Мискіна,** канд. екон. наук; **В. В. Іщенко,** канд. екон. наук; **О. М. Вільчинський,** канд. екон. наук.

О-17 **Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу** : навчальний посібник / Ю. І. Мискін та ін. ; за заг. ред. Ю. І. Мискіна. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2025. – 314 с.
ISBN 978-966-337-774-2

У навчальному посібнику висвітлено теоретичні засади та прикладні аспекти формування обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу в умовах цифровізації, глобалізації ринків і посилення конкуренції. Видання містить вісім тематичних розділів, які подані в білінгвальному форматі.

Призначений для студентів, викладачів і фахівців у сфері обліку, фінансів та менеджменту, які прагнуть здобути компетентності з підвищення ефективності управління бізнесом.

УДК 657:005(075.8)
ББК 65.052.2я73

© Мискін Ю. І., Краєвський В. М.,
Паянок Т. М., Мискіна О. О.,
Іщенко В. В., Вільчинський О. М., 2025
© Державний податковий університет, 2025

ISBN 978-966-337-774-2

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....11

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ ЕФЕКТИВНОСТІ БІЗНЕСУ ЯК ОБ'ЄКТА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ.....13
1.1. Сутність ефективності бізнесу як об'єкта обліку та аналізу 13
1.2. Підходи до оцінки ефективності бізнесу 15
1.3. Стейкхолдери оцінки ефективності бізнесу 17
1.4. Показники оцінки ефективності бізнесу 19
Завдання для практичної роботи.....21
Питання для самоконтролю.....22
Тести для самоконтролю.....23

ТЕМА 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ.....26
2.1. Сутність та завдання обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу.....26
2.2. Функції обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу 28
2.3. Об'єкти та суб'єкти обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу.....30
2.4. Генеза обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу 32
Завдання для практичної роботи.....33
Питання для самоконтролю.....35
Тести для самоконтролю.....35

ТЕМА 3. МОДЕЛЮВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ З ПОЗИЦІЇ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ 39
3.1. Інституційні запити як цільовий орієнтир обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу 39

3.2. Структурні складові системи обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу 41
3.3. Моделі обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу з позиції системного підходу 43
Завдання для практичної роботи 45
Питання для самоконтролю 46
Тести для самоконтролю 47

ТЕМА 4. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ 50
4.1. Сутність та структурні складові організації обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу 50
4.2. Організація інформаційного та технологічного забезпечення оцінки ефективності бізнесу 52
4.3. Організація юридичного та кадрового забезпечення оцінки ефективності бізнесу 54
4.4. Організація технічного, комунікаційного та ергономічного забезпечення оцінки ефективності бізнесу 56
Завдання для практичної роботи 58
Питання для самоконтролю 59
Тести для самоконтролю 60

ТЕМА 5. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 64
5.1. Сутність та види ефективності діяльності суб’єкта господарювання як об’єкта обліково-аналітичного забезпечення управління 64
5.2. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансових результатів діяльності підприємства 66
5.3. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансового стану діяльності підприємства 68

5.4. Обліково-аналітичне забезпечення
оцінки ефективності використання ресурсного
потенціалу підприємства.....70
Завдання для практичної роботи.....72
Питання для самоконтролю.....73
Тести для самоконтролю.....74

ТЕМА 6. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ.....78
6.1. Загальна характеристика процесного
підходу до обліково-аналітичного забезпечення
управління ефективністю бізнесу 78
6.2. Обліково-аналітичне забезпечення
управління ефективністю основних бізнес-процесів.....80
6.3. Обліково-аналітичне забезпечення
управління ефективністю сервісних бізнес-процесів 82
Завдання для практичної роботи.....84
Питання для самоконтролю.....85
Тести для самоконтролю.....86

ТЕМА 7. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ.....90
7.1. Підходи до обліково-аналітичного
забезпечення вартісно-орієнтованого
управління ефективністю бізнесу 90
7.2. Моделі обліково-аналітичного
забезпечення вартісно-орієнтованого
управління ефективністю бізнесу
на основі затратного підходу 93
7.3. Моделі обліково-аналітичного
забезпечення вартісно-орієнтованого
управління ефективністю бізнесу
на основі дохідного підходу 95

7.4. Моделі обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління ефективністю бізнесу на основі ринкового підходу 97
Завдання для практичної роботи 100
Питання для самоконтролю 101
Тести для самоконтролю 101

ТЕМА 8. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 105
8.1. Сутність соціальної відповідальності бізнесу як об'єкта обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю діяльності підприємства 105
8.2. Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю соціальної відповідальності бізнесу 108
8.3. Збалансована система показників як модель управління ефективністю діяльності підприємства 110
8.4. Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу на основі збалансованої системи показників 112
Завдання для практичної роботи 113
Питання для самоконтролю 114
Тести для самоконтролю 115

ГЛОСАРІЙ 120

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 131

ДОДАТКИ 136

CONTENTS

PREFACE 170

TOPIC 1. THE ESSENCE OF BUSINESS EFFICIENCY AS AN OBJECT OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR MANAGEMENT 171
1.1. The essence of business efficiency as an object of accounting and analysis 171
1.2. Approaches to assessing business efficiency 173
1.3. Stakeholders in business efficiency assessment 174
1.4. Indicators of business efficiency assessment 176
Objective of the practical work 178
Self-assessment questions 179
Self-assessment tests 180

TOPIC 2. THEORETICAL FOUNDATIONS OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR BUSINESS PERFORMANCE MANAGEMENT 183
2.1. The essence and objectives of accounting and analytical support for business performance management 183
2.2. Functions of accounting and analytical support for business performance management 185
2.3. Objects and subjects of accounting and analytical support for business performance management 187
2.4. Genesis of accounting and analytical support for business performance management 189
Objective of the practical work 190
Self-assessment questions 191
Self-assessment tests 192

TOPIC 3. MODELING OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR BUSINESS PERFORMANCE MANAGEMENT FROM A SYSTEMS APPROACH PERSPECTIVE 196
3.1. Institutional demands as a target guideline for accounting and analytical support in business performance management 196
3.2. Structural components of the accounting and analytical support system for business performance management 198
3.3. Models of accounting and analytical support for business performance management from a systems approach perspective..... 200
Objective of the practical work 201
Self-assessment questions..... 202
Self-assessment tests..... 203

TOPIC 4. ORGANIZATION OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR BUSINESS PERFORMANCE MANAGEMENT 207
4.1. The essence and structural components of organizing accounting and analytical support for business performance management..... 207
4.2. Organization of information and technological support for business performance evaluation 209
4.3. Organization of legal and personnel support for business performance evaluation..... 211
4.4. Organization of technical, communication, and ergonomic support for business performance evaluation 213
Objective of the practical work 214
Self-assessment questions..... 215
Self-assessment tests..... 216

TOPIC 5. ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR MANAGING ENTERPRISE PERFORMANCE 220
5.1. The essence and types of enterprise performance as an object of accounting and analytical management support 220
5.2. Accounting and analytical support for assessing financial results of enterprise activities 222
5.3. Accounting and analytical support for assessing the financial condition of the enterprise 224
5.4. Accounting and analytical support for assessing the efficiency of enterprise resource potential utilization 226
Objective of the practical work 228
Self-assessment questions 229
Self-assessment tests 229

TOPIC 6. ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR MANAGING THE EFFICIENCY OF BUSINESS PROCESSES 233
6.1. General characteristics of the process approach to accounting and analytical support for managing business efficiency 233
6.2. Accounting and analytical support for managing the efficiency of core business processes 235
6.3. Accounting and analytical support for managing the efficiency of service business processes 237
Objective of the practical work 238
Self-assessment questions 239
Self-assessment tests 240

TOPIC 7. ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR VALUE-BASED BUSINESS PERFORMANCE MANAGEMENT 243
7.1. Approaches to accounting and analytical support for value-based business performance management 243

7.2. Models of accounting and analytical support for value-based business performance management based on the cost approach 245
7.3. Models of accounting and analytical support for value-based business performance management based on the income approach..... 247
7.4. Models of accounting and analytical support for value-based business performance management based on the market approach 249
Objective of the practical work..... 251
Self-assessment questions..... 252
Self-assessment tests..... 253

TOPIC 8. ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR THE COMPREHENSIVE ASSESSMENT OF ENTERPRISE PERFORMANCE 257
8.1. The essence of corporate social responsibility as an object of accounting and analytical support for managing enterprise performance 257
8.2. Accounting and analytical support for managing the effectiveness of corporate social responsibility 259
8.3. The balanced scorecard as a model for managing enterprise performance 261
8.4. Accounting and analytical support for managing business performance based on the balanced scorecard..... 263
Objective of the practical work..... 264
Self-assessment questions..... 265
Self-assessment tests..... 266

GLOSSARY 269

RECOMMENDED READING..... 278

APPENDICES 283

ПЕРЕДМОВА

Сучасний етап розвитку економіки характеризується динамічними змінами, глобалізацією ринків, посиленням конкуренції та стрімким розвитком інформаційних технологій. У таких умовах ефективне управління бізнесом стає ключовим чинником успіху будь-якого підприємства. Одним із найважливіших інструментів підвищення ефективності управлінських рішень є обліково-аналітичне забезпечення, яке дає змогу керівництву компанії отримувати своєчасну, точну та комплексну інформацію для стратегічного та оперативного планування.

Навчальний посібник «Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу» розроблено з метою надання студентам, викладачам, фахівцям у сфері обліку, фінансів та менеджменту сучасних знань і практичних навичок, необхідних для ефективного використання обліково-аналітичних інструментів у процесі управління бізнесом.

Навчальний посібник складається з 8 тем, глосарію, списка використаних джерел і додатків. Така структура навчального посібника дає змогу ефективно його використовувати як для очного, так і для заочного та дистанційного навчання.

У посібнику розглядаються теоретичні основи та прикладні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу.

Особливу увагу приділено можливості використання посібника під час реалізації білінгвального підходу до навчання. Усі теми розкриті одночасно українською та англійською мовами. Крім того, у посібнику представлені практичні завдання, питання та тести для самоконтролю, які допоможуть читачам краще засвоїти матеріал та застосувати отримані знання в реальній діяльності.

Автори посібника сподіваються, що ця книга стане корисним інструментом для всіх, хто прагне поглибити свої знання в галузі обліку, аналізу та управління ефективністю бізнесу, а також для тих, хто бажає впроваджувати сучасні підходи до управління в своїй професійній діяльності.

Бажаємо вам успіхів у навчанні та професійному зростанні.

І нехай критерієм ваших управлінських рішень буде не вартість, а цінність.

ТЕМА 1
СУТНІСТЬ ЕФЕКТИВНОСТІ БІЗНЕСУ ЯК ОБ'ЄКТА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ

1.1. Сутність ефективності бізнесу як об'єкта обліку та аналізу.
1.2. Підходи до оцінки ефективності бізнесу.
1.3. Стейкхолдери оцінки ефективності бізнесу.
1.4. Показники оцінки ефективності бізнесу.

Ключові терміни: *ефективність бізнесу, обліково-аналітичне забезпечення, рентабельність, економічна ефективність, соціальна ефективність, фінансова стійкість, показники ефективності, витрати, дохід, прибуток, стейкхолдери, інвестиційна привабливість, операційна ефективність, вартість бізнесу, бенчмаркінг, ключові показники ефективності (KPI), цінність бізнесу для стейкхолдерів, підходи до оцінки ефективності бізнесу, баланс інтересів, ризики бізнесу.*

1.1. Сутність ефективності бізнесу як об'єкта обліку та аналізу

Ефективність бізнесу є однією з ключових категорій, яка відображає здатність підприємства досягати поставлених цілей, раціонально використовуючи наявні ресурси. Вона характеризується системою показників, що дають змогу оцінити результативність діяльності підприємства та його здатність адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Як об'єкт обліку та аналізу, ефективність бізнесу охоплює широкий спектр аспектів, пов'язаних із фінансовими, економічними, соціальними та екологічними результатами функціонування підприємства.

Сутність ефективності бізнесу полягає у співвідношенні між досягнутими результатами та витратами на їх отримання. У контексті обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю

підприємства це означає визначення таких критеріїв і методів оцінки, які б давали змогу максимально об'єктивно відобразити результати діяльності та сприяти ухваленню раціональних управлінських рішень. Основними критеріями оцінки ефективності є рентабельність, продуктивність праці, окупність інвестицій, ліквідність та платоспроможність.

Ефективність бізнесу є інтегрованим показником, який поєднує економічну, операційну, фінансову та стратегічну складові. Економічна ефективність відображає загальну результативність підприємства у створенні доданої вартості. Операційна ефективність характеризується здатністю підприємства мінімізувати витрати на одиницю продукції чи послуги без шкоди для їх якості. Фінансова ефективність зосереджується на показниках доходності, фінансової стійкості та управління грошовими потоками. Стратегічна ефективність охоплює довгострокову перспективу та спрямована на забезпечення конкурентних переваг і стійкості підприємства в умовах ринкової конкуренції.

Одним із ключових завдань обліку є забезпечення достовірного та повного відображення даних про ефективність бізнесу. Для цього використовуються різноманітні облікові інструменти, такі як системи фінансового та управлінського обліку, які дають змогу аналізувати доходи, витрати, інвестиції та інші показники. Фінансовий облік спрямований на складання звітності для зовнішніх користувачів, таких як інвестори, кредитори та регулювальні органи. Управлінський облік зі свого боку забезпечує інформацією внутрішніх користувачів, зокрема керівництво підприємства, для ухвалення стратегічних та операційних рішень.

Аналіз ефективності бізнесу є невід'ємною частиною процесу управління. Він охоплює оцінку сильних і слабких сторін діяльності підприємства, ідентифікацію можливостей для покращення та оцінку ризиків. Сучасні підходи до аналізу ефективності охоплюють використання методів фінансового аналізу, таких як горизонтальний, вертикальний та коефіцієнтний аналіз, а також методів операційного аналізу, таких як ABC-аналіз, аналіз витрат і вигід, бенчмаркінг тощо. Застосування інформаційних технологій значно підвищує якість і швидкість аналітичних досліджень,

даючи можливість автоматизувати процеси збору, обробки та інтерпретації даних.

Системний підхід до обліку та аналізу ефективності бізнесу передбачає інтеграцію різних підсистем обліково-аналітичного забезпечення для досягнення максимальної узгодженості та ефективності управлінських рішень. Це включає врахування зовнішніх і внутрішніх чинників, які впливають на діяльність підприємства, таких як зміни в законодавстві, ринкова кон'юнктура, технологічні інновації та соціально-економічні тренди.

Отже, ефективність бізнесу як об'єкт обліку та аналізу є багатовимірною категорією, що вимагає комплексного підходу до її оцінки та управління. Її аналіз дає змогу підприємствам не лише оцінити поточний стан справ, але й розробити стратегії для підвищення результативності, стійкості та конкурентоспроможності в довгостроковій перспективі.

1.2. Підходи до оцінки ефективності бізнесу

Оцінка ефективності бізнесу є одним із найважливіших етапів управління, який дає змогу визначити рівень досягнення підприємством своїх цілей, оптимізувати використання ресурсів та розробити стратегії для подальшого розвитку. Різноманітність чинників, які впливають на діяльність підприємства, спричинила появу багатьох підходів до оцінки ефективності бізнесу, що враховують різні аспекти його функціонування.

Традиційним підходом до оцінки ефективності є використання фінансових показників, які відображають результативність діяльності підприємства в кількісному вираженні. Основними показниками цього підходу є рентабельність, ліквідність, фінансова стійкість, оборотність активів, прибутковість капіталу та інші. Фінансові показники дають змогу оцінити здатність підприємства генерувати прибуток, своєчасно виконувати зобов'язання перед кредиторами та інвесторами, а також забезпечувати стабільний розвиток. Проте цей підхід має певні обмеження, оскільки не враховує нематеріальні активи, соціальні та екологічні аспекти діяльності підприємства.

Сучасні підходи до оцінки ефективності бізнесу передбачають використання комплексних моделей, які поєднують фінансові та нефінансові показники. Однією з таких моделей є збалансована система показників (Balanced Scorecard, BSC), яка враховує чотири ключові перспективи: фінансову, клієнтську, внутрішніх бізнес-процесів та навчання і розвитку. Такий підхід дає змогу забезпечити стратегічне управління, спрямоване на довгостроковий розвиток підприємства та досягнення його місії.

Іншим важливим підходом є оцінка ефективності бізнесу з точки зору створення доданої вартості. Економічна додана вартість (Economic Value Added, EVA) та ринкова додана вартість (Market Value Added, MVA) є ключовими показниками, які дають змогу оцінити вартість, створену підприємством для його власників. Ці показники враховують як прибутковість підприємства, так і вартість залученого капіталу, що робить їх ефективним інструментом для аналізу вартості бізнесу.

Соціальні та екологічні аспекти діяльності підприємства стають все більш важливими у контексті сучасного бізнесу. Підходи, які враховують принципи сталого розвитку, зосереджуються на інтеграції економічних, соціальних та екологічних цілей. До таких підходів належить використання показників корпоративної соціальної відповідальності (CSR) та екологічної ефективності. Ці показники дають змогу оцінити внесок підприємства в розвиток суспільства та мінімізацію негативного впливу на довкілля.

Значну роль в оцінці ефективності бізнесу відіграють інформаційні технології, які дають змогу автоматизувати процес збору, обробки та аналізу даних. Використання сучасних програмних рішень, таких як системи управління бізнес-аналітикою (Business Intelligence, BI), сприяє підвищенню точності та швидкості оцінювання. Завдяки цьому керівники отримують можливість оперативно ухвалювати управлінські рішення на основі об’єктивної інформації.

Підходи до оцінки ефективності бізнесу мають враховувати специфіку діяльності підприємства, його стратегічні цілі та зовнішнє середовище. Комбінування різних методів та інструментів дає змогу отримати більш повну та об’єктивну картину ефективності, що є основою для подальшого успішного розвитку підприємства.

1.3. Стейкхолдери оцінки ефективності бізнесу

Стейкхолдери оцінки ефективності бізнесу відіграють ключову роль у визначенні напрямів розвитку підприємства, прийнятті управлінських рішень та формуванні стратегії. Стейкхолдерами є всі зацікавлені сторони, які прямо чи опосередковано впливають на діяльність підприємства або залежать від його результатів. Ідентифікація та врахування інтересів цих сторін є важливим елементом успішного управління бізнесом.

Серед основних стейкхолдерів виділяють власників та акціонерів підприємства. Для цієї категорії ключовими аспектами є забезпечення високої прибутковості капіталу, стабільності дивідендів та зростання ринкової вартості бізнесу. Ефективність бізнесу для власників визначається показниками рентабельності, економічної доданої вартості (EVA) та ринкової доданої вартості (MVA). Власники зацікавлені у стратегічному розвитку підприємства, який гарантуватиме довгострокову конкурентоспроможність.

Менеджмент підприємства є іншою важливою категорією стейкхолдерів. Для цієї групи ефективність бізнесу оцінюється через здатність досягати стратегічних та операційних цілей, оптимізувати бізнес-процеси, підвищувати продуктивність праці та забезпечувати інноваційний розвиток. Менеджери використовують фінансові, операційні та стратегічні показники для оцінки ефективності, такі як продуктивність, якість продукції чи послуг, рівень клієнтської задоволеності та дотримання бюджету.

Кредитори та інвестори також є важливими стейкхолдерами, оскільки вони забезпечують підприємство фінансовими ресурсами. Для цієї категорії основним критерієм ефективності є платоспроможність підприємства, своєчасність виконання фінансових зобов’язань та рівень ризиків, пов’язаних із його діяльністю. Кредитори зосереджуються на аналізі ліквідності, коефіцієнта покриття, фінансової стійкості та інших показників, які свідчать про здатність підприємства обслуговувати борги.

Співробітники підприємства є стейкхолдерами, для яких ефективність бізнесу визначається стабільністю зайнятості, рівнем

заробітної плати, умовами праці та можливостями професійного розвитку. Висока ефективність бізнесу забезпечує створення сприятливого робочого середовища, що сприяє залученню та утриманню талановитих працівників. Компанії, які успішно задовольняють інтереси співробітників, підвищують мотивацію та продуктивність праці.

Клієнти підприємства є важливими зовнішніми стейкхолдерами. Для них ефективність бізнесу проявляється в якості продукції чи послуг, рівні обслуговування, доступності цін та репутації компанії. Забезпечення високого рівня задоволеності клієнтів сприяє зміцненню лояльності, підвищенню попиту та довгостроковим відносинам із клієнтами.

Держава і суспільство також входять до числа стейкхолдерів. Для держави ефективність бізнесу має значення з точки зору своєчасної сплати податків, дотримання законодавчих норм та внеску в соціально-економічний розвиток. Суспільство вимагає від підприємств відповідальності у сфері сталого розвитку, зменшення негативного впливу на довкілля, участі в соціальних ініціативах та створення позитивного іміджу. Компанії, які враховують соціальні та екологічні аспекти, отримують конкурентні переваги на ринку.

Кожна категорія стейкхолдерів має свої унікальні інтереси, які можуть взаємодоповнюватися або конфліктувати між собою. Наприклад, прагнення власників до максимізації прибутків може суперечити соціальним очікуванням щодо зменшення впливу на довкілля або забезпечення високих стандартів праці. Тому важливим завданням підприємства є досягнення балансу між інтересами різних груп стейкхолдерів.

Ефективне управління стейкхолдерами передбачає систематичний аналіз їхніх очікувань, комунікацію та залучення до процесу прийняття рішень. Інструменти, такі як матриця впливу та зацікавленості стейкхолдерів, допомагають визначити пріоритетність інтересів і зосередити зусилля на ключових групах. Орієнтація на стейкхолдерів є важливою складовою сталого розвитку бізнесу, оскільки забезпечує гармонійний розвиток підприємства та його середовища.

1.4. Показники оцінки ефективності бізнесу

Показники оцінки ефективності бізнесу є основою для аналізу результатів діяльності підприємства, ухвалення управлінських рішень і визначення напрямів подальшого розвитку. Вони дають змогу кількісно оцінити досягнення цілей бізнесу, виявити слабкі місця в діяльності та сформулювати рекомендації для їх усунення. Система показників охоплює як фінансові, так і нефінансові аспекти, що забезпечує комплексний підхід до оцінки ефективності.

Фінансові показники оцінки ефективності бізнесу є найбільш поширеними через їхню об'єктивність і зрозумілість. Одним із ключових показників є рентабельність, яка відображає здатність підприємства генерувати прибуток. Рентабельність активів (ROA) показує, наскільки ефективно використовуються ресурси підприємства для отримання прибутку, а рентабельність власного капіталу (ROE) свідчить про дохідність вкладень власників. Також важливими є показники рентабельності продажів (ROS) та валової рентабельності, які демонструють співвідношення між доходами і витратами.

Іншим важливим фінансовим показником є ліквідність, що характеризує здатність підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання. Для оцінки ліквідності використовуються такі коефіцієнти, як коефіцієнт швидкої ліквідності та коефіцієнт абсолютної ліквідності. Фінансова стійкість підприємства оцінюється за допомогою показників автономії, залежності від позикового капіталу та коефіцієнтів покриття боргу.

Крім фінансових, до оцінки ефективності бізнесу активно застосовуються нефінансові показники. Вони охоплюють якісні аспекти діяльності, які важко виміряти грошовими одиницями, але мають суттєвий вплив на результати. Серед таких показників виділяють рівень задоволеності клієнтів, якість продукції чи послуг, ефективність бізнес-процесів та рівень інноваційної активності. Наприклад, аналіз показників клієнтської лояльності дає змогу оцінити конкурентоспроможність підприємства на ринку.

Продуктивність праці є ще одним важливим аспектом нефінансової оцінки. Вона вимірюється співвідношенням обсягів виробленої продукції до витрат праці, що дає змогу оцінити ефективність використання людських ресурсів. Важливими також є показники плинності кадрів, рівня кваліфікації персоналу та задоволеності співробітників, які впливають на загальну продуктивність і стабільність бізнесу.

Оцінка ефективності бізнесу також охоплює екологічні та соціальні показники, які стають все більш актуальними в контексті сталого розвитку. До екологічних показників належать обсяги викидів парникових газів, споживання енергії, використання води та утилізація відходів. Соціальні показники відображають вплив підприємства на громаду, наприклад, створення робочих місць, участь у благодійних програмах чи дотримання етичних стандартів.

Для комплексної оцінки ефективності бізнесу застосовуються інтегровані підходи, які поєднують фінансові та нефінансові показники. Одним із таких підходів є збалансована система показників (BSC), яка охоплює чотири перспективи: фінансову, клієнтську, внутрішніх бізнес-процесів і навчання та розвитку. Ця система дає змогу оцінити ефективність бізнесу з урахуванням стратегічних цілей і взаємозв'язків між різними аспектами діяльності.

Іншим підходом є використання економічної доданої вартості (EVA), яка визначає чистий прибуток підприємства з урахуванням вартості залученого капіталу. Цей показник дає змогу оцінити створення доданої вартості для власників і можливість порівнювати ефективність різних підприємств незалежно від їхньої галузевої належності чи масштабу діяльності.

Отже, система показників оцінки ефективності бізнесу повинна бути багатовимірною і враховувати як фінансові, так і нефінансові аспекти. Це забезпечує всебічний аналіз результатів діяльності підприємства, сприяє ухваленню обґрунтованих рішень і формуванню стратегії сталого розвитку. Ефективне застосування показників залежить від їхньої релевантності, своєчасності та відповідності стратегічним цілям бізнесу.

Завдання для практичної роботи

Мета практичної роботи: ознайомитися з теоретичними аспектами ефективності бізнесу як об'єкта обліково-аналітичного забезпечення управління та формування практичних навичок аналізу ефективності діяльності підприємств за допомогою ключових показників, визначення впливових чинників і побудови матриці інтересів стейкхолдерів для підвищення якості управлінських рішень.

Компетенції, які сформуються за результатами виконання практичної роботи:

– розуміння сутності ефективності бізнесу як багатогранного показника діяльності підприємства;

– володіння знаннями щодо показників порівняння ефективності діяльності підприємств;

– знання ключових чинників, що впливають на ефективність бізнесу;

– уміння аналізувати ефективність діяльності підприємств за допомогою фінансових та нефінансових показників;

– визначення чинників, що впливають на ефективність бізнесу, та оцінка їх впливу;

– формування та використання матриці інтересів стейкхолдерів для оцінки ефективності бізнесу;

– обґрунтування доцільності застосування матриці інтересів у процесі управління підприємством;

– розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності бізнесу з урахуванням інтересів стейкхолдерів;

– аналіз впливу обліково-аналітичного забезпечення на якість управлінських рішень;

– уміння аргументувати результати аналізу та обґрунтовувати управлінські рішення перед зацікавленими сторонами.

Завдання практичного заняття

1.1. Ідентифікуйте показники, за якими можна порівняти ефективність діяльності двох підприємств.

1.2. Визначте ключові чинники, що впливають на ефективність бізнесу.

1.3. Складіть матрицю інтересів стейкхолдерів у контексті оцінки ефективності бізнесу та обґрунтуйте її використання в управлінні.

Питання для самоконтролю

1. Що таке ефективність бізнесу? Як вона визначається в контексті обліково-аналітичного забезпечення?

2. Чому ефективність бізнесу вважається ключовим об’єктом управління?

3. У чому полягає взаємозв’язок між ефективністю бізнесу та стратегічними цілями підприємства?

4. У чому полягає відмінність між фінансовим і нефінансовим підходами до оцінки ефективності?

5. Які основні підходи використовуються для оцінки ефективності бізнесу?

6. Хто такі стейкхолдери в контексті оцінки ефективності бізнесу?

7. Які групи стейкхолдерів найбільше зацікавлені в ефективності бізнесу?

8. Як інтереси власників бізнесу можуть конфліктувати з інтересами інших стейкхолдерів?

9. Яку роль відіграють інвестори та кредитори у формуванні вимог до показників ефективності?

10. Які основні показники використовуються для оцінки ефективності бізнесу?

Тести для самоконтролю

1. Ефективність бізнесу як об'єкта обліку та аналізу визначається як:

а) досягнення економічних результатів за мінімальних витрат;

б) максимізація доходів за рахунок зростання витрат;

в) фокусування лише на короткострокових показниках прибутку;

г) скорочення всіх витрат незалежно від їх впливу на якість.

2. Яка з цих характеристик не стосується оцінки ефективності бізнесу:

а) збалансованість витрат і доходів;

б) аналіз фінансової стійкості;

в) ігнорування інтересів стейкхолдерів;

г) порівняння результатів з цілями.

3. Хто з наведених стейкхолдерів є основним у контексті оцінки ефективності бізнесу:

а) постачальники;

б) власники;

в) кредитори;

г) державні органи.

4. Який показник найбільш повно відображає економічну ефективність бізнесу:

а) рентабельність активів;

б) середній рівень заробітної плати;

в) обсяг капітальних інвестицій;

г) кількість виробленої продукції.

5. Який аспект не враховується в соціальних показниках ефективності бізнесу:

а) умови праці працівників;

б) рівень зайнятості;

в) кількість акціонерів;

г) соціальна відповідальність.

6. Що охоплює оцінка екологічної ефективності бізнесу:

а) прибуток від реалізації продукції;

б) зниження викидів у довкілля;

в) кількість працівників;

г) обсяг податків до бюджету.

7. Який із фінансових показників характеризує ліквідність бізнесу:

а) коефіцієнт поточної ліквідності;

б) рентабельність продажів;

в) період обороту дебіторської заборгованості;

г) чиста прибутковість.

8. Що означає висока частка позикових коштів у структурі капіталу:

а) підвищену ліквідність;

б) зростання чистого прибутку;

в) зростання фінансових ризиків;

г) зниження рентабельності активів.

9. Який показник найкраще оцінює продуктивність праці:

а) виручка на одного працівника;

б) середня зарплата працівників;

в) обсяг виробництва;

г) частка працівників із вищою освітою.

10. Чистий прибуток підприємства визначається як:

а) різниця між доходами та витратами після сплати податків;

б) загальні доходи мінус собівартість;

в) доходи від операційної діяльності;

г) сума прибутків за всіма проєктами.

11. Який із показників характеризує рентабельність бізнесу:

а) рентабельність продажів;

б) ліквідність;

в) прибуток до оподаткування;

г) оборотність активів.

12. Результативність бізнесу визначається як:

а) досягнення поставлених цілей;

б) скорочення витрат;

в) зростання обсягів виробництва;

г) рівень автоматизації процесів.

13. Хто не є стейкхолдером бізнесу:

а) власники;

б) працівники;

в) інвестори;

г) конкуренти.

14. Що є ключовим показником для інвесторів під час оцінювання бізнесу:

а) дохідність на вкладений капітал;

б) кількість працівників;

в) обсяги експортних поставок;

г) розмір статутного капіталу.

15. Який із показників є комплексним для оцінки результатів бізнесу:

а) інтегральний показник ефективності;

б) чиста виручка;

в) обсяг реалізації;

г) собівартість продукції.

ТЕМА 2
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ

2.1. Сутність та завдання обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу.

2.2. Функції обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу.

2.3. Об’єкти та суб’єкти обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу.

2.4. Генеза обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу.

Ключові терміни: *обліково-аналітичне забезпечення, управління ефективністю бізнесу, завдання обліково-аналітичного забезпечення, функції обліково-аналітичного забезпечення, об’єкти обліково-аналітичного забезпечення, суб’єкти обліково-аналітичного забезпечення, генеза обліково-аналітичного забезпечення, інформаційне забезпечення, аналітична функція, контрольна функція, прогнозування, ефективність управління, методи аналізу, інформаційні технології, ключові показники ефективності (KPI), інституціональне середовище, моніторинг, діагностика ефективності, цикл управління.*

2.1. Сутність та завдання обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу

Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу є важливим інструментом для ухвалення обґрунтованих рішень та досягнення стратегічних цілей підприємства. Його сутність полягає у формуванні, зборі, обробці та аналізі інформації, яка дає змогу оцінювати ефективність використання ресурсів,

виявляти резерви зростання та планувати подальший розвиток бізнесу. Ця діяльність поєднує елементи бухгалтерського обліку, фінансового аналізу, економічного прогнозування та стратегічного планування.

Одним із ключових аспектів обліково-аналітичного забезпечення є забезпечення точності, своєчасності та релевантності інформації, що використовується для обґрунтування управлінських рішень. У цьому контексті основними завданнями обліково-аналітичного забезпечення є створення системи збору даних, їх систематизація та надання у формі, зручній для аналізу і використання. Це забезпечує керівництво підприємства необхідними даними для оцінки поточного стану бізнесу, виявлення проблем і розробки заходів для їхнього усунення.

Завдання обліково-аналітичного забезпечення охоплюють кілька рівнів. На стратегічному рівні воно сприяє визначенню довгострокових цілей підприємства, оцінюванню перспективних можливостей і ризиків, а також формуванню стратегії розвитку. На тактичному рівні забезпечується реалізація коротко- і середньострокових планів, моніторинг виконання бюджетів та оцінка ефективності впроваджених заходів. Операційний рівень обліково-аналітичного забезпечення орієнтований на підтримку щоденної діяльності підприємства, контроль за витратами та використанням ресурсів.

Серед ключових елементів обліково-аналітичного забезпечення потрібно виділити системи бухгалтерського обліку, управлінської звітності та фінансового аналізу. Бухгалтерський облік забезпечує точність і відповідність даних нормативним вимогам, у той час як управлінська звітність адаптована до потреб внутрішнього користувача та дає змогу отримати інформацію для прийняття рішень у реальному часі. Фінансовий аналіз дає змогу оцінити ефективність діяльності підприємства, зокрема, його рентабельність, ліквідність, фінансову стійкість і динаміку розвитку.

Особливу роль у сучасних умовах відіграють інформаційні технології, які забезпечують автоматизацію облікових і аналітичних процесів, підвищують їхню швидкість і точність, а також розширюють можливості для аналізу великих масивів даних. Використання таких інструментів, як програмне забезпечення для

бізнес-аналітики (BI-системи), ERP-системи та хмарні технології, дає змогу значно підвищити якість управлінських рішень та адаптивність бізнесу до змін у зовнішньому середовищі.

Завдання обліково-аналітичного забезпечення також охоплюють оцінку ризиків і визначення способів їхньої мінімізації. Це передбачає аналіз внутрішніх і зовнішніх чинників, які можуть вплинути на ефективність бізнесу, а також розробку заходів для запобігання негативним наслідкам. Наприклад, в умовах нестабільного ринку обліково-аналітичне забезпечення допомагає підприємству реагувати на коливання попиту, зміну цін чи конкуренцію.

Важливим аспектом обліково-аналітичного забезпечення є контроль за досягненням запланованих результатів. Це досягається за допомогою регулярного моніторингу ключових показників ефективності (KPI), які відображають ступінь реалізації цілей підприємства. Контрольні функції дають змогу вчасно виявити відхилення від плану, проаналізувати їхні причини та розробити корегувальні заходи.

Отже, обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу є багатовимірною системою, що інтегрує різні аспекти обліку, аналізу і планування. Воно відіграє ключову роль у досягненні стійкого розвитку підприємства, забезпечуючи його керівництво необхідними інструментами для ухвалення обґрунтованих рішень, адаптації до змін у зовнішньому середовищі та ефективного використання наявних ресурсів.

2.2. Функції обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу

Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу виконує широкий спектр функцій, що спрямовані на підтримку процесів прийняття рішень і забезпечення досягнення стратегічних цілей підприємства. Ці функції охоплюють як основні завдання обліку та аналізу, так і специфічні завдання, пов’язані з управлінням ефективністю.

Однією з ключових функцій є інформаційна функція, яка полягає у формуванні достовірної, повної і своєчасної інформації для користувачів. Ця інформація використовується для оцінки поточного стану підприємства, аналізу його діяльності та прогнозування майбутніх результатів. Інформаційна функція реалізується через організацію облікових процесів, формування звітності, а також використання інструментів фінансового та управлінського аналізу.

Контрольна функція обліково-аналітичного забезпечення дає змогу відстежувати дотримання встановлених норм і правил, оцінювати виконання планів і бюджетів, а також виявляти відхилення у використанні ресурсів. Завдяки цій функції підприємство може оперативно реагувати на виявлені проблеми, мінімізувати втрати і підвищити ефективність використання своїх активів.

Аналітична функція є невід'ємною складовою обліково-аналітичного забезпечення і спрямована на глибоке вивчення економічних процесів та явищ. Вона передбачає проведення комплексного аналізу фінансового стану, рентабельності, ліквідності, ділової активності, ефективності використання ресурсів та інших показників, які характеризують діяльність підприємства. Аналітична функція також охоплює виявлення причинно-наслідкових зв'язків, визначення ризиків і перспектив розвитку бізнесу.

Прогнозна функція обліково-аналітичного забезпечення спрямована на розробку прогнозів і сценаріїв розвитку підприємства. Використання сучасних методів прогнозування, таких як моделювання та регресійний аналіз, дає змогу оцінити потенційні результати різних управлінських рішень та обрати оптимальні стратегії для досягнення поставлених цілей.

Планувальна функція тісно пов'язана з прогнозуванням і передбачає розробку коротко- та довгострокових планів, бюджетів і стратегій. Вона забезпечує координацію дій різних підрозділів підприємства, узгодження їхніх цілей і ресурсів. Планувальна функція також охоплює оцінку ефективності реалізації планів і внесення необхідних коректив.

Комунікаційна функція сприяє забезпеченню обміну інформацією між різними рівнями управління та зацікавленими сторонами. Вона передбачає підготовку звітів, презентацій, інформаційних матеріалів, які є зрозумілими й доступними для споживачів

інформації. Ця функція відіграє важливу роль у прийнятті рішень, оскільки якість і зрозумілість наданої інформації безпосередньо впливають на ефективність управління.

Адаптивна функція забезпечує здатність підприємства до швидкого реагування на зміни в зовнішньому середовищі. Вона охоплює моніторинг зовнішніх і внутрішніх чинників, які можуть вплинути на ефективність бізнесу, і розробку заходів для адаптації до цих змін. Завдяки адаптивній функції підприємство може залишатися конкурентоспроможним навіть в умовах нестабільності ринку.

Інноваційна функція спрямована на впровадження нових технологій, методів і підходів до обліково-аналітичного забезпечення. Вона дає змогу підприємству використовувати сучасні інструменти бізнес-аналітики, хмарні технології та інші інноваційні рішення, які підвищують ефективність управління й забезпечують конкурентні переваги.

Отже, функції обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу є багатовимірними і взаємопов'язаними. Вони охоплюють всі аспекти діяльності підприємства, від збору й аналізу інформації до прийняття стратегічних рішень та адаптації до змін у зовнішньому середовищі. Виконання цих функцій забезпечує ефективне використання ресурсів, досягнення поставлених цілей і стійкий розвиток бізнесу.

2.3. Об'єкти та суб'єкти обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу

Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу охоплює широкий спектр об'єктів та суб'єктів, які взаємодіють у межах єдиної системи для досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства. Визначення цих елементів є ключовим для організації ефективного обліково-аналітичного процесу.

Об'єкти обліково-аналітичного забезпечення охоплюють усі аспекти діяльності підприємства, які підлягають обліку, аналізу та оцінці. До них належать економічні ресурси, господарські операції,

фінансові результати, а також зовнішні чинники, що впливають на діяльність підприємства. Об'єкти можна умовно поділити на кілька основних груп: фінансові, матеріальні, трудові та інформаційні ресурси. Фінансові об'єкти охоплюють доходи, витрати, прибуток, активи, зобов'язання, капітал і грошові потоки. Матеріальні ресурси включають основні засоби, запаси, готову продукцію, сировину та матеріали. Трудові ресурси відображають показники, пов'язані з використанням робочої сили, її продуктивністю та ефективністю. Інформаційні об'єкти стосуються даних, які використовуються для аналізування діяльності, прогнозування і прийняття управлінських рішень.

Суб'єкти обліково-аналітичного забезпечення – це учасники, які відповідають за організацію, виконання та контроль обліково-аналітичних процесів. До суб'єктів належать внутрішні та зовнішні зацікавлені сторони. Внутрішні суб'єкти охоплюють керівництво підприємства, фінансові, бухгалтерські та аналітичні служби, менеджерів різних рівнів, які використовують інформацію для прийняття рішень. Зовнішні суб'єкти охоплюють інвесторів, кредиторів, державні органи, партнерів і клієнтів, для яких важлива достовірна і своєчасна інформація про ефективність бізнесу.

Важливою складовою є взаємодія між об'єктами та суб'єктами обліково-аналітичного забезпечення. Наприклад, фінансовий відділ підприємства збирає та аналізує дані про доходи та витрати, формуючи звіти для керівництва, яке на їх основі приймає управлінські рішення. Зовнішні суб'єкти, такі як податкові органи або інвестори, використовують ці звіти для оцінювання фінансового стану та перспектив підприємства.

Окрему увагу варто приділити ролі інформаційних технологій у забезпеченні взаємодії між об'єктами та суб'єктами. Використання сучасних програмних продуктів, таких як ERP-системи та інструменти бізнес-аналітики, значно підвищує точність, оперативність і зручність роботи з даними. Це дає змогу ефективніше управляти об'єктами обліково-аналітичного забезпечення, забезпечуючи доступ до актуальної інформації для всіх зацікавлених суб'єктів.

Отже, об'єкти та суб'єкти обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу формують інтегровану систему, яка сприяє досягненню високої продуктивності, зменшенню витрат і покращенню конкурентних позицій підприємства. Розуміння цих елементів є основою для побудови ефективного механізму управління та забезпечення стійкого розвитку бізнесу.

2.4. Генеза обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу

Генеза обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу є складним і тривалим процесом, що відображає еволюцію підходів до управління та розвитку бізнесу в умовах змінного економічного середовища. Вона охоплює кілька етапів, кожен з яких формував основи сучасної системи обліково-аналітичного забезпечення.

На ранніх етапах розвитку господарської діяльності основна увага приділялася обліку матеріальних ресурсів і контролю за їх використанням. Перші системи обліку виникли в межах примітивних економік і базувалися на фіксації кількісних показників запасів та операцій. Ці системи були досить простими, але вони заклали основу для розвитку більш складних методів обліку, які враховували не лише кількість, але й вартість ресурсів.

З розвитком ринкових відносин та ускладненням господарської діяльності виникла потреба в більш комплексному підході до обліково-аналітичного забезпечення. У період індустріалізації з'явилися перші стандартизовані методики бухгалтерського обліку, які давали можливість забезпечувати достовірність і порівнянність даних. У цей час зросла роль фінансової звітності як основного джерела інформації для управління й прийняття рішень.

У XX столітті відбувся перехід до більш гнучких і спеціалізованих систем обліку та аналізу, які враховували не лише фінансові, але й нефінансові аспекти діяльності. З'явилися нові концепції, такі як управлінський облік, що орієнтований на потреби внутрішніх користувачів інформації. У цей період почав формуватися

сучасний підхід до обліково-аналітичного забезпечення, заснований на інтеграції облікових та аналітичних процесів.

Суттєвий вплив на генезу обліково-аналітичного забезпечення мала цифрова трансформація бізнесу. Інформаційні технології стали ключовим чинником підвищення ефективності облікових та аналітичних процесів. Використання автоматизованих систем обліку, ERP-систем, програмних рішень для бізнес-аналітики дало змогу значно прискорити обробку даних, підвищити точність аналізу й забезпечити доступ до інформації в режимі реального часу. Ці зміни сприяли формуванню нового рівня обліково-аналітичного забезпечення, який відповідає вимогам сучасного бізнес-середовища.

Сьогодні обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу є багатогранною системою, що охоплює різні аспекти діяльності підприємства. Воно охоплює не лише фінансові показники, але й екологічні, соціальні та інші нефінансові чинники, які впливають на стійкість бізнесу. Генеза цієї системи свідчить про її адаптивність і здатність до еволюції, що забезпечує відповідність вимогам часу й потребам управління.

Отже, розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу є невід'ємною складовою загальної еволюції економіки та бізнесу. Його історія демонструє, як зміна умов господарювання і технологічний прогрес формували сучасні підходи до обліку та аналізу, які сьогодні є важливим інструментом підвищення ефективності бізнесу.

Завдання для практичної роботи

Мета практичної роботи: розкрити теоретичні основи обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу, визначити ключові складові цього процесу, дослідити взаємозв'язки між ними, а також навчитися аналізувати нефінансові показники ефективності та ризики для покращення управлінських рішень.

Компетенції, які сформуються за результатами виконання практичної роботи:

– знання основних складових обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу;

– розуміння ролі нефінансових показників ефективності в діяльності підприємства;

– здатність аналізувати складові обліково-аналітичного забезпечення та їх взаємодію;

– уміння систематизувати та оцінювати нефінансові показники ефективності бізнесу;

– здатність ідентифікувати та аналізувати ризики, що впливають на ефективність бізнесу;

– навички формування таблиць нефінансових показників та обґрунтування їхньої важливості;

– уміння використовувати обліково-аналітичні дані для оцінювання ризиків і прийняття управлінських рішень;

– здатність розробляти рекомендації щодо мінімізації ризиків у рамках управління ефективністю бізнесу;

– навички чіткого та логічного представлення результатів аналізу;

– уміння аргументувати важливість нефінансових показників і ризиків перед зацікавленими сторонами.

Завдання практичного заняття

2.1. Визначте основні складові обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу. Як вони взаємодіють?

2.2. Складіть таблицю основних нефінансових показників ефективності бізнесу та поясніть їхню важливість.

2.3. Обґрунтуйте значення аналізу ризиків у контексті обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю.

Питання для самоконтролю

1. Що таке обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу?

2. Які основні завдання виконує обліково-аналітичне забезпечення в управлінні ефективністю?

3. У чому полягає значення обліково-аналітичної роботи для прийняття управлінських рішень?

4. Як обліково-аналітичне забезпечення сприяє досягненню стратегічних цілей підприємства?

5. У чому полягає інформаційна функція обліково-аналітичного забезпечення?

6. Як контрольна функція реалізується в обліково-аналітичному забезпеченні управління?

7. Як прогностична функція забезпечує ефективність управлінських рішень?

8. Що є основними об’єктами обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу?

9. Хто належить до суб’єктів обліково-аналітичного забезпечення, і яка їхня роль у процесі управління?

10. Які історичні етапи розвитку обліково-аналітичного забезпечення можна виділити?

Тести для самоконтролю

1. Сутність обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу полягає у:

а) систематичному зборі, обробці та аналізі даних для прийняття управлінських рішень;

б) зменшенні витрат підприємства;

в) підготовці звітності для акціонерів;

г) визначенні рівня автоматизації.

2. Яке з основних завдань обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу:

а) забезпечення релевантною інформацією для прийняття рішень;

б) зниження податкового навантаження;

в) розрахунок оптимальної чисельності працівників;

г) розподіл прибутків між акціонерами.

3. Що є основною функцією обліково-аналітичного забезпечення:

а) формування інформаційної бази для аналізування та прогнозування;

б) організація роботи підрозділів;

в) збільшення кількості клієнтів;

г) забезпечення технічного переоснащення.

4. Суб'єктами обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством є:

а) керівники, фінансові аналітики та бухгалтери;

б) технічний персонал;

в) зовнішні консультанти;

г) споживачі продукції.

5. Яке з наведених завдань не є характеристикою обліково-аналітичного забезпечення:

а) підвищення прозорості діяльності;

б) забезпечення звітності перед інвесторами;

в) забезпечення лише технічного супроводу бізнесу;

г) оцінка результативності проєктів.

6. Основна мета обліково-аналітичного забезпечення ефективності бізнесу полягає в:

а) сприянні ефективному управлінню бізнесом;

б) розрахунку податкових зобов'язань;

в) створенні фінансової звітності;

г) збільшенні вартості основних засобів.

7. Генеза обліково-аналітичного забезпечення відображає:

а) історичний розвиток методів і принципів обліку та аналізу;

б) зміни в законодавстві щодо звітності;

в) розвиток технічного обладнання;

г) зростання кількості користувачів інформації.

8. До функцій обліково-аналітичного забезпечення належить:

а) контроль за виконанням фінансових планів;

б) розробка маркетингових стратегій;

в) підвищення рівня автоматизації;

г) управління персоналом.

9. Хто є суб'єктом обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством:

а) фінансовий менеджер;

б) постачальник сировини;

в) конкурент;

г) екологічна організація.

10. Який принцип обліково-аналітичного забезпечення сприяє своєчасному прийняттю рішень:

а) оперативність;

б) комплексність;

в) регулярність;

г) узгодженість.

11. Основним завданням аналітичної складової обліково-аналітичного забезпечення є:

а) виявлення причинно-наслідкових зв'язків у фінансово-господарській діяльності;

б) облік господарських операцій;

в) підготовка податкової звітності;

г) визначення амортизаційних відрахувань.

12. До об'єктів обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством віднесено:

а) господарські операції та їх результати;

б) політична ситуація у країні;

в) динаміка валютного курсу;

г) відносини між працівниками.

13. Генеза обліково-аналітичного забезпечення дає змогу:

а) визначити ключові етапи розвитку систем управління;

б) збільшити прибутковість підприємства;

в) зменшити витрати;

г) покращити відносини з партнерами.

14. Яка з функцій є основною в обліково-аналітичному забезпеченні:

а) інформаційна;

б) маркетингова;

в) логістична;

г) виробнича.

15. До завдань обліково-аналітичного забезпечення не входить:

а) аналіз фінансових результатів;

б) формування інформаційної бази;

в) визначення політичних пріоритетів;

г) оцінка ефективності діяльності.

ТЕМА 3
МОДЕЛЮВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ З ПОЗИЦІЇ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ

3.1. Інституційні запити як цільовий орієнтир обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу.

3.2. Структурні складові системи обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу.

3.3. Моделі обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу з позиції системного підходу.

Ключові терміни: *системний підхід, моделювання, обліково-аналітична модель*, *інституційні запити, структурні складові системи, цільовий орієнтир, інформаційна система, критерії ефективності, інтеграція, функціональні елементи, суб'єкти моделювання, технології моделювання, системні показники, динаміка системи, фрагментарність даних, модель управління ефективністю, методи аналізу даних*, *ризики моделювання, адаптивність системи, оцінка ефективності моделі.*

3.1. Інституційні запити як цільовий орієнтир обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу

Інституційні запити як цільовий орієнтир обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу є важливим аспектом, що визначає напрями розвитку цієї системи. Інституційні запити відображають потреби різних груп стейкхолдерів, які залучені до процесу управління бізнесом і прийняття рішень. Вони формуються під впливом законодавчих, нормативних, економічних і соціальних чинників, що визначають особливості функціонування підприємств у конкретному середовищі.

Основними джерелами інституційних запитів є державні органи, інвестори, кредитори, партнери, клієнти, працівники підприємства та суспільство загалом. Державні органи висувають вимоги до обліково-аналітичного забезпечення через законодавство і нормативно-правові акти, що регулюють питання обліку, звітності, податкового планування і контролю. Наприклад, у більшості країн підприємства зобов'язані вести бухгалтерський облік за затвердженими стандартами, подавати фінансову і податкову звітність у визначені строки та забезпечувати прозорість своєї діяльності.

Інвестори та кредитори, як ключові зацікавлені сторони, потребують обліково-аналітичної інформації для оцінювання фінансового стану, платоспроможності, рентабельності та перспектив розвитку бізнесу. Для них важливими є показники, що характеризують ефективність використання ресурсів, здатність генерувати прибуток, рівень ризиків і стабільність підприємства. Ці запити впливають на структуру і зміст звітності, а також на методи аналізу, що використовуються в процесі управління.

Партнери та клієнти підприємства формують свої запити, виходячи з потреб у забезпеченні стабільних взаємовідносин і якості обслуговування. Для них важлива інформація про надійність і репутацію підприємства, його здатність виконувати свої зобов'язання, а також про інноваційні можливості й соціальну відповідальність бізнесу. Обліково-аналітичне забезпечення має враховувати ці аспекти, що зумовлює розширення традиційних підходів до збору й обробки інформації.

Працівники підприємства є внутрішніми стейкхолдерами, запити яких орієнтовані на забезпечення прозорості управління, справедливого розподілу ресурсів і сприятливих умов праці. Сучасні системи обліково-аналітичного забезпечення містять показники, що дають змогу оцінювати продуктивність праці, ефективність систем мотивації та кадрової політики.

Суспільство як інституційний суб'єкт вимагає дотримання бізнесом принципів сталого розвитку, екологічної відповідальності і соціальної справедливості. Ці вимоги знайшли відображення в концепціях нефінансової звітності, зокрема звітах про сталий розвиток, що включають екологічні, соціальні та управлінські аспекти

(ESG-звітність). Інституційні запити суспільства стимулюють підприємства адаптувати обліково-аналітичну систему для відображення нефінансових результатів їх діяльності.

Отже, інституційні запити є важливим орієнтиром для формування обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу. Вони визначають зміст інформації, необхідної для ухвалення рішень, структуру показників і методи їх обробки. Орієнтація на інституційні запити сприяє підвищенню адаптивності підприємств до змін зовнішнього середовища, забезпечує прозорість і відповідальність бізнесу, а також підтримує довіру і взаємодію зі стейкхолдерами.

3.2. Структурні складові системи обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу

Структурні складові системи обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу формують інтегровану основу для ефективного прийняття управлінських рішень. Ця система складається з кількох ключових елементів, кожен з яких має свої специфічні завдання та функції. Взаємодія цих елементів забезпечує комплексний підхід до аналізування, планування і моніторингу діяльності підприємства.

Першою складовою є інформаційна база, яка об’єднує дані про всі аспекти діяльності підприємства. Ця база охоплює фінансову, управлінську, виробничу, маркетингову, кадрову та іншу інформацію. Вона формується на основі первинних документів, бухгалтерської й управлінської звітності, а також даних зовнішніх джерел, таких як ринкові дослідження, нормативно-правові акти та аналітичні огляди. Інформаційна база має бути повною, достовірною і своєчасною, щоб забезпечити надійність управлінських рішень.

Другою складовою є методичне забезпечення, яке визначає правила, принципи та інструменти збору, обробки і аналізу інформації. Методичне забезпечення охоплює методики фінансового

аналізу, економіко-математичного моделювання, статистичної обробки даних та прогнозування. Воно має враховувати специфіку галузі, масштаби діяльності підприємства та його стратегічні цілі. Використання сучасних методик дає змогу підвищити точність і надійність аналітичних висновків.

Третя складова – технічне забезпечення, що охоплює апаратне і програмне забезпечення, необхідне для обробки даних і підготовки звітності. До технічного забезпечення належать комп'ютерна техніка, сервери, мережеве обладнання, а також спеціалізовані програмні продукти, такі як системи управління підприємством (ERP-системи), програмне забезпечення для фінансового і управлінського обліку, аналітичні платформи. Сучасне технічне забезпечення сприяє автоматизації процесів і скороченню часу на обробку великих обсягів даних.

Четверта складова – кадрове забезпечення, яке охоплює професійний склад працівників, що займаються обліково-аналітичною діяльністю. Високий рівень кваліфікації персоналу, їх знання сучасних методів аналізу, володіння інформаційними технологіями і розуміння галузевої специфіки є критично важливими для ефективності системи. Кадрове забезпечення також передбачає регулярне навчання і підвищення кваліфікації працівників з метою адаптації до нових викликів і змін у зовнішньому середовищі.

П'ятою складовою є організаційне забезпечення, яке визначає структуру і регламентацію процесів обліково-аналітичної діяльності. Воно охоплює визначення ролей і відповідальності працівників, встановлення процедур збору й обробки інформації, створення внутрішніх нормативних документів, таких як регламенти, положення та інструкції. Організаційне забезпечення сприяє координації дій між різними підрозділами підприємства та забезпечує узгодженість процесів.

Останньою складовою є нормативно-правове забезпечення, що охоплює закони, стандарти, нормативні акти і внутрішні положення, які регулюють обліково-аналітичну діяльність. Ця складова забезпечує відповідність діяльності підприємства вимогам законодавства і стандартам бухгалтерського обліку, зокрема міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ) або національним

стандартам. Дотримання нормативно-правових вимог сприяє підвищенню довіри з боку стейкхолдерів і зменшенню ризиків правових санкцій.

Усі складові системи обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу взаємопов'язані та взаємодоповнюють одна одну. Їх гармонійне функціонування дає змогу підприємствам адаптуватися до змінного середовища, ефективно використовувати ресурси й забезпечувати сталий розвиток. Ця система є основою для стратегічного управління, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення фінансової стабільності бізнесу.

3.3. Моделі обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу з позиції системного підходу

Моделі обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу з позиції системного підходу є основою для забезпечення цілісності, узгодженості та результативності управлінських рішень. Системний підхід дає змогу врахувати всі аспекти діяльності підприємства, забезпечити їх взаємозв'язок і синергію, що в результаті сприяє досягненню стратегічних цілей бізнесу.

Системний підхід до моделювання обліково-аналітичного забезпечення передбачає врахування основних компонентів системи: цілей, ресурсів, процесів, результатів і зовнішнього середовища. У межах такого підходу моделі обліково-аналітичного забезпечення розробляються як інтегровані структури, що охоплюють облік, аналіз, контроль і планування діяльності підприємства.

Однією з основних моделей є функціональна модель обліково-аналітичного забезпечення, яка відображає ключові функції цієї системи: збір, обробку, аналіз та передачу інформації для прийняття управлінських рішень. Ця модель передбачає виділення основних функціональних блоків, таких як бухгалтерський облік, управлінський облік, фінансовий аналіз, прогнозування та контроль. Її основною метою є забезпечення комплексного підходу до управління ефективністю бізнесу.

Процесна модель орієнтована на аналіз та оптимізацію бізнес-процесів, які здійснюються в рамках обліково-аналітичної діяльності. Ця модель передбачає ідентифікацію ключових процесів, таких як управління фінансовими потоками, аналіз витрат і доходів, оцінка інвестиційної привабливості проєктів. Основний акцент робиться на підвищенні ефективності виконання цих процесів за допомогою автоматизації, реінжинірингу або впровадження сучасних інформаційних технологій.

Інформаційна модель обліково-аналітичного забезпечення акцентує увагу на побудові інформаційних потоків і структурі даних, необхідних для прийняття управлінських рішень. У рамках цієї моделі визначаються джерела інформації, канали її передачі, способи зберігання та обробки. Основним завданням є забезпечення доступності, точності та своєчасності інформації для керівництва підприємства.

Інтеграційна модель базується на створенні єдиного інформаційного простору, який об'єднує всі аспекти обліково-аналітичного забезпечення. Ця модель враховує необхідність інтеграції різних підсистем: облікових, аналітичних, планових, контрольних і звітних. Інтеграційна модель дає змогу уникнути дублювання даних, скоротити час на їх обробку та підвищити узгодженість рішень.

Сценарна модель передбачає аналіз різних варіантів розвитку подій і їх впливу на ефективність бізнесу. Ця модель використовується для побудови прогнозів та оцінки ризиків. У рамках сценарного підходу розробляються альтернативні сценарії, які враховують зміни в зовнішньому середовищі, динаміку ринків, поведінку конкурентів і споживачів. Використання цієї моделі дає змогу підприємству адаптуватися до змін і мінімізувати ризики.

Когнітивна модель обліково-аналітичного забезпечення орієнтована на використання сучасних технологій штучного інтелекту, машинного навчання і великих даних. Ця модель дає змогу автоматизувати процеси аналізу та прогнозування, підвищити точність і швидкість прийняття рішень. Використання когнітивних технологій сприяє виявленню прихованих закономірностей і трендів, що підвищує ефективність управління.

Системний підхід до моделювання обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу дає змогу створити гнучкі та адаптивні моделі, які відповідають сучасним викликам і потребам підприємств. Завдяки інтеграції різних підходів і технологій підприємства отримують можливість ефективно управляти ресурсами, знижувати витрати, підвищувати конкурентоспроможність і забезпечувати сталий розвиток.

Завдання для практичної роботи

Мета практичної роботи: ознайомитися з теоретичними засадами системного підходу до моделювання обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу, навчитися розробляти універсальні схеми та спеціалізовані моделі для різних стейкхолдерів, що сприятиме підвищенню ефективності управлінських рішень.

Компетенції, які сформуються за результатами виконання практичної роботи:

– розуміння сутності системного підходу в контексті обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу;

– знання основних принципів моделювання обліково-аналітичного забезпечення;

– здатність розробляти універсальні схеми обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу;

– уміння створювати моделі обліково-аналітичного забезпечення для окремих груп стейкхолдерів;

– здатність аналізувати інформаційні потреби різних стейкхолдерів у контексті управління ефективністю бізнесу;

– навички застосування системного підходу для інтеграції облікових та аналітичних елементів у моделюванні;

– здатність обґрунтовувати практичну значущість розроблених схем і моделей для підвищення ефективності управління;

– уміння презентувати розроблені моделі та аргументувати їхню доцільність у контексті потреб стейкхолдерів.

Завдання практичного заняття

3.1. Відобразіть схематично ключові елементи системного підходу у контексті моделювання обліково-аналітичного забезпечення.

3.2. Розробіть універсальну схему обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу.

3.3. Розробіть моделі обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу для основних стейкхолдерів.

Питання для самоконтролю

1. Що таке інституційні запити, і як вони впливають на обліково-аналітичне забезпечення?

2. Які суб'єкти формують інституційні запити до системи обліково-аналітичного забезпечення?

3. У чому полягає зв'язок між інституційними запитами та стратегічними цілями підприємства?

4. Як врахування інституційних запитів допомагає підвищити ефективність бізнесу?

5. Назвіть основні структурні складові системи обліково-аналітичного забезпечення.

6. Як взаємодіють облікова та аналітична підсистеми в системі управління ефективністю бізнесу?

7. У чому полягає перевага використання системного підходу в моделюванні обліково-аналітичного забезпечення?

8. Які типи моделей обліково-аналітичного забезпечення застосовуються в управлінні ефективністю бізнесу?

9. Як фінансова модель обліково-аналітичного забезпечення сприяє оцінці ефективності бізнесу?

10. У чому полягає роль автоматизованих систем у реалізації моделей обліково-аналітичного забезпечення?

Тести для самоконтролю

1. Інституційні запити в обліково-аналітичному забезпеченні управління ефективністю бізнесу спрямовані на:

а) забезпечення відповідності вимогам зацікавлених сторін;

б) розробку маркетингових стратегій;

в) визначення рівня автоматизації процесів;

г) зниження витрат.

2. Що є основним цільовим орієнтиром інституційних запитів:

а) досягнення збалансованості інтересів стейкхолдерів;

б) оптимізація виробничих процесів;

в) розробка інноваційних продуктів;

г) зниження рівня оподаткування.

3. Структурними складовими системи обліково-аналітичного забезпечення є:

а) інформаційний, методологічний та організаційний блоки;

б) виробничий, маркетинговий та технічний блоки;

в) технічний, інноваційний та комунікаційний блоки;

г) адміністративний, юридичний та технічний блоки.

4. Який компонент входить до методологічного блоку обліково-аналітичного забезпечення:

а) принципи та методи оцінки ефективності;

б) технічні засоби аналізу;

в) рівень кваліфікації персоналу;

г) моделі автоматизації процесів.

5. Яке завдання виконує інформаційний блок обліково-аналітичного забезпечення:

а) збір, зберігання та обробка даних;

б) розподіл матеріальних ресурсів;

в) аналіз ринкових тенденцій;

г) управління маркетинговими кампаніями.

6. Що з переліченого належить до організаційного блоку системи обліково-аналітичного забезпечення:

а) визначення відповідальності та розподіл завдань;

б) формування баз даних;

в) впровадження інноваційних технологій;

г) оцінка динаміки фінансових показників.

7. Який підхід використовується в моделюванні обліково-аналітичного забезпечення:

а) системний;

б) лінійний;

в) функціональний;

г) операційний.

8. Основним елементом моделювання обліково-аналітичного забезпечення є:

а) структурні складові системи;

б) фінансові звіти;

в) ринкові стратегії;

г) кадрова політика.

9. Який з аспектів є ключовим у моделюванні обліково-аналітичного забезпечення:

а) взаємозв’язок між компонентами системи;

б) рівень автоматизації;

в) юридичні аспекти діяльності;

г) динаміка ринкових змін.

10. Який принцип використовується в системному підході:

а) комплексність;

б) спрощення;

в) автономність;

г) фрагментарність.

11. Основною перевагою системного підходу є:

а) інтеграція всіх елементів управлінської системи;

б) мінімізація витрат;

в) оптимізація податкового обліку;

г) підвищення швидкості виконання завдань.

12. Моделювання обліково-аналітичного забезпечення базується на:

а) аналізі внутрішніх і зовнішніх чинників;

б) скороченні фінансових звітів;

в) визначенні маркетингової стратегії;

г) розробці нових програмних продуктів.

13. Що є ключовим результатом моделювання обліково-аналітичного забезпечення:

а) підвищення ефективності управління;

б) зменшення обсягу звітності;

в) розширення клієнтської бази;

г) зниження рівня конкуренції.

14. Системний підхід у моделюванні дає змогу:

а) об’єднати всі аспекти діяльності в єдину структуру;

б) скоротити витрати на технічне обслуговування;

в) знизити рівень податкового навантаження;

г) оптимізувати комунікації з постачальниками.

15. Основною характеристикою системного підходу є:

а) взаємозв’язок між елементами;

б) локалізація задач;

в) централізація функцій;

г) спрощення процесів.

ТЕМА 4
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ

4.1. Сутність та структурні складові організації обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу.

4.2. Організація інформаційного та технологічного забезпечення оцінки ефективності бізнесу.

4.3. Організація юридичного та кадрового забезпечення оцінки ефективності бізнесу.

4.4. Організація технічного, комунікаційного та ергономічного забезпечення оцінки ефективності бізнесу.

Ключові терміни: *обліково-аналітичне забезпечення, організація обліково-аналітичної діяльності, структурні складові, інформаційне забезпечення, технологічне забезпечення, юридичне забезпечення, кадрове забезпечення, технічне забезпечення, комунікаційне забезпечення, ергономічне забезпечення, оцінка ефективності, ресурсна база, автоматизація обліку, регламент організації, контрольні процедури, методи оцінки ефективності, програмно-апаратний комплекс, економічна ергономіка, інтеграція інформаційних потоків, організаційна структура.*

4.1. Сутність та структурні складові організації обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу

Сутність та структурні складові організації обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу полягають у створенні ефективної системи збору, обробки, аналізу та використання інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Обліково-аналітичне забезпечення є інструментом, який поєднує в собі елементи обліку, аналізу, контролю та планування, спрямованих на досягнення стратегічних і оперативних цілей підприємства.

Сутність організації обліково-аналітичного забезпечення визначається необхідністю забезпечення управлінців достовірною, релевантною та своєчасною інформацією про стан підприємства, його ресурси, результати діяльності, ризики та можливості розвитку. Це забезпечення має бути інтегрованим у загальну систему управління підприємством і сприяти підвищенню ефективності його функціонування.

Організація обліково-аналітичного забезпечення охоплює ряд ключових аспектів. По-перше, це формування інформаційної бази, яка забезпечує зберігання, систематизацію та доступ до даних. Інформаційна база має відповідати сучасним вимогам, бути захищеною, структурованою та інтегрованою з іншими інформаційними системами підприємства. По-друге, важливим є вибір методів обліку та аналізу, які забезпечують отримання необхідної інформації для вирішення стратегічних і тактичних завдань.

Структурні складові організації обліково-аналітичного забезпечення можна умовно розділити на кілька основних блоків: інформаційний, технічний, кадровий, методологічний та організаційний.

Інформаційний блок охоплює джерела інформації, які використовуються для забезпечення управлінської діяльності. Це можуть бути дані бухгалтерського, управлінського, фінансового обліку, результати економічного аналізу, ринкові дослідження, показники зовнішнього середовища. Важливим аспектом цього блоку є забезпечення достовірності та актуальності інформації.

Технічний блок охоплює інструменти та технології, які використовуються для збору, обробки, зберігання та передачі інформації. Сучасні інформаційні системи, програмні засоби та бази даних відіграють ключову роль у цьому блоці. Автоматизація процесів дає змогу підвищити швидкість і точність виконання обліково-аналітичних функцій.

Кадровий блок стосується організації діяльності персоналу, який займається обліково-аналітичним забезпеченням. Це охоплює підбір, навчання, мотивацію та контроль за роботою фахівців. Важливою умовою ефективності цього блоку є наявність висококваліфікованого персоналу, здатного працювати з сучасними інформаційними технологіями та адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі.

Методологічний блок передбачає розробку та впровадження методик і процедур, які забезпечують виконання обліково-аналітичних функцій. Це охоплює вибір показників ефективності, методів аналізу, підходів до оцінки ризиків і прогнозування. Важливим аспектом цього блоку є дотримання стандартів обліку та звітності, а також адаптація методик до специфіки діяльності підприємства.

Організаційний блок охоплює управління процесами обліково-аналітичного забезпечення, зокрема планування, контроль і координацію діяльності. Це також охоплює встановлення взаємозв'язків між різними підрозділами підприємства, що забезпечує інтеграцію обліково-аналітичної системи з іншими функціональними системами управління.

Ефективна організація обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу сприяє досягненню кількох важливих цілей. По-перше, це підвищення обґрунтованості управлінських рішень через забезпечення їх якісною інформацією. По-друге, це сприяння підвищенню прозорості діяльності підприємства, що є важливим для залучення інвесторів, партнерів та інших стейкхолдерів. По-третє, це забезпечення гнучкості та адаптивності підприємства в умовах змінного зовнішнього середовища.

Отже, сутність та структурні складові організації обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу формують цілісну систему, яка дає змогу підприємству ефективно функціонувати, адаптуватися до викликів і досягати поставлених цілей. Ця система є невід'ємною складовою сучасного управління, що забезпечує конкурентоспроможність і сталий розвиток бізнесу.

4.2. Організація інформаційного та технологічного забезпечення оцінки ефективності бізнесу

Організація інформаційного та технологічного забезпечення оцінки ефективності бізнесу є ключовим елементом сучасних підходів до управління. Ефективність бізнесу значною мірою залежить від можливості оперативно отримувати, обробляти та аналізувати дані, необхідні для прийняття управлінських рішень. Інформаційне та технологічне забезпечення спрямоване на забезпечення

доступу до релевантної інформації, її систематизацію, аналіз та візуалізацію.

Інформаційне забезпечення оцінки ефективності бізнесу охоплює комплекс методів, інструментів і процедур, що забезпечують збирання, обробку, зберігання і передачу даних. Основним завданням є формування якісної інформаційної бази для підтримки прийняття рішень. Ця база повинна містити як внутрішню інформацію (фінансові звіти, виробничі показники, кадрові дані), так і зовнішню інформацію (ринкові тенденції, макроекономічні показники, дані про конкурентів).

Для досягнення ефективності в інформаційному забезпеченні важливо забезпечити:

- повноту даних, що охоплюють усі аспекти діяльності бізнесу;
- достовірність та актуальність інформації;
- структурованість даних для спрощення аналізу;
- безперервний доступ до інформації в режимі реального часу.

Технологічне забезпечення оцінки ефективності бізнесу базується на впровадженні сучасних інформаційних систем і технологій. Це охоплює використання спеціалізованого програмного забезпечення для автоматизації збору та обробки даних, систем бізнес-аналітики (Business Intelligence), хмарних технологій та платформ для великих даних (Big Data).

Одним із ключових напрямів технологічного забезпечення є використання систем ERP (Enterprise Resource Planning), які інтегрують усі основні бізнес-процеси в єдину інформаційну систему. Такі системи забезпечують централізоване управління фінансовими, виробничими та кадровими ресурсами, що сприяє підвищенню ефективності аналізу.

Ще одним важливим елементом є впровадження систем бізнес-аналітики. Ці системи дають змогу проводити глибокий аналіз великих обсягів даних, виявляти закономірності та тенденції, прогнозувати розвиток ситуацій та оцінювати вплив різних чинників на ефективність бізнесу. Важливим інструментом у цьому контексті є дашборди та візуалізація даних, які спрощують сприйняття інформації та сприяють прийняттю обґрунтованих рішень.

Хмарні технології відкривають нові можливості для організації інформаційного та технологічного забезпечення. Вони дають змогу зберігати та обробляти дані на віддалених серверах, забезпечуючи доступ до інформації з будь-якої точки світу. Це особливо важливо для компаній, що мають розгалужену структуру або ведуть діяльність у кількох країнах.

Для забезпечення ефективності інформаційного та технологічного забезпечення потрібно враховувати такі аспекти:

- інтеграція даних з різних джерел для формування єдиної інформаційної бази;
- автоматизація рутинних процесів збору та обробки інформації;
- використання аналітичних інструментів для глибокого аналізу та прогнозування;
- захист даних від несанкціонованого доступу та забезпечення їхньої цілісності.

Забезпечення безперервного розвитку інформаційного та технологічного забезпечення є невід'ємною складовою стратегічного управління бізнесом. Це охоплює регулярну оцінку ефективності існуючих систем, впровадження нових технологій та навчання персоналу. Сучасний бізнес вимагає адаптивності та здатності оперативно реагувати на зміни в зовнішньому середовищі, що неможливо без якісного інформаційного та технологічного забезпечення.

4.3. Організація юридичного та кадрового забезпечення оцінки ефективності бізнесу

Організація юридичного та кадрового забезпечення оцінки ефективності бізнесу є важливим компонентом системи управління, що сприяє досягненню цілей підприємства. Юридичне та кадрове забезпечення забезпечують правову основу та належну організацію праці, необхідні для ефективного проведення оцінки бізнес-результатів.

Юридичне забезпечення оцінки ефективності бізнесу охоплює створення нормативно-правової бази, яка регулює порядок

збирання, обробки та аналізу даних. Це забезпечення спрямоване на дотримання законодавства у сферах бухгалтерського обліку, податкового планування, корпоративного управління та захисту даних. Основні аспекти юридичного забезпечення охоплюють:

- дотримання стандартів фінансової звітності, таких як Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) або Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО);
- забезпечення правової чистоти у відносинах із партнерами, клієнтами та іншими стейкхолдерами;
- захист інформації, що використовується для оцінки ефективності бізнесу, охоплюючи персональні дані та комерційну таємницю;
- підготовка юридичних документів, які регламентують проведення аналітичних досліджень, охоплюючи договори, політики та інструкції.

Для забезпечення юридичної підтримки в процесі оцінки ефективності бізнесу підприємства часто звертаються до внутрішніх або зовнішніх юристів, які мають досвід у корпоративному, трудовому, фінансовому та податковому праві. Важливо також проводити регулярний юридичний аудит, який дає змогу виявити та усунути потенційні ризики правового характеру.

Кадрове забезпечення оцінки ефективності бізнесу передбачає організацію діяльності фахівців, які проводять аналітичну роботу. Основними завданнями кадрового забезпечення є формування кваліфікованої команди, створення умов для ефективної роботи персоналу, підвищення їхньої кваліфікації та мотивація. Ключові аспекти кадрового забезпечення охоплюють:

- визначення необхідних компетенцій працівників, залучених до оцінки ефективності бізнесу;
- організацію набору, відбору та адаптації нових працівників;
- розробку системи мотивації, яка сприяє досягненню високих результатів у роботі;
- забезпечення можливостей для навчання та професійного розвитку, охоплюючи тренінги, семінари та сертифікацію в галузі аналізу даних, фінансової звітності та інших суміжних напрямів;
- управління трудовими відносинами відповідно до законодавства та внутрішніх політик підприємства.

Особливу увагу потрібно приділяти впровадженню сучасних підходів до управління кадрами, таких як компетентнісний підхід, який дає змогу оцінювати відповідність навичок працівників потребам підприємства, або використання цифрових HR-систем для автоматизації процесів управління персоналом.

Інтеграція юридичного та кадрового забезпечення є важливим аспектом у процесі оцінки ефективності бізнесу. Наприклад, юридичні експерти можуть розробляти контракти та угоди для залучення зовнішніх консультантів, а кадрові служби – забезпечувати координацію їхньої роботи. Спільна діяльність цих підрозділів сприяє зниженню ризиків та забезпечує прозорість процесів оцінювання.

У сучасних умовах особливу роль відіграє автоматизація процесів юридичного та кадрового забезпечення. Використання спеціалізованого програмного забезпечення дає змогу спростити документообіг, підвищити якість управлінських рішень та скоротити час на виконання рутинних завдань. Крім того, важливо приділяти увагу захисту інформації.

Загалом, ефективна організація юридичного та кадрового забезпечення є невід'ємною складовою успішного управління підприємством. Вона забезпечує створення сприятливих умов для проведення оцінки ефективності бізнесу, мінімізує ризики та сприяє прийняттю обґрунтованих рішень, що базуються на надійній інформації та високому професіоналізмі залучених фахівців.

4.4. Організація технічного, комунікаційного та ергономічного забезпечення оцінки ефективності бізнесу

Організація технічного, комунікаційного та ергономічного забезпечення оцінки ефективності бізнесу є важливим аспектом, що забезпечує якісний процес прийняття управлінських рішень. Цей процес передбачає створення умов для отримання, обробки та аналізу інформації, необхідної для оцінювання показників ефективності бізнесу, а також для забезпечення зручності й оптимальності виконання завдань персоналом.

Технічне забезпечення охоплює створення та підтримку інфраструктури, що сприяє автоматизації процесів збору й обробки даних. Це можуть бути сервери, комп'ютерна техніка, програмне забезпечення для аналізу фінансових показників, засоби для проведення моделювання бізнес-процесів тощо. Зокрема, впровадження сучасних інформаційних систем дає змогу значно підвищити швидкість і точність розрахунків, зменшити ймовірність помилок, а також забезпечити доступ до даних у режимі реального часу. Суттєвим є також питання забезпечення кібербезпеки для захисту конфіденційної інформації від несанкціонованого доступу.

Комунікаційне забезпечення полягає у створенні системи ефективного обміну інформацією як всередині підприємства, так і з зовнішніми стейкхолдерами. Це охоплює розробку каналів комунікації між підрозділами, використання сучасних технологій для віддаленого доступу та співпраці, а також забезпечення своєчасного обміну інформацією між керівництвом та виконавцями. Електронна пошта, корпоративні портали, месенджери, системи управління проєктами – усе це є прикладами засобів, що сприяють організації комунікаційного забезпечення. Також важливим є налагодження зворотного зв'язку для виявлення проблем та адаптації до змін у бізнес-середовищі.

Ергономічне забезпечення має на меті створення комфортних умов праці для співробітників, які займаються оцінюванням ефективності бізнесу. Це стосується облаштування робочих місць, забезпечення відповідного освітлення, вентиляції, зручних меблів та обладнання, що сприяють зниженню рівня фізичного та психологічного навантаження. Раціональна організація робочого простору, оптимізація трудових процесів та впровадження періодичних перерв для відпочинку персоналу є ключовими чинниками, що сприяють підвищенню продуктивності та збереженню здоров'я співробітників. У сучасних умовах все більше уваги приділяється гібридним моделям роботи, які передбачають як фізичну присутність у офісі, так і віддалену працю.

Отже, технічне, комунікаційне та ергономічне забезпечення оцінки ефективності бізнесу є комплексом заходів, спрямованих

на оптимізацію процесів збору, обробки й аналізу інформації, а також на створення сприятливих умов для праці. Ефективна організація цих компонентів дає змогу підприємствам не лише покращити якість оцінювання своєї діяльності, але й забезпечити стійке функціонування та розвиток у довгостроковій перспективі.

Завдання для практичної роботи

Мета практичної роботи: навчитися розробляти програму організації обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу, формувати схеми документообігу, які забезпечують ефективний облік та аналіз, а також підвищення якості управлінських рішень.

Компетенції, які сформуються за результатами виконання практичної роботи:

– знання принципів організації обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу;

– уміння розробляти програми організації обліково-аналітичного забезпечення;

– здатність формувати схеми документообігу для забезпечення обліково-аналітичних процесів;

– розуміння взаємозв’язків між обліково-аналітичними процедурами та управлінськими функціями;

– навички оптимізації документообігу для покращення обліково-аналітичного забезпечення;

– здатність враховувати специфіку бізнесу під час організації обліково-аналітичного процесу;

– уміння адаптувати розроблені схеми документообігу до сучасних інформаційних технологій;

– здатність обґрунтовувати доцільність впровадження розроблених програм і схем у діяльність підприємства.

Завдання практичного заняття

4.1. Розробіть програму організації обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу.

4.2. Розробіть схему документообігу для обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні структурні складові організації обліково-аналітичного забезпечення.

2. Як організація обліково-аналітичного забезпечення сприяє підвищенню ефективності бізнесу?

3. Які вимоги висуваються до інформаційного забезпечення оцінки ефективності бізнесу?

4. Назвіть джерела інформації, які використовуються в обліково-аналітичному забезпеченні управління.

5. Яке значення має юридичне забезпечення в організації обліково-аналітичної діяльності?

6. Назвіть основні нормативно-правові акти, що регулюють оцінку ефективності бізнесу.

7. Які вимоги висуваються до кадрового забезпечення обліково-аналітичної роботи?

8. У чому полягає значення етичних стандартів у роботі фахівців обліково-аналітичного напряму?

9. Які сучасні комунікаційні інструменти використовуються для організації обліково-аналітичного забезпечення?

10. Яке значення має технічне забезпечення для ефективної роботи обліково-аналітичної системи?

Тести для самоконтролю

1. Що визначає структурна складова організації обліково-аналітичного забезпечення:

а) організацію функцій, відповідальності та взаємодії між підрозділами;

б) рівень автоматизації процесів;

в) вид використаних технологій;

г) планування кадрових ресурсів.

2. Організація інформаційного забезпечення обліково-аналітичної діяльності охоплює:

а) визначення стратегії маркетингу;

б) формування структури витрат;

в) систему збору, обробки та зберігання інформації;

г) забезпечення фінансової стійкості.

3. Як технологічне забезпечення впливає на ефективність бізнесу:

а) покращує швидкість обробки інформації та прийняття рішень;

б) знижує рівень управлінських витрат;

в) збільшує кадрові витрати;

г) покращує комунікації з клієнтами.

4. Юридичне забезпечення обліково-аналітичної діяльності охоплює:

а) впровадження нових технологій;

б) регламентацію внутрішніх процесів та взаємодії із зовнішніми організаціями;

в) формування плану розвитку персоналу;

г) розподіл фінансових ресурсів.

5. Що є основним завданням кадрового забезпечення обліково-аналітичної діяльності:

а) створення інноваційних рішень;

б) оптимізація витрат;

в) підбір кваліфікованих кадрів та їх навчання;

г) аналіз ринкової ситуації.

6. Який компонент ергономічного забезпечення важливий для ефективності обліково-аналітичної роботи:

) автоматизація звітності;

б) покращення технічного забезпечення;

в) перерозподіл функцій між відділами;

г) створення комфортних умов для роботи з інформацією та інструментами.

7. Інформаційне забезпечення є важливим елементом для:

а) підтримки процесу прийняття обґрунтованих управлінських рішень;

б) аналізу конкурентоспроможності;

в) впровадження нових технологій;

г) корегування податкової політики.

8. Основною метою організації інформаційного забезпечення є:

а) забезпечення надійності, доступності та актуальності даних;

б) виявлення ризиків;

в) забезпечення ефективного використання ресурсів;

г) оптимізація фінансових потоків.

9. Що входить до технологічного забезпечення обліково-аналітичної діяльності:

а) визначення фінансових стратегій;

б) формування звітності;

в) використання спеціалізованих програмних продуктів та систем;

г) підбір фахівців.

10. Що визначає кадрове забезпечення обліково-аналітичної діяльності:

а) управління бюджетом підприємства;

б) реалізацію маркетингових стратегій;

в) корегування податкової політики;

г) належний підбір персоналу та розвиток його кваліфікації.

11. Як комунікаційне забезпечення сприяє ефективності бізнесу:

а) покращує взаємодію між різними рівнями управління;

б) знижує витрати на рекламу;

в) покращує маркетингові стратегії;

г) збільшує інвестиційну привабливість.

12. Які завдання покликане вирішувати ергономічне забезпечення обліково-аналітичної діяльності:

а) створення комфортних умов для роботи та підвищення продуктивності праці;

б) підвищення рівня інновацій;

в) аналіз ризиків;

г) визначення стратегії розвитку.

13. Яка роль технологічного забезпечення в організації обліково-аналітичної діяльності:

а) покращення звітності;

б) підвищення кваліфікації персоналу;

в) забезпечення стабільності роботи інформаційних систем;

г) оптимізація податкових зобов’язань.

14. Основною складовою юридичного забезпечення є:

а) формування системи мотивації персоналу;

б) правова регламентація всіх процесів та взаємодія з державними органами;

в) розподіл ресурсів;

г) оптимізація витрат.

15. Ключовим елементом кадрового забезпечення є:

а) управління інноваціями;

б) корегування фінансових стратегій;

в) підвищення кваліфікації працівників та їх професійний розвиток;

г) створення нових інструментів для аналітики.

ТЕМА 5
ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

5.1. Сутність та види ефективності діяльності суб'єкта господарювання як об'єкта обліково-аналітичного забезпечення управління.

5.2. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансових результатів діяльності підприємства.

5.3. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансового стану діяльності підприємства.

5.4. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства.

Ключові терміни: *ефективність діяльності, суб'єкт господарювання, фінансові результати, фінансовий стан, ресурсний потенціал, обліково-аналітичне забезпечення, сутність ефективності, оцінка ефективності, прибутковість, платоспроможність, рентабельність, ліквідність, баланс підприємства, фінансові коефіцієнти, економічна ефективність, організаційна ефективність, виробнича ефективність, інвестиційна привабливість, стійкість підприємства, методи обліково-аналітичного забезпечення*.

5.1. Сутність та види ефективності діяльності суб'єкта господарювання як об'єкта обліково-аналітичного забезпечення управління

Ефективність діяльності суб'єкта господарювання є одним із ключових об'єктів дослідження в системі обліково-аналітичного забезпечення управління. Вона відображає здатність підприємства досягати поставлених цілей із використанням наявних ресурсів, дотримуючись принципів економічності, продуктивності та раціональності. Сутність ефективності полягає у визначенні співвідношення між отриманими результатами і витраченими ресурсами,

що забезпечує основу для прийняття управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію діяльності підприємства.

У процесі оцінювання ефективності діяльності суб'єкта господарювання виокремлюють різні її види, які відображають різні аспекти функціонування підприємства та різні цільові орієнтири управління. Основними видами ефективності є економічна, соціальна, екологічна та організаційна ефективність. Кожен із цих видів має свої особливості, методи оцінювання та сферу застосування.

Економічна ефективність є ключовим видом і характеризує співвідношення між результатами господарської діяльності, зокрема прибутком, доходами, продуктивністю праці та витратами ресурсів. Її оцінка базується на аналізі фінансових результатів, рівня рентабельності, окупності інвестицій та інших фінансово-економічних показників. Економічна ефективність відображає здатність підприємства створювати додану вартість за рахунок ефективного використання наявних активів і ресурсів.

Соціальна ефективність визначається впливом діяльності підприємства на суспільство та його працівників. Вона охоплює аспекти зайнятості, створення нових робочих місць, рівень заробітної плати, умови праці, соціальну відповідальність, підтримку місцевих громад тощо. Соціальна ефективність є важливою для формування позитивного іміджу підприємства та підтримки довгострокових відносин зі стейкхолдерами.

Екологічна ефективність оцінює ступінь впливу діяльності підприємства на довкілля. Вона охоплює показники енергозбереження, зменшення викидів шкідливих речовин, раціонального використання природних ресурсів, переробки відходів. Екологічна ефективність є важливою складовою сталого розвитку та забезпечує підприємству конкурентні переваги в сучасних умовах глобальних викликів.

Організаційна ефективність відображає рівень використання внутрішніх управлінських механізмів підприємства, що забезпечують досягнення поставлених цілей. Вона характеризується оптимальністю структури управління, рівнем автоматизації процесів, якістю інформаційних систем, узгодженістю функцій і процесів між різними підрозділами.

Для забезпечення комплексної оцінки ефективності діяльності суб'єкта господарювання доцільно використовувати систему показників, що відображають як загальні результати діяльності, так і специфічні аспекти окремих видів ефективності. Важливу роль відіграють порівняльний аналіз і динаміка зміни показників, що дає змогу ідентифікувати сильні та слабкі сторони діяльності підприємства, визначати напрями для покращення.

Отже, розуміння сутності та видів ефективності діяльності суб'єкта господарювання як об'єкта обліково-аналітичного забезпечення управління дає змогу забезпечити комплексний підхід до аналізу та прийняття управлінських рішень. Цей підхід сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства, забезпеченню його довгострокового розвитку та створенню доданої вартості для стейкхолдерів.

5.2. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансових результатів діяльності підприємства

Обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансових результатів діяльності підприємства є ключовим елементом ефективного управління. Воно базується на даних бухгалтерського обліку, фінансового аналізу та управлінської звітності, що дають змогу керівництву підприємства приймати обґрунтовані рішення щодо стратегічного та оперативного розвитку. Система обліково-аналітичного забезпечення має враховувати специфіку діяльності підприємства, його організаційно-правову форму, розмір і галузеву приналежність.

Фінансові результати підприємства відображаються через доходи, витрати та прибуток або збиток за певний період. Основним джерелом інформації для оцінки фінансових результатів є звітність, зокрема Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід). Цей документ формується відповідно до вимог Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) або Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), залежно від обраного стандарту обліку.

Обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансових результатів діяльності підприємства охоплює кілька ключових аспектів. По-перше, це організація обліку доходів і витрат. Доходи підприємства класифікуються за звичайною діяльністю (реалізація продукції, товарів, послуг) та іншими доходами (відсотки, дивіденди, інші фінансові надходження). Витрати поділяються на операційні, фінансові та інші, які також деталізуються залежно від економічної сутності.

Для точного обчислення фінансових результатів важливо забезпечити правильне співвіднесення доходів і витрат за принципом відповідності. Цей принцип передбачає, що витрати потрібно враховувати в тому самому періоді, що й доходи, які вони забезпечили. Наприклад, витрати на виробництво продукції долучаються до собівартості проданих товарів у періоді реалізації.

Фінансовий результат підприємства розраховують за формулою:

Чистий прибуток (збиток) =
Доходи – Витрати – Податки та збори.

Ключовим етапом є аналіз отриманих фінансових результатів. Аналіз проводиться з використанням абсолютних і відносних показників. До абсолютних показників належать валовий прибуток, операційний прибуток, чистий прибуток, інші фінансові результати. Відносні показники охоплюють рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність продукції тощо. Ці показники дають змогу оцінити ефективність використання ресурсів підприємства та його фінансову стабільність.

Аналітичне забезпечення також охоплює методи прогнозування фінансових результатів. Одним із поширених методів є аналіз тенденцій, який передбачає використання динамічних рядів даних минулих періодів для визначення майбутніх показників. Крім того, застосовуються факторний аналіз і моделювання, які дає змогу оцінити вплив різних чинників на фінансові результати.

Важливим елементом є автоматизація обліково-аналітичних процесів. Використання спеціалізованих програмних продуктів, таких як ERP-системи або інші облікові програми, дає змогу

значно підвищити точність і швидкість обробки даних. Автоматизація забезпечує своєчасне формування звітності, зменшення ризику помилок і підвищення ефективності аналізу.

Роль обліково-аналітичного забезпечення в управлінні підприємством важко переоцінити. Завдяки якісній інформаційній базі керівництво має можливість оцінити поточний стан підприємства, виявити проблемні аспекти, розробити стратегії покращення діяльності та прийняти рішення щодо оптимізації фінансових результатів. Так, обліково-аналітичне забезпечення є невід'ємною складовою сучасного управління підприємством.

5.3. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансового стану діяльності підприємства

Обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства є важливою складовою системи управління. Воно базується на даних бухгалтерського обліку, фінансової звітності та результатах економічного аналізу, які формують основу для прийняття управлінських рішень щодо забезпечення ефективного функціонування підприємства.

Фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю показників, які відображають його здатність своєчасно виконувати зобов'язання, забезпечувати безперебійний виробничий процес і досягати стратегічних цілей. Основними джерелами інформації для оцінки фінансового стану є Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Звіт про рух грошових коштів і Звіт про власний капітал.

Обліково-аналітичне забезпечення передбачає збір, обробку та аналіз інформації про активи, зобов'язання та власний капітал підприємства. Активи підприємства поділяються на оборотні та необоротні, залежно від строку їх використання. Зобов'язання класифікуються за термінами погашення на поточні та довгострокові. Власний капітал є залишковою вартістю активів після вирахування зобов'язань.

Ключовим етапом оцінки фінансового стану є аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства. Ліквідність визначається як здатність підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів. Основними показниками ліквідності є коефіцієнт поточної ліквідності, який розраховують за формулою:

Коефіцієнт поточної ліквідності =
Оборотні активи / Поточні зобов'язання.

Іншим важливим аспектом є оцінка фінансової стійкості, яка характеризує співвідношення власного та позикового капіталу. Для цього використовують такі показники, як коефіцієнт автономії, розрахований за формулою:

Коефіцієнт автономії = Власний капітал / Валюта балансу.

Аналіз ділової активності підприємства спрямований на оцінку ефективності використання його ресурсів. Для цього застосовуються показники оборотності активів, дебіторської заборгованості, кредиторської заборгованості та запасів. Наприклад, коефіцієнт оборотності активів визначають як відношення чистого доходу до середньої вартості активів:

Коефіцієнт оборотності активів = Чистий дохід / Середні активи.

Рентабельність є ще одним важливим аспектом оцінки фінансового стану. Вона відображає здатність підприємства отримувати прибуток від використання своїх активів, капіталу або реалізованої продукції. Найбільш поширеними показниками є рентабельність активів, рентабельність власного капіталу та рентабельність продажів. Наприклад, рентабельність власного капіталу обчислюють за формулою:

Рентабельність власного капіталу =
Чистий прибуток / Власний капітал.

Обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансового стану також охоплює прогнозування фінансових показників. Це дає

змогу оцінити перспективи розвитку підприємства, виявити можливі ризики та визначити способи їх мінімізації. Для цього використовують методи трендового аналізу, кореляційно-регресійного моделювання та сценарного аналізу.

Автоматизація обліково-аналітичних процесів відіграє важливу роль у підвищенні якості оцінки фінансового стану. Використання сучасних інформаційних технологій забезпечує своєчасність, точність і повноту даних, необхідних для аналізу. Програмні продукти дають змогу інтегрувати дані з різних джерел, проводити розрахунки показників та формувати аналітичні звіти.

Отже, обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансового стану є невід'ємною складовою ефективного управління підприємством. Воно сприяє своєчасному виявленню проблем, прийняттю обґрунтованих управлінських рішень і забезпеченню стабільного розвитку підприємства в умовах динамічного ринкового середовища.

5.4. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства

Обліково-аналітичне забезпечення оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства є важливим інструментом для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення продуктивності, зниження витрат і досягнення стратегічних цілей. Цей процес охоплює збір, обробку, аналіз та інтерпретацію даних, які характеризують різні аспекти використання ресурсів підприємства: трудових, матеріальних, фінансових та інформаційних.

Ресурсний потенціал підприємства – це сукупність матеріальних, нематеріальних, трудових і фінансових ресурсів, які можуть бути залучені для досягнення стратегічних цілей. Його ефективність визначається здатністю підприємства досягати максимальної результативності за умов оптимального використання наявних ресурсів.

Обліково-аналітичне забезпечення оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу базується на комплексному аналізі показників, що характеризують продуктивність і результативність діяльності. Основні групи таких показників містять коефіцієнти використання ресурсів, продуктивність праці, фондовіддачу, рентабельність та інші.

Для оцінки ефективності використання трудових ресурсів використовують такі показники, як продуктивність праці, що визначають за формулою:

Продуктивність праці = Обсяг випущеної продукції /
Середньооблікова чисельність працівників.

Іншим важливим аспектом є аналіз використання матеріальних ресурсів. Показники матеріаломісткості продукції дають змогу оцінити обсяг матеріальних витрат на одиницю продукції. Формула розрахунку виглядає так:

Матеріаломісткість = Матеріальні витрати /
Обсяг випущеної продукції.

Для фінансових ресурсів ключовими є показники рентабельності, які характеризують здатність підприємства отримувати прибуток від використання капіталу. Наприклад, рентабельність активів визначають за формулою:

Рентабельність активів = Чистий прибуток /
Середньорічна вартість активів.

Оцінка ефективності використання виробничих потужностей проводиться за допомогою коефіцієнта завантаження потужностей, який розраховують як відношення фактичного обсягу виробництва до максимально можливого обсягу:

Коефіцієнт завантаження потужностей =
Фактичний обсяг виробництва /
Максимально можливий обсяг виробництва.

Аналіз фінансового стану в контексті ресурсного потенціалу передбачає оцінку ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та оборотності активів. Наприклад, коефіцієнт оборотності оборотних активів відображає швидкість їх перетворення на грошові кошти і розраховується за формулою:

Коефіцієнт оборотності оборотних активів =
Чистий дохід / Середні оборотні активи.

Обліково-аналітичне забезпечення також охоплює прогнозування показників ефективності, що дає змогу оцінити перспективи розвитку підприємства та визначити заходи для підвищення ефективності використання ресурсів. У цьому контексті широко застосовуються методи екстраполяції, сценарного аналізу та оптимізаційного моделювання.

Інформаційні технології відіграють важливу роль у забезпеченні обліково-аналітичного процесу. Сучасні програмні продукти дають змогу автоматизувати облік і аналіз, інтегрувати дані з різних джерел, швидко розраховувати показники та генерувати аналітичні звіти. Це сприяє підвищенню точності, своєчасності та об'єктивності оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу.

Підсумовуючи, обліково-аналітичне забезпечення оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства є комплексним процесом, який забезпечує прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Воно сприяє оптимізації ресурсів, підвищенню конкурентоспроможності та стійкості підприємства в умовах динамічного ринкового середовища.

Завдання для практичної роботи

Мета практичної роботи: засвоїти методи систематизації основних показників оцінки ефективності діяльності підприємства, навчитися розробляти алгоритми оцінки ефективності діяльності та фінансового стану підприємства для покращення обґрунтованості управлінських рішень.

Компетенції, які сформуються за результатами виконання практичної роботи:

– знання основних показників оцінки ефективності діяльності підприємства;

– здатність систематизувати показники у вигляді таблиці для зручності аналізу;

– уміння розробляти алгоритми оцінки ефективності діяльності підприємства;

– здатність створювати алгоритми оцінки фінансового стану підприємства;

– навички аналізу ефективності та фінансового стану підприємства на основі розроблених алгоритмів;

– розуміння взаємозв'язку між ефективністю діяльності підприємства та його фінансовим станом;

– здатність використовувати розроблені алгоритми для підтримки управлінських рішень;

– уміння аргументувати вибір показників та підходів до їхнього оцінювання.

Завдання практичного заняття

5.1. Систематизуйте у вигляді таблиці особливості основних показників оцінки ефективності діяльності підприємства.

5.2. Розробіть алгоритм оцінки ефективності діяльності підприємства.

5.3. Розробіть алгоритм оцінки фінансового стану діяльності підприємства.

Питання для самоконтролю

1. Як класифікуються показники ефективності діяльності підприємства?

2. Які особливості оцінки ефективності діяльності з позиції різних стейкхолдерів?

3. Які методи оцінки фінансових результатів використовуються у сучасній практиці?

4. Які основні показники фінансових результатів аналізуються в системі обліково-аналітичного забезпечення?

5. Як здійснюється аналіз прибутковості та рентабельності діяльності підприємства?

6. Назвіть основні показники, що використовуються для оцінки фінансової стійкості підприємства.

7. У чому полягає значення аналізу ліквідності та оборотності активів?

8. Що таке ресурсний потенціал підприємства?

9. Які показники використовуються для оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів?

10. Як оцінюється ефективність використання трудових ресурсів у системі обліково-аналітичного забезпечення?

Тести для самоконтролю

1. Який вид ефективності характеризує результативність використання ресурсів підприємства:

а) ресурсна ефективність;

б) фінансова ефективність;

в) економічна ефективність;

г) соціальна ефективність.

2. До яких результатів відноситься оцінка ефективності діяльності підприємства:

а) визначення співвідношення між витратами та результатами;

б) аналіз продажів на ринку;

в) оптимізація податкових платежів;

г) управління персоналом.

3. Які функції виконує обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансових результатів підприємства:

а) аналіз доходів і витрат, визначення прибутку та збитку;

б) формування маркетингових стратегій;

в) управління кадровими ресурсами;

г) контроль за ринковими тенденціями.

4. Як обліково-аналітичне забезпечення оцінює фінансові результати підприємства:

а) моніторинг ринку і конкуренції;

б) управління інвестиційними потоками;

в) формування звітності для податкових органів;

г) збирання та обробка фінансової інформації для аналізу прибутковості.

5. Які показники використовуються для оцінки фінансового стану підприємства:

а) прибуток і витрати;

б) ринкова частка і конкурентоспроможність;

в) фінансові резерви;

г) ліквідність, платоспроможність, фінансова стабільність.

6. Що охоплює обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства:

а) визначення маркетингових стратегій;

б) аналіз балансу, показників ліквідності та платоспроможності;

в) оцінку попиту на продукцію;

г) перевірку якості продукції.

7. До яких завдань відноситься оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства:

а) аналіз конкурентних переваг;

б) визначення раціональності використання матеріальних, фінансових та людських ресурсів;

в) підвищення рівня інвестицій;

г) створення нових маркетингових стратегій.

8. Якими методами проводиться обліково-аналітичне забезпечення оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства:

а) розрахунок показників використання ресурсів та аналіз їх ефективності;

б) аналіз попиту на продукцію;

в) оцінка ринкової вартості активів;

г) формування стратегії розвитку.

9. Що є основною метою обліково-аналітичного забезпечення оцінки ефективності діяльності підприємства:

а) оцінка результативності управлінських рішень з точки зору використання ресурсів;

б) формування інвестиційної стратегії;

в) створення нових продуктів;

г) управління податковими зобов'язаннями.

10. Якими показниками визначається ефективність фінансової діяльності підприємства:

а) рівень конкуренції;

б) попит на продукцію;

в) фінансові резерви;

г) рентабельність, ліквідність, коефіцієнти платоспроможності.

11. Яким є основне завдання обліково-аналітичного забезпечення фінансових результатів:

а) визначення бюджету;

б) моніторинг фінансових потоків та оцінка їх ефективності;

в) аналітичне дослідження ринку;

г) управління проєктами.

12. Які інструменти використовуються в обліково-аналітичному забезпеченні оцінки фінансового стану:

а) аналіз фінансової звітності, показників ліквідності, платоспроможності;

б) прогнозування попиту;

в) аналіз ринкових умов;

г) управління персоналом.

13. Що є ключовим у процесі оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства:

а) аналіз конкурентних переваг;

б) підвищення ефективності використання матеріальних, фінансових та трудових ресурсів;

в) розробка маркетингових стратегій;

г) моніторинг зовнішніх чинників.

14. Як здійснюється обліково-аналітичне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства:

а) планування капіталовкладень;

б) підготовка та аналіз фінансової звітності для оцінки ліквідності та платоспроможності;

в) створення нових маркетингових планів;

г) управління якістю продукції.

15. Як обліково-аналітичне забезпечення підтримує ефективність фінансових результатів підприємства:

а) управління маркетинговими кампаніями;

б) моніторинг конкурентів;

в) аналіз та обробка фінансових показників для прийняття управлінських рішень;

г) планування витрат на персонал.

ТЕМА 6
ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

6.1. Загальна характеристика процесного підходу до обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу.

6.2. Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю основних бізнес-процесів.

6.3. Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю сервісних бізнес-процесів.

Ключові терміни: *бізнес-процес, ефективність бізнес-процесу, процесний підхід, основні бізнес-процеси, сервісні бізнес-процеси, обліково-аналітичне забезпечення, ресурсне забезпечення, ключові показники ефективності (KPI), вартісно-орієнтоване управління, аналітична функція, інформаційна система, цикл бізнес-процесу, бенчмаркінг, оптимізація бізнес-процесів, процесний контроль, моделювання бізнес-процесів, технологічне забезпечення, оцінка ризиків, система показників, стандартизація процесів.*

6.1. Загальна характеристика процесного підходу до обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу

Загальна характеристика процесного підходу до обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу охоплює розгляд методології, спрямованої на оптимізацію управління підприємством через моделювання, аналіз та вдосконалення бізнес-процесів. Процесний підхід ґрунтується на розумінні підприємства як сукупності взаємопов’язаних процесів, кожен з яких має чітко визначені вхідні та вихідні дані, а також цілі, що сприяють досягненню стратегічних завдань.

Основною ідеєю процесного підходу є фокусування на управлінні бізнес-процесами, а не лише функціональними підрозділами. Такий підхід дає змогу виявити вузькі місця, оптимізувати

використання ресурсів і забезпечити інтеграцію різних аспектів діяльності підприємства. У контексті обліково-аналітичного забезпечення цей підхід сприяє систематизації інформації, її структурованості та адаптації до потреб користувачів.

Ключовими етапами реалізації процесного підходу є ідентифікація бізнес-процесів, їх моделювання, впровадження та моніторинг ефективності. Ідентифікація бізнес-процесів передбачає виділення основних і сервісних процесів, які забезпечують створення цінності для клієнтів. Моделювання бізнес-процесів базується на використанні графічних схем, таких як діаграми потоків даних чи блок-схеми, що дає змогу візуалізувати логіку виконання операцій та взаємозв'язки між процесами.

Обліково-аналітичне забезпечення в рамках процесного підходу спрямоване на інтеграцію інформації з різних функціональних сфер. Це передбачає використання таких інструментів, як ключові показники ефективності (KPI), які дають змогу оцінити продуктивність кожного процесу. Наприклад, ефективність виробничого процесу може вимірюватися за допомогою показника продуктивності, який розраховується як відношення обсягу готової продукції до витрат ресурсів. Іншим прикладом є оцінка логістичних процесів за допомогою коефіцієнта оборотності запасів, що визначається за формулою:

$$\text{Коефіцієнт оборотності запасів} = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Середня вартість запасів}}.$$

Процесний підхід до обліково-аналітичного забезпечення вимагає впровадження сучасних інформаційних систем, які дають змогу автоматизувати процес збору, обробки та аналізу даних. Серед таких систем можна виділити ERP-системи, які інтегрують фінансовий, виробничий, маркетинговий та інші аспекти діяльності підприємства. Це дає змогу забезпечити доступ до актуальної інформації в реальному часі та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Моніторинг та аналіз бізнес-процесів у рамках процесного підходу є невід'ємною складовою управління ефективністю бізнесу. Це передбачає систематичний збір даних, розрахунок показників

ефективності та їх порівняння із запланованими значеннями або галузевими стандартами. Важливим елементом аналізу є виявлення причин відхилень та розробка рекомендацій щодо їх усунення.

Процесний підхід також передбачає впровадження системи контролю, яка забезпечує своєчасне виявлення проблем у виконанні процесів та оцінку їх впливу на загальну ефективність бізнесу. Для цього використовуються такі методи, як аудит бізнес-процесів, аналіз витрат і вигід, а також оцінка ризиків. Наприклад, аналіз витрат і вигід дає змогу визначити економічну доцільність реалізації змін у процесах, розраховуючи співвідношення між очікуваними доходами та витратами.

Однією з основних переваг процесного підходу є його гнучкість та адаптивність. Це дає змогу підприємству швидко реагувати на зміни ринкового середовища, впроваджувати інновації та досягати конкурентних переваг. Водночас впровадження процесного підходу потребує значних ресурсів, зокрема фінансових, часових та організаційних, а також високої кваліфікації персоналу.

Отже, процесний підхід до обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу є сучасною методологією, яка дає змогу підвищити прозорість, керованість та результативність діяльності підприємства. Він забезпечує інтеграцію інформаційних потоків, покращує координацію між структурними підрозділами та створює умови для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

6.2. Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю основних бізнес-процесів

Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю основних бізнес-процесів є важливим інструментом досягнення конкурентних переваг підприємства. Цей процес спрямований на інтеграцію облікової та аналітичної функцій для забезпечення керівників необхідною інформацією, яка дає змогу приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації бізнес-процесів.

Основні бізнес-процеси підприємства можна поділити на операційні, інвестиційні та фінансові. Операційні процеси охоплюють виробництво продукції, надання послуг, закупівлю матеріалів та управління запасами. Інвестиційні процеси пов'язані з придбанням активів, інноваціями та розширенням діяльності, а фінансові процеси охоплюють управління грошовими потоками, капіталом та розрахунками з контрагентами.

Ефективне управління цими бізнес-процесами потребує комплексного обліково-аналітичного забезпечення, яке охоплює збирання, обробку, аналіз і подання інформації в зручному для користувача форматі. Основними принципами такого забезпечення є своєчасність, достовірність, повнота та релевантність інформації.

Для оцінки ефективності бізнес-процесів використовуються різні показники. Наприклад, ефективність операційних процесів можна оцінити за допомогою таких індикаторів, як продуктивність праці, рівень використання виробничих потужностей, оборотність запасів. Продуктивність праці розраховується як відношення обсягу виробленої продукції до кількості витрачених трудових ресурсів. Рівень використання виробничих потужностей обчислюється як співвідношення фактичного обсягу виробництва до максимально можливого обсягу за даних умов.

Інвестиційні процеси оцінюються за допомогою показників рентабельності інвестицій, терміну окупності та внутрішньої норми рентабельності. Рентабельність інвестицій розраховується за формулою: прибуток від інвестицій, поділений на загальну вартість інвестицій. Термін окупності визначається як співвідношення загальної вартості інвестицій до середньорічного прибутку від проєкту.

Фінансові процеси аналізуються за допомогою таких показників, як коефіцієнт ліквідності, рентабельність власного капіталу, оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості. Наприклад, коефіцієнт ліквідності визначається як співвідношення ліквідних активів до поточних зобов'язань, що дає змогу оцінити здатність підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання.

Обліково-аналітичне забезпечення ефективності бізнес-процесів охоплює також інструменти бюджетування, які дають змогу

планувати витрати і доходи за кожним процесом, а також контролювати їх виконання. Наприклад, у виробничих процесах бюджет охоплює витрати на сировину, оплату праці, амортизацію обладнання тощо. Виконання бюджету контролюється за допомогою порівняння фактичних даних із плановими, що дає змогу виявити відхилення і вжити відповідних заходів.

Ключовою складовою аналізу ефективності бізнес-процесів є використання сучасних інформаційних систем. ERP-системи забезпечують інтеграцію даних з різних джерел, автоматизацію рутинних операцій і надання аналітичних звітів у реальному часі. Це дає змогу знижувати витрати на адміністрування, мінімізувати ризики людського чинника й підвищувати точність аналізу.

Особлива увага приділяється оцінці ризиків, пов'язаних із бізнес-процесами. Наприклад, ризик невиконання зобов'язань перед постачальниками може бути мінімізований через аналіз структури кредиторської заборгованості і своєчасне її погашення. Ризики виробничих процесів можуть бути пов'язані з поломками обладнання, нестачею сировини або збоєм у постачанні, і для їх мінімізації використовуються страхові механізми або створення резервних запасів.

Отже, обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю основних бізнес-процесів є складною, багаторівневою системою, яка об'єднує облікові, аналітичні та інформаційні компоненти. Це забезпечення дає змогу підприємству адаптуватися до змін зовнішнього середовища, оптимізувати використання ресурсів і досягати високих показників ефективності.

6.3. Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю сервісних бізнес-процесів

Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю сервісних бізнес-процесів є важливою складовою системи управління підприємством, що надає послуги. Сервісні бізнес-процеси охоплюють діяльність, спрямовану на задоволення потреб клієнтів, забезпечення якісного обслуговування та створення додаткової цінності для споживачів. Основна мета обліково-аналітичного

забезпечення в цій сфері полягає у створенні інформаційної бази, яка допомагає оптимізувати процеси, підвищувати їх ефективність та забезпечувати конкурентоспроможність підприємства.

Для забезпечення управління ефективністю сервісних бізнес-процесів важливо використовувати комплексний підхід, який охоплює як фінансові, так і нефінансові показники. Фінансові показники, такі як доходи, витрати, рентабельність, є основою для оцінки загальної ефективності діяльності підприємства. Наприклад, рентабельність обчислюється як співвідношення чистого прибутку до загальних доходів або витрат, що дає змогу оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси.

Однак нефінансові показники також відіграють важливу роль в аналізі ефективності сервісних бізнес-процесів. Серед них можна виділити рівень задоволеності клієнтів, швидкість обслуговування, кількість скарг або рекламацій, якість наданих послуг та рівень лояльності клієнтів. Наприклад, рівень задоволеності клієнтів може бути визначений за допомогою опитувань або анкетування, що дає змогу отримати об’єктивну оцінку якості обслуговування.

Важливою складовою обліково-аналітичного забезпечення є застосування систем бюджетування, які дають змогу планувати та контролювати витрати на сервісні бізнес-процеси. Бюджетування забезпечує можливість деталізованого планування витрат на кожен етап обслуговування, від закупівлі матеріалів до заробітної плати персоналу. Наприклад, контроль виконання бюджету здійснюється через порівняння фактичних даних із запланованими, що дає змогу виявити відхилення та вчасно реагувати на них.

Ще одним ключовим елементом є використання сучасних інформаційних систем, таких як CRM-системи (Customer Relationship Management), які дають змогу інтегрувати дані про клієнтів, відстежувати їх взаємодію з підприємством і забезпечувати персоналізований підхід до обслуговування. Це сприяє підвищенню ефективності сервісних процесів і забезпечує високий рівень задоволеності клієнтів.

Оцінка ризиків є невід’ємною частиною обліково-аналітичного забезпечення сервісних бізнес-процесів. Наприклад, ризик втрати клієнтів через низьку якість обслуговування може бути

мінімізований за допомогою аналізу даних про скарги клієнтів та впровадження заходів щодо покращення сервісу. Іншим прикладом є фінансові ризики, пов'язані з перевищенням бюджету на обслуговування, які можуть бути знижені через регулярний моніторинг витрат.

Важливо зазначити, що ефективне обліково-аналітичне забезпечення потребує залучення висококваліфікованих фахівців, які мають знання у сфері обліку, аналізу та управління. Вони повинні володіти навичками роботи з сучасними інформаційними системами та вміти адаптувати методи аналізу до специфіки сервісних бізнес-процесів.

Отже, обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю сервісних бізнес-процесів є багатогранним процесом, що охоплює збирання, аналіз та інтерпретацію фінансових і нефінансових даних. Його впровадження дає змогу підприємствам підвищувати якість обслуговування, знижувати витрати та забезпечувати сталий розвиток у конкурентному середовищі.

Завдання для практичної роботи

Мета практичної роботи: засвоїти методику аналізу бізнес-процесів, навчитися систематизувати етапи аналізу та показники оцінки ефективності бізнес-процесів для підвищення результативності управлінських рішень.

Компетенції, які сформуються за результатами виконання практичної роботи:

– знання основних етапів аналізу бізнес-процесів;

– здатність систематизувати етапи аналізу у вигляді таблиці;

– уміння визначати показники для оцінки ефективності бізнес-процесів;

– навички систематизації показників у зручній для аналізу формі;

– розуміння взаємозв'язку між ефективністю бізнес-процесів та загальною ефективністю діяльності підприємства;

– здатність застосовувати показники для оцінки ефективності бізнес-процесів;

– уміння проводити структурований аналіз бізнес-процесів з урахуванням їхньої специфіки;

– здатність використовувати результати аналізу для покращення бізнес-процесів.

Завдання практичного заняття

6.1. Систематизуйте у вигляді таблиці основні етапи аналізу бізнес-процесів.

6.2. Систематизуйте у вигляді таблиці показники, які використовуються для оцінки ефективності бізнес-процесів.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність процесного підходу до управління ефективністю бізнесу?

2. Що таке основні бізнес-процеси, і як вони впливають на діяльність підприємства?

3. У чому полягає значення KPI (ключових показників ефективності) в оцінці бізнес-процесів?

4. Як інформаційні системи допомагають у забезпеченні управління ефективністю основних бізнес-процесів?

5. Що таке сервісні бізнес-процеси, і яку роль вони відіграють у загальній ефективності бізнесу?

6. Які особливості обліково-аналітичного забезпечення сервісних бізнес-процесів?

7. Які ризики можуть виникати в процесі управління бізнес-процесами, і як їх оцінити?

8. У чому полягає значення взаємозв’язку основних і сервісних бізнес-процесів для досягнення загальної ефективності?

9. Як оцінюється внесок кожного бізнес-процесу в загальну ефективність підприємства?

10. Які новітні технології можна застосовувати для підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення бізнес-процесів?

Тести для самоконтролю

1. Що є основною характеристикою процесного підходу до обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу:

а) управління людськими ресурсами;

б) планування виробничих потужностей;

в) оцінка та оптимізація бізнес-процесів на всіх етапах їхнього циклу;

г) виключно фінансовий аналіз.

2. Що є метою обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю основних бізнес-процесів:

а) залучення інвестицій;

б) покращення результативності процесів за допомогою моніторингу та аналізу;

в) створення нового продукту;

г) збільшення доходів підприємства.

3. Як обліково-аналітичне забезпечення допомагає в управлінні основними бізнес-процесами:

а) управляє цінами на продукцію;

б) використовує дані для аналізу результативності та оптимізації процесів;

в) забезпечує фінансування нових проєктів;

г) планує маркетингові кампанії.

4. Що є метою обліково-аналітичного забезпечення сервісних бізнес-процесів:

а) оцінка ефективності надання послуг та покращення якості сервісу;

б) створення нових продуктів;

в) управління запасами;

г) оптимізація виробничих процесів.

5. Якими методами обліково-аналітичне забезпечення підтримує управління ефективністю бізнес-процесів:

а) використовує фінансові та операційні показники для оцінки процесів;

б) аналітика конкурентів;

в) управління проєктами;

г) підготовка звітності для акціонерів.

6. Що є основним у процесі управління ефективністю бізнес-процесів за допомогою обліково-аналітичного забезпечення:

а) планування витрат на рекламу;

б) підвищення кількості працівників;

в) формування стратегії розвитку;

г) моніторинг та оптимізація операційних процесів.

7. Які бізнес-процеси підлягають управлінню через обліково-аналітичне забезпечення:

а) лише основні процеси;

б) лише сервісні процеси;

в) фінансові процеси;

г) основні та сервісні бізнес-процеси.

8. Яка роль обліково-аналітичного забезпечення в сервісних бізнес-процесах:

а) оцінка ефективності сервісних процесів та покращення обслуговування;

б) управління маркетинговими стратегіями;

в) планування інвестицій;

г) моніторинг конкурентів.

9. Як обліково-аналітичне забезпечення допомагає в оцінці ефективності основних бізнес-процесів:

а) збір та обробка даних для вимірювання продуктивності процесів;

б) створення нових рекламних кампаній;

в) управління закупівлею матеріалів;

г) розробка стратегії для персоналу.

10. Що є основною метою процесного підходу до обліково-аналітичного забезпечення:

а) управління робочими потоками;

б) залучення нових клієнтів;

в) оптимізація всіх етапів бізнес-процесів для підвищення ефективності;

г) підвищення рівня продажів.

11. Які складові охоплює обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнес-процесів:

а) управління ланцюгами постачання;

б) підготовка стратегії для розвитку нових ринків;

в) моніторинг, аналіз та оптимізація бізнес-процесів;

г) оцінка прибутковості нових інвестицій.

12. Які інструменти використовуються для оптимізації ефективності бізнес-процесів:

а) управління цінами;

б) аналіз фінансових та операційних даних;

в) прогнозування ринкових тенденцій;

г) управління людськими ресурсами.

13. Як обліково-аналітичне забезпечення сприяє покращенню ефективності основних бізнес-процесів:

а) розвиток нових ринків;

б) визначення слабких місць у процесах і впровадження змін для покращення результатів;

в) управління стратегіями продажу;

г) підвищення зарплат працівникам.

14. Що таке основний бізнес-процес у контексті обліково-аналітичного забезпечення:

а) процес, що безпосередньо сприяє виробництву товарів чи послуг;

б) маркетингова кампанія;

в) управління інвестиціями;

г) підготовка стратегічних планів.

15. Як оцінюється ефективність обліково-аналітичного забезпечення бізнес-процесів:

а) за допомогою показників виконання, результативності та якості;

б) порівняння з конкурентами;

в) оцінка прибутку від продажів;

г) планування витрат на персонал.

ТЕМА 7
ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ

7.1. Підходи до обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління ефективністю бізнесу.

7.2. Моделі обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління ефективністю бізнесу на основі затратного підходу.

7.3. Моделі обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління ефективністю бізнесу на основі дохідного підходу.

7.4. Моделі обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління ефективністю бізнесу на основі ринкового підходу.

Ключові терміни: *вартісно-орієнтоване управління (Value-Based Management, VBM), обліково-аналітичне забезпечення, затратний підхід, дохідний підхід, ринковий підхід, економічна додана вартість (EVA), ринкова додана вартість (MVA), дисконтовані грошові потоки (DCF), залишкова вартість, капіталізовані доходи, коефіцієнт капіталізації, мультиплікатори оцінки, матеріальні активи, нематеріальні активи, вартісний аналіз, фінансовий менеджмент, інтегральна вартість бізнесу, ринкова капіталізація, метод порівняльного аналізу, інвестиційна привабливість.*

7.1. Підходи до обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління ефективністю бізнесу

Вартісно-орієнтоване управління ефективністю бізнесу (Value-Based Management, VBM) є концепцією, яка акцентує увагу на створенні вартості для акціонерів і досягненні довгострокових фінансових результатів. Ця концепція вимагає якісного обліково-аналітичного забезпечення, яке слугує базою для ухвалення управлінських рішень. Сучасні підходи до організації обліково-аналітичної

роботи в межах VBM базуються на інтеграції фінансових і нефінансових показників, застосуванні інформаційних технологій і створенні гнучких моделей оцінки ефективності.

Основою обліково-аналітичного забезпечення є формування та інтерпретація інформації про фінансові результати, вартісні параметри бізнесу та чинники, які впливають на створення вартості. У цьому контексті облік стає не лише засобом фіксації фінансових операцій, а й інструментом прогнозування, оцінювання й контролю. Одним із ключових завдань обліку є відображення змін у вартості бізнесу за допомогою таких показників, як економічна додана вартість (EVA), ринкова додана вартість (MVA), грошовий потік (CF) тощо.

Економічна додана вартість (EVA) є показником, який відображає чистий операційний прибуток за мінусом вартості залученого капіталу. Формула EVA виглядає так:

$$EVA = NOPAT – (WACC \times IC),$$

де NOPAT – чистий операційний прибуток після оподаткування;
WACC – середньозважена вартість капіталу;
IC – інвестований капітал.

Цей показник дає змогу оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для створення додаткової вартості.

Моделі обліково-аналітичного забезпечення в рамках VBM передбачають використання інструментів стратегічного й операційного аналізу. Стратегічний аналіз охоплює оцінку довгострокової рентабельності, конкурентних переваг і ринкових перспектив. Операційний аналіз спрямований на оптимізацію витрат, управління оборотним капіталом і підвищення продуктивності активів. Для забезпечення комплексного аналізу важливо використовувати такі методи, як SWOT-аналіз, факторний аналіз, ABC-аналіз і аналіз ланцюга створення вартості.

Інформаційні технології відіграють ключову роль у реалізації підходів до обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління. Використання сучасних програмних рішень,

як-от ERP-системи, CRM-системи і спеціалізовані аналітичні платформи, дає змогу автоматизувати процеси збору, обробки та аналізу даних. Це зі свого боку підвищує точність та оперативність управлінських рішень.

Крім того, у межах VBM особливу увагу приділяють нефінансовим показникам, які характеризують якість обслуговування клієнтів, рівень інновацій, задоволеність працівників і екологічну стійкість. Такі показники дають змогу оцінити нематеріальні активи, що створюють вартість, і виявити нові можливості для її зростання. Наприклад, аналіз задоволеності клієнтів може бути доповнений оцінкою їхньої лояльності, яка безпосередньо впливає на прогнозовані доходи підприємства.

Особливу роль в обліково-аналітичному забезпеченні відіграє управління ризиками. Вартісно-орієнтоване управління враховує ризики, пов’язані з фінансовими втратами, змінами ринкової кон’юнктури та внутрішніми організаційними процесами. Для їх оцінки застосовуються такі методи, як сценарний аналіз, VaR (Value at Risk) і стрес-тестування. Інтеграція ризик-менеджменту в загальну систему управління дає змогу підвищити стійкість бізнесу до зовнішніх і внутрішніх викликів.

Так, обліково-аналітичне забезпечення вартісно-орієнтованого управління ефективністю бізнесу є багатогранною системою, яка об’єднує фінансовий і нефінансовий аналіз, стратегічне й операційне планування, управління ризиками та використання сучасних інформаційних технологій. Його основна мета – забезпечити прийняття рішень, спрямованих на максимізацію вартості підприємства та довгострокове підвищення його конкурентоспроможності.

7.2. Моделі обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління ефективністю бізнесу на основі затратного підходу

Затратний підхід до оцінки ефективності бізнесу є одним із найпоширеніших підходів у системі обліково-аналітичного забезпечення. Основна його ідея полягає в оцінці вартості активів, товарів чи послуг на основі витрат, понесених підприємством у процесі їх створення. Цей підхід дає змогу забезпечити прозорість фінансової діяльності, контролювати витрати і формувати основи для стратегічного управління.

Однією з ключових моделей затратного підходу є калькуляційна система обліку. Вона базується на визначенні прямих і непрямих витрат, які пов’язані з виробництвом продукції чи наданням послуг. Прямі витрати безпосередньо пов’язані з конкретними об’єктами обліку, такими як матеріали чи оплата праці. Непрямі витрати зі свого боку розподіляються між об’єктами на основі певних баз розподілу, таких як машино-години чи витрати на електроенергію. Формула для розрахунку повної собівартості продукції виглядає так:

$$С = ПВ + НВ,$$

де С – повна собівартість;
ПВ – прямі витрати;
НВ – непрямі витрати.

Іншою важливою моделлю є система обліку витрат за методикою Activity-Based Costing (ABC). Цей метод передбачає ідентифікацію основних видів діяльності підприємства, які споживають ресурси, та оцінку витрат на ці види діяльності. Потім витрати розподіляються на продукцію чи послуги залежно від обсягу споживаних ресурсів. ABC дає змогу більш точно оцінювати витрати, пов’язані з виробництвом, і виявляти неефективні процеси, що

сприяє оптимізації діяльності. Наприклад, загальна формула розподілу витрат за методом АВС виглядає так:

$$ВП = (ЗР / ОД) \times ОК,$$

де ВП – витрати на продукт;
ЗР – загальні ресурси;
ОД – обсяг діяльності;
ОК – обсяг використання кожним продуктом.

Для стратегічного управління важливе значення має модель оцінки вартості на основі затрат на заміщення. Цей підхід визначає вартість активу або послуги, виходячи з витрат, необхідних для їх відтворення або заміщення за поточних умов. Заміщувальна вартість може охоплювати прямі матеріальні витрати, витрати на оплату праці та накладні витрати, які будуть понесені у випадку відтворення активу. Цей метод часто використовується для оцінки основних засобів і нематеріальних активів.

Ще одним ефективним інструментом є метод аналізу беззбитковості, який дає змогу оцінити взаємозв'язок між витратами, обсягом виробництва та прибутком. Для розрахунку точки беззбитковості використовується формула:

ТБ = Пост. витрати / (Ціна – Змін. витрати на одиницю),

де ТБ – точка беззбитковості;
Ціна – ціна за одиницю продукції;
Змін. витрати – змінні витрати на одиницю.

Аналіз беззбитковості допомагає визначити мінімальний обсяг продажів, який забезпечить покриття витрат і уникнення збитків.

Для забезпечення ефективного функціонування затратного підходу в обліково-аналітичному забезпеченні важливим є використання інформаційних технологій. Програмні продукти, такі як ERP-системи, дають змогу автоматизувати збір, обробку та аналіз витратної інформації, а також забезпечити точне планування і контроль витрат. Використання спеціалізованих модулів для аналізу витрат дає змогу своєчасно виявляти відхилення від планових показників і оперативно реагувати на них.

Затратний підхід також передбачає інтеграцію з методами управління якістю, такими як Total Quality Management (TQM) і Lean Management. Ці методи спрямовані на зменшення витрат через підвищення ефективності виробничих процесів, мінімізацію втрат і покращення якості продукції. Наприклад, Lean Management акцентує увагу на ідентифікації та усуненні невиробничих витрат, таких як надмірні запаси або зайві переміщення матеріалів.

Отже, моделі обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління ефективністю бізнесу на основі затратного підходу забезпечують основу для ухвалення управлінських рішень. Вони дають змогу контролювати витрати, оптимізувати ресурси та підвищувати загальну ефективність діяльності підприємства. Інтеграція затратного підходу з сучасними технологіями та методами управління якістю відкриває нові можливості для розвитку бізнесу та досягнення його стратегічних цілей.

7.3. Моделі обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління ефективністю бізнесу на основі дохідного підходу

Дохідний підхід до оцінки ефективності бізнесу базується на оцінці вартості підприємства, активів або послуг, виходячи з їх здатності генерувати доходи в майбутньому. Цей підхід є фундаментальним у вартісно-орієнтованому управлінні, оскільки дає змогу враховувати як поточні фінансові результати, так і перспективи розвитку підприємства.

Основним інструментом дохідного підходу є модель дисконтування грошових потоків (DCF). Ця модель базується на оцінці майбутніх грошових потоків, які генеруються бізнесом, та їх приведенні до теперішньої вартості за допомогою ставки дисконту. Формула для розрахунку виглядає так:

$$PV = \sum (CFt / (1 + r)^t),$$

де PV – поточна вартість грошових потоків;
CFt – грошовий потік у період t;
r – ставка дисконту;
t – номер періоду.

Ця модель дає змогу оцінити вартість бізнесу, враховуючи ризики й очікувану прибутковість.

Іншим важливим інструментом дохідного підходу є метод капіталізації доходів. Він застосовується, коли очікується стабільний рівень доходів у майбутньому. У цьому методі вартість об'єкта визначається як частка від ділення річного доходу на ставку капіталізації:

$$V = NI / R,$$

де V – вартість об'єкта;
NI – чистий річний дохід;
R – ставка капіталізації.

Цей метод є простим у застосуванні та широко використовується для оцінки вартості підприємств чи нерухомості.

Для обліково-аналітичного забезпечення дохідного підходу важливо враховувати як фінансові, так і нефінансові показники. Зокрема, аналіз доходів повинен охоплювати оцінку стабільності грошових потоків, структури доходів, а також ризиків, пов'язаних із діяльністю підприємства. У процесі цього аналізу застосовуються методи фінансового прогнозування, які базуються на моделюванні сценаріїв розвитку ринку, зміни попиту та витрат.

Дохідний підхід також інтегрується з сучасними концепціями управління, такими як Value-Based Management (VBM) та Balanced Scorecard (BSC). У рамках VBM оцінка вартості підприємства здійснюється з урахуванням створення додаткової вартості для акціонерів, що базується на чистих грошових потоках. З іншого боку, BSC дає змогу інтегрувати фінансові та нефінансові аспекти оцінки, поєднуючи дохідний підхід із такими параметрами, як задоволеність клієнтів, внутрішні бізнес-процеси та інновації.

Особливу роль у дохідному підході відіграють показники, що характеризують ефективність управління доходами. Одним із таких показників є економічна додана вартість (EVA), яка розраховується за формулою:

$$EVA = NOPAT – (IC \times WACC),$$

де NOPAT – чистий операційний прибуток після оподаткування;
IC – інвестований капітал;
WACC – середньозважена вартість капіталу.

EVA дає змогу оцінити, чи створює підприємство додаткову вартість для акціонерів.

Для забезпечення доходного підходу в управлінні ефективністю бізнесу важливим є застосування сучасних інформаційних систем, як-от ERP або спеціалізованих аналітичних платформ. Вони дають змогу автоматизувати процеси збору, обробки та аналізу даних, забезпечуючи тим самим точність і оперативність управлінських рішень.

Також доцільно враховувати галузеві особливості під час застосування дохідного підходу. Наприклад, у сфері IT-компанії можуть оцінюватися за їх здатністю генерувати підписні доходи чи монетизувати базу користувачів, тоді як у промисловості акцент робиться на продуктивності активів та довгострокових контрактах.

Так, моделі обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління ефективністю бізнесу на основі дохідного підходу є ефективним інструментом стратегічного управління. Вони дають змогу оцінювати реальну вартість підприємства, враховувати як фінансові, так і нефінансові чинники, що впливають на його діяльність, і приймати обґрунтовані управлінські рішення, спрямовані на підвищення ефективності бізнесу.

7.4. Моделі обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління ефективністю бізнесу на основі ринкового підходу

Ринковий підхід до оцінки ефективності бізнесу базується на аналізі ринкових даних, які відображають реальну вартість активів чи підприємства на основі порівняння з аналогічними об’єктами на ринку. Цей підхід є одним із найпоширеніших у сучасному менеджменті, оскільки враховує актуальну ринкову кон’юнктуру та дає змогу об’єктивно оцінити вартість бізнесу.

Основою ринкового підходу є метод порівняльного аналізу, який передбачає оцінку об'єкта на основі даних про продаж аналогічних об'єктів. Для цього використовуються коефіцієнти мультиплікаторів, які відображають співвідношення між ринковою ціною та фінансовими показниками підприємства. Найбільш популярними мультиплікаторами є коефіцієнт «ціна / прибуток» (P / E), «ціна / виторг» (P / S), «ціна / балансова вартість» (P / BV) тощо. Розрахунок вартості здійснюється за формулою:

$$V = M \times F,$$

де V – вартість об'єкта;
M – мультиплікатор;
F – фінансовий показник.

Важливим етапом ринкового підходу є вибір аналогів. Для забезпечення коректності аналізу обираються підприємства, які мають подібний розмір, галузеву належність, структуру капіталу та рівень ризиків. Крім того, враховуються макроекономічні умови, що впливають на діяльність об'єкта оцінки.

Ще одним інструментом ринкового підходу є метод угод, який базується на аналізі вартості підприємств, що були придбані чи продані на ринку. Цей метод дає змогу врахувати актуальні ринкові тренди та оцінити об'єкт з урахуванням попиту і пропозиції. Водночас обчислення вартості проводиться на основі середньозваженої ціни угод, скорегованої на специфічні характеристики об'єкта оцінки.

Ринковий підхід також передбачає аналіз конкурентоспроможності підприємства, що охоплює оцінку його позиції на ринку, частки ринку, брендової репутації та інших нефінансових показників. Ці аспекти дають змогу доповнити фінансовий аналіз і зробити оцінку більш точною та об'єктивною.

Обліково-аналітичне забезпечення ринкового підходу охоплює збір, обробку та аналіз великого обсягу даних. У цьому контексті важливу роль відіграють сучасні інформаційні системи, які

дають змогу автоматизувати процеси аналізу та інтегрувати дані з різних джерел. Наприклад, використання Big Data технологій дає змогу аналізувати ринкові тренди в реальному часі, що підвищує точність оцінки.

Особливу увагу в рамках ринкового підходу потрібно приділяти чинникам ризику, які можуть впливати на вартість підприємства. До таких ризиків належать зміни ринкової кон'юнктури, коливання валютних курсів, політична нестабільність тощо. Оцінка ризиків проводиться за допомогою сценарного аналізу, моделювання можливих варіантів розвитку подій та їх впливу на вартість бізнесу.

Управління ефективністю бізнесу на основі ринкового підходу інтегрується з такими сучасними концепціями, як Customer Relationship Management (CRM) та Market-Based Management (MBM). CRM дає змогу аналізувати взаємовідносини з клієнтами та визначати їх вплив на вартість бізнесу, тоді як MBM орієнтований на використання ринкових механізмів для підвищення ефективності управління.

Ринковий підхід також застосовується в корпоративному управлінні для оцінки результативності менеджменту. Наприклад, коефіцієнт Total Shareholder Return (TSR) використовується для оцінки загальної віддачі для акціонерів, враховуючи зміну вартості акцій та виплачені дивіденди. Цей показник є важливим критерієм оцінки ефективності стратегічних рішень.

Отже, моделі обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління ефективністю бізнесу на основі ринкового підходу є потужним інструментом стратегічного аналізу. Вони дають змогу оцінювати реальну вартість підприємства, враховувати ринкові умови та приймати обґрунтовані управлінські рішення, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності та ефективності бізнесу.

Завдання для практичної роботи

Мета практичної роботи: навчитися розробляти звітність для оцінки ефективності бізнесу за дохідним підходом, систематизувати переваги та недоліки затратного, дохідного і ринкового підходів, що сприятиме обґрунтованому вибору методів оцінки ефективності бізнесу в умовах вартісно-орієнтованого управління.

Компетенції, які сформуються за результатами виконання практичної роботи:

– здатність розробляти звітність для оцінки ефективності бізнесу за дохідним підходом;

– знання основних підходів до оцінки ефективності бізнесу (затратного, дохідного, ринкового);

– уміння систематизувати переваги та недоліки різних підходів у вигляді таблиці;

– навички вибору оптимального підходу залежно від специфіки підприємства та його бізнес-середовища;

– розуміння ролі вартісно-орієнтованого управління у підвищенні ефективності бізнесу;

– здатність оцінювати доцільність застосування певного підходу до оцінки ефективності бізнесу;

– уміння інтегрувати отримані результати у процес прийняття управлінських рішень;

– здатність аргументувати вибір інструментів для оцінки ефективності бізнесу.

Завдання практичного заняття

7.1. Розробіть звітність для оцінки ефективності бізнесу за дохідним підходом.

7.2. Систематизуйте у вигляді таблиці переваги й недоліки затратного, дохідного та ринкового підходів до оцінки ефективності бізнесу.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність вартісно-орієнтованого управління бізнесом?
2. Які ключові завдання обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління?
3. Чим відрізняються затратний, дохідний та ринковий підходи до оцінки ефективності бізнесу?
4. Які переваги і недоліки має вартісно-орієнтоване управління?
5. Які методи розрахунку використовуються в рамках затратного підходу?
6. Які фінансові показники враховуються під час використанні дохідного підходу?
7. У чому полягає значення прогнозування доходів для оцінки вартості бізнесу?
8. Що таке метод дисконтування грошових потоків?
9. Що таке ринковий підхід до оцінки вартості бізнесу?
10. Які методи використовуються в ринковому підході?

Тести для самоконтролю

1. Який підхід є основою обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління ефективністю бізнесу:

а) аналіз вартості як основного показника ефективності;

б) аналіз доходів підприємства;

в) планування прибутку;

г) оцінка конкурентоспроможності.

2. Яка мета затратного підходу в обліково-аналітичному забезпеченні управління ефективністю бізнесу:

а) виявлення та контроль витрат, пов’язаних з виробництвом;

б) оптимізація рівня доходів;

в) зниження податків;

г) оцінка фінансової стабільності.

3. Що є основним критерієм під час використання дохідного підходу до обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу:

а) розрахунок вартості продукції;

б) управління запасами;

в) оцінка доходів і прибутків підприємства;

г) аналіз витрат.

4. Як ринковий підхід до обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу відрізняється від інших підходів:

а) фокусується на внутрішніх процесах підприємства;

б) підкреслює важливість стабільності доходів;

в) орієнтується на ринкові ціни та конкуренцію;

г) зосереджений лише на зниженні витрат.

5. Як затратний підхід допомагає в управлінні ефективністю бізнесу:

а) планує інвестиції;

б) виявляє і контролює витрати на різних етапах виробництва;

в) розраховує рівень доходів підприємства;

г) покращує ефективність маркетингових кампаній.

6. Що є основним завданням під час застосування дохідного підходу в обліково-аналітичному забезпеченні управління бізнесом:

а) оптимізувати трудові ресурси;

б) забезпечити максимізацію доходу і прибутку;

в) мінімізувати витрати на виробництво;

г) керувати цінами на продукцію.

7. Яка роль ринкового підходу до обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу:

а) збільшення обсягів виробництва;

б) управління товарними запасами;

в) створення нових продуктів;

г) оцінка ефективності бізнесу в контексті конкурентоспроможності на ринку.

8. Як затратний підхід дає змогу оцінити ефективність виробничих процесів:

а) оцінює прибуток від кожного продукту;

б) аналізує споживчий попит;

в) планує маркетингові стратегії;

г) визначає, які витрати є найвищими та де є можливості для зниження.

9. Що є основним завданням ринкового підходу в обліково-аналітичному забезпеченні управління ефективністю бізнесу:

а) оцінка діяльності підприємства в контексті умов ринку та цінової конкуренції;

б) підвищення внутрішньої ефективності;

в) оптимізація розподілу ресурсів;

г) покращення фінансових результатів.

10. Як дохідний підхід допомагає покращити ефективність бізнесу:

а) фокусує увагу на максимізації доходу через оптимізацію цін і продажів;

б) знижує витрати на виробництво;

в) керує обсягами виробництва;

г) аналітично оцінює ефективність персоналу.

11. Які інструменти використовуються під час обліково-аналітичного забезпечення на основі ринкового підходу:

а) планування обсягів виробництва;

б) аналіз конкурентоспроможності, ціноутворення та ринкові дослідження;

в) оцінка внутрішніх витрат;

г) формування фінансової звітності.

12. Що є основою для моделювання обліково-аналітичного забезпечення на основі затратного підходу:

а) оцінка фінансових результатів;

б) детальний аналіз витрат, що супроводжують виробництво;

в) планування фінансування інвестицій;

г) управління маркетинговими стратегіями.

13. Як модель обліково-аналітичного забезпечення на основі дохідного підходу впливає на управління ефективністю бізнесу:

а) знижує витрати на маркетинг;

б) оцінює ефективність комунікацій;

в) планує витрати на персонал;

г) покращує фінансові результати підприємства за рахунок управління доходами.

14. Як модель обліково-аналітичного забезпечення на основі ринкового підходу допомагає в управлінні бізнесом:

а) знижує витрати на виробництво;

б) планує податкову політику;

в) оптимізує управлінські функції;

г) покращує конкурентоспроможність підприємства через орієнтацію на ринкові умови.

15. Що є метою застосування затратного підходу в обліково-аналітичному забезпеченні:

а) зниження витрат і покращення продуктивності виробництва;

б) покращення фінансових результатів;

в) збільшення асортименту товарів;

г) аналіз конкурентоспроможності.

ТЕМА 8
ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

8.1. Сутність соціальної відповідальності бізнесу як об'єкта обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю діяльності підприємства.

8.2. Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю соціальної відповідальності бізнесу.

8.3. Збалансована система показників як модель управління ефективністю діяльності підприємства.

8.4. Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу на основі збалансованої системи показників.

Ключові терміни: *соціальна відповідальність бізнесу (CSR), комплексна оцінка ефективності, обліково-аналітичне забезпечення, збалансована система показників (BSC), економічна ефективність, соціальна ефективність, екологічна ефективність, ключові показники ефективності (KPI), фінансовий аспект BSC, клієнтський аспект BSC, процесний аспект BSC, аспект навчання та розвитку BSC, інтегральний показник ефективності, соціальний аудит, звітність зі сталого розвитку, стратегічне управління ефективністю, аналіз витрат і вигід, картування бізнес-процесів, рейтинговий підхід, інтегрована модель управління*.

8.1. Сутність соціальної відповідальності бізнесу як об'єкта обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю діяльності підприємства

Соціальна відповідальність бізнесу (далі – СВБ) є однією з ключових концепцій сучасного корпоративного управління, яка спрямована на забезпечення балансу між економічними, екологічними та соціальними цілями підприємства. Вона визначає обов'язки бізнесу перед суспільством, які виходять за рамки суто

економічної вигоди, охоплюючи етичні, екологічні, культурні та соціальні аспекти діяльності.

Сутність соціальної відповідальності бізнесу полягає у виконанні підприємством добровільних зобов'язань, спрямованих на підвищення якості життя працівників, захист навколишнього середовища, підтримку місцевих громад і дотримання етичних стандартів у взаєминах із партнерами, клієнтами та суспільством загалом. Вона базується на принципах сталого розвитку, що передбачають задоволення потреб сучасності без шкоди для майбутніх поколінь.

У контексті обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю діяльності підприємства соціальна відповідальність розглядається як окремий об'єкт обліку та аналізу. Це зумовлено необхідністю оцінки впливу СВБ на фінансові результати, репутацію компанії, рівень залучення працівників і довіру з боку стейкхолдерів. Для цього створюються спеціальні інструменти обліку, які дають змогу відображати соціальні та екологічні витрати підприємства, а також оцінювати ефективність реалізації програм СВБ.

Одним із ключових аспектів обліково-аналітичного забезпечення соціальної відповідальності є впровадження нефінансової звітності, зокрема звітів про сталий розвиток, екологічних та соціальних звітів. У цих документах висвітлюються досягнення компанії у сфері екологічної та соціальної відповідальності, а також її стратегічні плани щодо покращення відповідних показників. Міжнародними стандартами, які регламентують складання такої звітності, є GRI Standards (Global Reporting Initiative) та SASB Standards (Sustainability Accounting Standards Board).

Важливим елементом обліково-аналітичного забезпечення є кількісна оцінка впливу соціально відповідальних ініціатив на фінансові результати підприємства. Зокрема, такі витрати, як на благодійність, екологічні програми, навчання персоналу чи соціальне страхування, повинні враховуватися в обліковій системі. Це дає змогу оцінювати співвідношення витрат і вигід, отриманих від реалізації програм СВБ, і визначати їхню рентабельність.

Окремої уваги заслуговує аналіз впливу соціальної відповідальності на нематеріальні активи підприємства, такі як репутація,

рівень довіри стейкхолдерів, брендовий капітал тощо. Ці показники мають значний вплив на довгострокову ефективність бізнесу, проте їх важко кількісно виміряти. Для цього використовуються спеціалізовані методики, такі як індексування соціальної відповідальності, аналіз емоційного капіталу або розрахунок індексу репутації.

Соціальна відповідальність бізнесу також містить екологічну складову, яка передбачає мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище. Для оцінки результативності екологічних програм підприємства використовуються показники, які відображають рівень зменшення викидів парникових газів, споживання енергії, утилізації відходів тощо. Дані про ці показники інтегруються в загальну систему обліково-аналітичного забезпечення і використовуються для прийняття управлінських рішень.

Управління соціальною відповідальністю вимагає інтеграції СВБ у стратегічне планування підприємства. Це передбачає визначення ключових напрямів соціально відповідальної діяльності, встановлення цілей і показників ефективності, а також моніторинг їх виконання. Для цього впроваджуються спеціалізовані системи контролю, які базуються на поєднанні фінансових і нефінансових показників.

Реалізація соціальної відповідальності бізнесу є одним із чинників підвищення конкурентоспроможності підприємства. Вона сприяє зміцненню репутації, залученню інвестицій, покращенню взаємовідносин із працівниками та підвищенню лояльності клієнтів. Крім того, соціально відповідальна діяльність дає змогу підприємству ефективніше адаптуватися до змін у законодавчому регулюванні та суспільних очікуваннях.

Так, соціальна відповідальність бізнесу як об’єкт обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю діяльності підприємства є багатогранною концепцією, яка об’єднує економічні, екологічні та соціальні аспекти. Її інтеграція в управлінську систему дає змогу підприємству забезпечити сталий розвиток, підвищити конкурентоспроможність і досягти балансу між інтересами бізнесу та суспільства.

8.2. Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю соціальної відповідальності бізнесу

Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю соціальної відповідальності бізнесу (СВБ) є важливим інструментом, який дає змогу підприємствам оцінювати вплив соціально відповідальних ініціатив на їх діяльність, забезпечувати прозорість у відносинах зі стейкхолдерами та підвищувати конкурентоспроможність. Цей процес передбачає створення системи збору, обробки та аналізу інформації, що стосується соціальних, екологічних та економічних аспектів діяльності підприємства.

Сутність обліково-аналітичного забезпечення полягає у формуванні інформаційної бази для прийняття управлінських рішень у сфері СВБ. Це охоплює як фінансові, так і нефінансові показники, які відображають досягнення підприємства у виконанні його соціальних та екологічних зобов'язань. До основних завдань обліково-аналітичного забезпечення належать облік витрат на соціально відповідальну діяльність, оцінка ефективності реалізації програм СВБ, а також аналіз впливу цих програм на результати діяльності підприємства.

Фінансовий облік у контексті соціальної відповідальності передбачає відображення витрат, пов'язаних із реалізацією соціальних та екологічних ініціатив, у відповідних статтях бухгалтерського обліку. Наприклад, витрати на благодійність, навчання персоналу, екологічні проєкти чи заходи з покращення умов праці можуть бути враховані як окремі статті у звіті про фінансові результати. Це дає змогу забезпечити прозорість та підзвітність у сфері СВБ.

Управлінський облік охоплює показники, що не мають безпосереднього грошового вираження, але є важливими для оцінки ефективності соціально відповідальної діяльності. Сюди належать дані про рівень задоволеності працівників, екологічні результати, вплив на місцеві громади та інші нематеріальні аспекти. Для їх оцінки використовуються різноманітні індекси, рейтинги та якісні характеристики, які відображають ступінь досягнення цілей СВБ.

Аналітична складова забезпечення управління ефективністю СВБ передбачає застосування методів кількісного та якісного аналізу для оцінки результативності соціально відповідальних ініціатив. Одним із ключових методів є аналіз витрат і вигід, який дає змогу визначити економічну доцільність реалізації програм СВБ. Наприклад, через порівняння витрат на екологічні заходи з вигодами у вигляді зниження штрафів, підвищення репутації чи залучення нових клієнтів.

Для ефективного управління СВБ необхідно також інтегрувати її показники в систему стратегічного планування підприємства. Це охоплює встановлення цілей у сфері соціальної відповідальності, визначення ключових показників ефективності (KPI) та розробку системи моніторингу їх досягнення. Наприклад, для оцінки ефективності екологічних програм можуть використовуватися показники зменшення викидів парникових газів, скорочення споживання енергії чи зниження кількості відходів.

Особливої уваги заслуговує нефінансова звітність, яка є важливим елементом обліково-аналітичного забезпечення управління СВБ. Вона дає змогу підприємствам звітувати про досягнення у сфері сталого розвитку перед стейкхолдерами, охоплюючи інвесторів, працівників, клієнтів та громаду. Найбільш поширеними форматами нефінансової звітності є звіти про сталий розвиток, які складаються відповідно до стандартів GRI (Global Reporting Initiative) або інших міжнародних стандартів.

Інтеграція інформаційних технологій у процеси обліково-аналітичного забезпечення управління СВБ відкриває нові можливості для автоматизації збору, обробки та аналізу даних. Використання спеціалізованих програмних продуктів, таких як системи управління сталим розвитком чи екологічним менеджментом, дає змогу підприємствам підвищити точність і оперативність прийняття рішень.

Отже, обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю соціальної відповідальності бізнесу є комплексним процесом, який об’єднує фінансові та нефінансові аспекти. Воно забезпечує формування інформаційної бази для оцінки результатів соціально відповідальної діяльності та прийняття обґрунтованих

управлінських рішень. Упровадження ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення сприяє підвищенню прозорості, підзвітності та конкурентоспроможності підприємства, а також зміцненню його репутації серед стейкхолдерів.

8.3. Збалансована система показників як модель управління ефективністю діяльності підприємства

Збалансована система показників (далі – ЗСП) є сучасним інструментом стратегічного управління, який дає змогу підприємствам ефективно досягати своїх цілей через узгодження фінансових і нефінансових показників. Ця модель управління спрямована на інтеграцію стратегічних і операційних цілей підприємства, забезпечуючи всебічну оцінку ефективності його діяльності.

Сутність збалансованої системи показників полягає у визначенні ключових аспектів діяльності підприємства, які впливають на його успіх, та розробці відповідних індикаторів, що відображають досягнення цих аспектів. ЗСП охоплює чотири основні перспективи: фінансову, клієнтську, внутрішніх бізнес-процесів та навчання і розвитку. Кожна з цих перспектив формує окремий блок показників, що разом забезпечують цілісне уявлення про результати діяльності підприємства.

Фінансова перспектива спрямована на оцінку фінансових результатів діяльності підприємства, таких як дохід, прибуток, рентабельність, грошовий потік тощо. Ці показники дають змогу оцінити здатність підприємства генерувати прибуток і забезпечувати фінансову стабільність. Наприклад, показник рентабельності активів розраховується як відношення чистого прибутку до середньої вартості активів і характеризує ефективність використання ресурсів підприємства.

Клієнтська перспектива фокусується на задоволенні потреб клієнтів і підвищенні їхньої лояльності. До показників цієї перспективи належать рівень задоволеності клієнтів, частка ринку, кількість нових клієнтів, рівень утримання клієнтів тощо. Зокрема, рівень задоволеності клієнтів може оцінюватися за допомогою опитувань або індексів задоволеності, таких як Net Promoter Score.

Перспектива внутрішніх бізнес-процесів охоплює показники, які характеризують ефективність основних і допоміжних процесів підприємства. Це можуть бути витрати часу на виконання замовлення, рівень дефектності продукції, ефективність логістики чи інноваційна діяльність. Аналіз цих показників дає змогу ідентифікувати вузькі місця та покращувати операційну діяльність.

Перспектива навчання і розвитку спрямована на оцінку здатності підприємства забезпечувати довгостроковий розвиток через підвищення компетенцій працівників, впровадження інновацій та удосконалення інформаційних систем. До ключових показників цієї перспективи належать рівень кваліфікації працівників, витрати на навчання, кількість впроваджених інновацій чи оновлення технологій.

Основною перевагою збалансованої системи показників є її здатність інтегрувати стратегію підприємства в операційну діяльність, забезпечуючи узгодженість між довгостроковими цілями і короткостроковими заходами. ЗСП також сприяє підвищенню прозорості управлінських процесів і залученню всіх рівнів персоналу до досягнення стратегічних цілей.

Для ефективного впровадження ЗСП потрібно виконати кілька ключових етапів. Спочатку визначається стратегія підприємства і встановлюються стратегічні цілі для кожної з перспектив. Потім розробляються ключові показники ефективності (KPI), які дають змогу виміряти досягнення цих цілей. На наступному етапі визначаються ініціативи, необхідні для досягнення встановлених цілей, і розподіляються відповідні ресурси. Завершальним етапом є моніторинг і оцінка результатів, що дає змогу вносити корективи в стратегію або операційну діяльність.

Інформаційні технології відіграють важливу роль у реалізації ЗСП, оскільки вони забезпечують автоматизацію процесів збору, обробки та аналізу даних. Використання спеціалізованих програмних продуктів, таких як системи бізнес-аналітики або ERP-системи, дає змогу підвищити точність і швидкість прийняття управлінських рішень.

Отже, збалансована система показників є ефективною моделлю управління, яка дає змогу підприємствам досягати стратегічних цілей через узгодження фінансових і нефінансових аспектів діяльності. Її впровадження сприяє підвищенню ефективності управління, прозорості процесів та адаптивності до змін у зовнішньому середовищі.

8.4. Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу на основі збалансованої системи показників

Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу є важливою складовою процесу стратегічного управління підприємством. Одним із сучасних інструментів, що дає змогу ефективно інтегрувати стратегію в операційну діяльність, є збалансована система показників (ЗСП). Цей підхід базується на взаємозв'язку фінансових і нефінансових показників, що дає змогу враховувати як короткострокові, так і довгострокові цілі підприємства.

Основна ідея ЗСП полягає в тому, щоб визначити ключові аспекти діяльності підприємства, які забезпечують його успіх, і розробити відповідні індикатори для їх оцінки. Збалансована система показників передбачає використання чотирьох основних перспектив: фінансової, клієнтської, внутрішніх бізнес-процесів, а також навчання і розвитку. Відповідно, управління на основі ЗСП спрямоване на досягнення балансу між фінансовими результатами, задоволенням потреб клієнтів, оптимізацією процесів і розвитком потенціалу підприємства.

Інтеграція ЗСП в обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу забезпечує декілька важливих переваг. По-перше, це дає змогу підприємствам поєднувати стратегічне планування з операційною діяльністю, забезпечуючи узгодженість між ними. По-друге, ЗСП сприяє підвищенню прозорості управлінських процесів, оскільки чітко визначені показники дають

змогу відслідковувати досягнення цілей у режимі реального часу. По-третє, цей підхід стимулює інновації та розвиток, оскільки вимагає постійного моніторингу змін у зовнішньому середовищі та адаптації до них.

Розробка та впровадження ЗСП передбачає кілька етапів. Першим етапом є визначення стратегічних цілей підприємства та формування відповідних показників для кожної перспективи. Далі відбувається розробка конкретних ініціатив для досягнення цих цілей, а також визначення відповідальних осіб і ресурсів. Після цього здійснюється моніторинг виконання запланованих заходів, аналіз результатів і корегування стратегії в разі потреби.

Важливу роль у забезпеченні ефективності ЗСП відіграють інформаційні системи, які автоматизують процеси збору, обробки та аналізу даних. Використання систем бізнес-аналітики, таких як Power BI або Tableau, дає змогу забезпечити наочність і точність аналізу показників. Крім того, інтеграція ЗСП із системами управлінського обліку дає змогу отримувати актуальні дані для прийняття рішень у режимі реального часу.

Отже, обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу на основі збалансованої системи показників є важливим елементом сучасного стратегічного управління. Воно дає змогу підприємствам досягати своїх цілей за допомогою інтеграції фінансових і нефінансових показників, забезпечуючи всебічну оцінку ефективності діяльності та сприяючи адаптації до змін у ринкових умовах.

Завдання для практичної роботи

Мета практичної роботи: навчитися розробляти звітність для комплексної оцінки ефективності діяльності підприємства з урахуванням соціальної відповідальності бізнесу та систематизувати переваги і недоліки збалансованої системи показників для забезпечення багатостороннього аналізу ефективності бізнесу.

Компетенції, які сформуються за результатами виконання практичної роботи:

– здатність розробляти звітність для комплексної оцінки ефективності підприємства;

– знання принципів соціальної відповідальності бізнесу та їх впливу на ефективність діяльності;

– уміння визначати переваги та недоліки збалансованої системи показників;

– навички систематизації інформації у вигляді таблиць;

– розуміння взаємозв'язку між економічними, соціальними та екологічними аспектами діяльності підприємства;

– здатність оцінювати доцільність застосування збалансованої системи показників в оцінці ефективності;

– уміння використовувати інструменти комплексної оцінки для прийняття управлінських рішень;

– здатність інтегрувати соціальну відповідальність у процес оцінювання ефективності бізнесу.

Завдання практичного заняття

8.1. Розробіть звітність для комплексної оцінки ефективності діяльності підприємства з позиції соціальної відповідальності бізнесу.

8.2. Систематизуйте у вигляді таблиці переваги і недоліки використання збалансованої системи показників для оцінки ефективності бізнесу.

Питання для самоконтролю

1. Що таке соціальна відповідальність бізнесу, і як вона пов'язана з обліково-аналітичним забезпеченням ефективності діяльності підприємства?

2. Які соціальні та економічні аспекти підприємства враховуються в процесі управління ефективністю соціальної відповідальності бізнесу?

3. Що містить концепція збалансованої системи показників як моделі управління ефективністю діяльності підприємства?

4. Які основні компоненти збалансованої системи показників можна використовувати для оцінки ефективності підприємства?

5. Як збалансована система показників сприяє досягненню стратегічних цілей підприємства?

6. Як забезпечити баланс між фінансовими та нефінансовими показниками під час оцінювання ефективності діяльності підприємства?

7. Яка роль обліково-аналітичного забезпечення у формуванні звітності про соціальні ініціативи підприємства?

8. Як оцінка результативності діяльності підприємства може допомогти покращити його корпоративну соціальну відповідальність?

9. Які переваги концепції збалансованої системи показників у контексті обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю діяльності підприємства?

10. Які слабкі сторони концепції збалансованої системи показників у контексті обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю діяльності підприємства?

Тести для самоконтролю

1. Що є основною складовою соціальної відповідальності бізнесу як об'єкта обліково-аналітичного забезпечення:

а) оптимізація ресурсів;

б) врахування соціальних, екологічних та економічних аспектів діяльності;

в) аналіз витрат на виробництво;

г) планування прибутку.

2. Як соціальна відповідальність бізнесу впливає на обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю діяльності підприємства:

а) покращує внутрішні виробничі процеси;

б) знижує податкові зобов'язання;

в) містить оцінку впливу на суспільство та навколишнє середовище;

г) збільшує прибуток підприємства.

3. Що є основною метою обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю соціальної відповідальності бізнесу:

а) оцінка та моніторинг впливу бізнесу на соціальні та екологічні аспекти;

б) збільшення доходів підприємства;

в) зниження витрат на виробництво;

г) оптимізація податкових витрат.

4. Який елемент є важливим для оцінки ефективності соціальної відповідальності бізнесу:

а) інтеграція соціальних та екологічних показників у фінансовий аналіз;

б) аналіз витрат на сировину;

в) оцінка конкурентоспроможності;

г) моніторинг фінансових результатів.

5. Як можна оцінити ефективність соціальної відповідальності бізнесу в рамках обліково-аналітичного забезпечення:

а) через планування обсягу продажів;

б) через оцінку доходів від продажів;

в) через порівняння витрат на соціальні проєкти з їхніми результатами;

г) через аналіз витрат на виробництво.

6. Що є основою для побудови збалансованої системи показників в управлінні ефективністю діяльності підприємства:

а) підвищення рівня доходів;

б) поєднання фінансових та нефінансових показників;

в) фокус на фінансових показниках;

г) контроль за витратами.

7. Яке завдання ставить перед собою збалансована система показників у контексті управління ефективністю підприємства:

а) максимізація прибутку;

б) зниження витрат на виробництво;

в) підвищення доходів від продажів;

г) оцінка ефективності через комплекс показників, що охоплюють різні аспекти діяльності.

8. Що є основним завданням обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу на основі збалансованої системи показників:

а) аналіз витрат на виробництво;

б) управління запасами сировини;

в) планування обсягів виробництва;

г) визначення та моніторинг ключових показників ефективності (KPI).

9. Як збалансована система показників може допомогти в управлінні ефективністю діяльності підприємства:

а) забезпечує комплексний підхід до оцінки результатів діяльності за різними напрямами;

б) знижує витрати на виробництво;

в) підвищує доходи підприємства;

г) оптимізує виробничі процеси.

10. Які показники містить збалансована система показників для комплексної оцінки ефективності:

а) фінансові, клієнтські, внутрішні бізнес-процеси та навчання і розвиток;

б) тільки фінансові показники;

в) тільки показники витрат;

г) тільки показники доходів.

11. Що є ключовим у обліково-аналітичному забезпеченні управління ефективністю бізнесу на основі збалансованої системи показників:

а) оцінка фінансових результатів;

б) планування витрат;

в) оцінка ефективності рекламних кампаній;

г) використання системи показників для оцінювання бізнес-процесів на різних рівнях.

12. Яке значення має соціальна відповідальність для обліково-аналітичного забезпечення бізнесу:

а) аналіз прибутковості бізнесу;

б) врахування впливу на соціальну та екологічну ситуацію в процесі прийняття управлінських рішень;

в) покращення фінансових показників;

г) зниження податкових зобов’язань.

13. Як збалансована система показників допомагає в управлінні ефективністю бізнесу:

а) аналізує лише фінансові показники;

б) фокусується на зниженні витрат;

в) поєднує різні аспекти діяльності підприємства для комплексної оцінки його результатів;

г) збільшує доходи підприємства.

14. Які є переваги використання збалансованої системи показників в обліково-аналітичному забезпеченні:

а) покращення комплексної оцінки ефективності бізнесу з урахуванням різних чинників;

б) зниження витрат на виробництво;

в) покращення маркетингових стратегій;

г) підвищення конкурентоспроможності.

15. Що охоплює обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу на основі збалансованої системи показників:

а) визначення цілей і моніторинг результатів за різними аспектами діяльності підприємства;

б) аналіз витрат на сировину;

в) планування рекламних кампаній;

г) оцінку рівня доходів.

ГЛОСАРІЙ

Автоматизація обліку – впровадження програмних продуктів для оптимізації облікових процесів і скорочення ручної роботи.

Адаптивність системи – здатність обліково-аналітичної системи змінювати свої функції та структуру відповідно до зовнішніх умов.

Аналіз витрат і вигід (Cost-Benefit Analysis) – метод оцінки ефективності, що базується на порівнянні витрат на реалізацію проєкту з отриманими вигодами.

Аналітична функція – процеси збору, обробки, аналізу даних для оцінки ефективності та оптимізації бізнес-процесів.

Аспект навчання та розвитку BSC – складова, що оцінює інвестиції в персонал, інновації та інфраструктуру для забезпечення сталого розвитку.

Баланс інтересів – процес узгодження інтересів різних стейкхолдерів з метою досягнення максимальної ефективності бізнесу.

Баланс підприємства – фінансовий звіт, який відображає майновий та фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Бенчмаркінг – метод оцінки ефективності бізнесу через порівняння з найкращими практиками галузі.

Бізнес-процес – послідовність взаємопов'язаних дій або операцій, спрямованих на досягнення конкретного результату в діяльності підприємства.

Вартісний аналіз – дослідження, спрямоване на виявлення чинників, які впливають на створення та зростання вартості підприємства.

Вартісно-орієнтоване управління (Value-Based Management, VBM) – концепція управління, що зосереджена на максимізації вартості підприємства для його власників.

Вартість бізнесу – грошовий еквівалент активів підприємства, визначений ринковими, балансовими чи іншими методами оцінки.

Виробнича ефективність – результативність використання матеріальних, технічних та трудових ресурсів у виробничому процесі.

Витрати – сума ресурсів, витрачених на виробництво продукції або надання послуг, що є базою для розрахунку ефективності.

Генеза обліково-аналітичного забезпечення – історичний розвиток і формування концепцій, методів та підходів до створення інформаційної бази для управління бізнесом.

Динаміка системи – здатність обліково-аналітичної системи адаптуватися до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Дисконтовані грошові потоки (DCF) – метод оцінки вартості бізнесу на основі приведення майбутніх грошових потоків до теперішньої вартості.

Діагностика ефективності – комплексна оцінка стану підприємства на основі обліково-аналітичних даних для виявлення проблем і можливостей.

Дохід – сума коштів, отриманих від операційної, інвестиційної чи фінансової діяльності підприємства.

Дохідний підхід – метод оцінки вартості бізнесу, що базується на аналізі майбутніх грошових потоків, які підприємство може генерувати.

Екологічна ефективність – здатність підприємства мінімізувати вплив своєї діяльності на навколишнє середовище.

Економічна додана вартість (EVA) – показник, що характеризує прибуток після врахування витрат на весь капітал підприємства.

Економічна ергономіка – адаптація робочого місця до потреб працівників для забезпечення максимальної ефективності їхньої діяльності.

Економічна ефективність – співвідношення між отриманим результатом і витраченими ресурсами.

Ергономічне забезпечення – організація робочого середовища так, щоб підвищити продуктивність і комфорт співробітників.

Ефективність бізнес-процесу – ступінь досягнення цілей бізнес-процесу з оптимальним використанням ресурсів.

Ефективність бізнесу – рівень досягнення бізнесом визначених цілей, що відображає співвідношення між отриманими результатами та витратами на їх досягнення.

Ефективність діяльності – здатність підприємства досягати поставлених цілей з мінімальними витратами ресурсів.

Ефективність управління – здатність підприємства досягати поставлених цілей за мінімальних витрат ресурсів.

Завдання обліково-аналітичного забезпечення – розробка інструментарію для аналізу, прогнозування та моніторингу показників ефективності бізнесу.

Залишкова вартість – частина вартості бізнесу, що враховує майбутню дохідність після періоду прогнозування.

Затратний підхід – метод оцінки вартості бізнесу на основі аналізу затрат, понесених на створення або відновлення активів.

Збалансована система показників (Balanced Scorecard, BSC) – методологія управління, що дає змогу оцінювати ефективність діяльності підприємства через фінансові та нефінансові показники.

Звітність зі сталого розвитку – документ, що розкриває інформацію про вплив підприємства на економічний, соціальний та екологічний аспекти.

Інвестиційна привабливість – характеристика підприємства, що відображає його здатність залучати інвестиції через забезпечення високої дохідності.

Інституційні запити – потреби та вимоги різних суб'єктів зовнішнього та внутрішнього середовища бізнесу (держави, інвесторів, стейкхолдерів), що впливають на обліково-аналітичну систему.

Інституціональне середовище – сукупність нормативно-правових, соціальних і економічних умов, у яких функціонує система обліково-аналітичного забезпечення.

Інтегральна вартість бізнесу – сукупна вартість усіх складових активів підприємства, враховуючи нематеріальні активи та майбутні доходи.

Інтегральний показник ефективності – об'єднаний показник, що враховує всі аспекти діяльності підприємства: економічний, соціальний та екологічний.

Інтеграція – процес об'єднання різних облікових та аналітичних елементів у єдину інформаційну систему для підвищення ефективності управління.

Інтеграція інформаційних потоків – об'єднання даних з різних джерел для забезпечення цілісності обліково-аналітичної інформації.

Інтеграція облікових і аналітичних систем – узгодження облікових і аналітичних процедур для формування єдиної інформаційної бази управління.

Інтегрована модель управління – концепція, що об'єднує фінансові, соціальні, екологічні та процесні аспекти управління підприємством.

Інформаційна система – сукупність ресурсів, технологій та процедур для збору, обробки, зберігання та передачі даних у межах обліково-аналітичного забезпечення.

Інформаційне забезпечення – набір даних, необхідних для проведення аналізу та прийняття рішень у сфері управління ефективністю бізнесу.

Інформаційні технології – засоби автоматизації збору, обробки та аналізу даних для підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення.

Кадрове забезпечення – процес формування команди фахівців, які мають відповідні знання та навички для обліково-аналітичної роботи.

Капіталізовані доходи – поточна вартість очікуваних доходів бізнесу, розрахована на основі капіталізації.

Картування бізнес-процесів – візуалізація та аналіз бізнес-процесів для виявлення резервів підвищення ефективності.

Клієнтський аспект BSC – складова BSC, яка відображає задоволеність та лояльність клієнтів підприємства.

Ключові показники ефективності (KPI) – метрики, що використовуються для оцінки результативності виконання бізнес-процесів.

Коефіцієнт капіталізації – показник, який використовується для перетворення очікуваних доходів у вартість бізнесу.

Комплексна оцінка ефективності – процес вимірювання результативності діяльності підприємства за економічними, соціальними та екологічними показниками.

Комунікаційне забезпечення – створення умов для обміну інформацією між різними підрозділами та рівнями управління.

Контрольна функція – механізм перевірки відповідності фактичних показників діяльності підприємства встановленим стандартам або планам.

Контрольні процедури – заходи, спрямовані на перевірку точності та достовірності обліково-аналітичної інформації.

Критерії ефективності – параметри, за якими оцінюється якість роботи обліково-аналітичної системи (точність, оперативність, релевантність).

Ліквідність – здатність активів підприємства швидко перетворюватися на грошові кошти без втрати їхньої вартості.

Матеріальні активи – фізичні ресурси підприємства, які враховуються під час оцінювання його вартості.

Метод порівняльного аналізу – підхід до оцінки вартості бізнесу, що базується на аналізі цін продажу подібних підприємств.

Методи аналізу – способи обробки даних для оцінки результатів діяльності підприємства (фінансовий, економічний, порівняльний).

Методи аналізу даних – сукупність технік, що застосовуються для обробки та інтерпретації інформації в межах моделі.

Методи обліково-аналітичного забезпечення – підходи та інструменти, що використовуються для збору, обробки й аналізу інформації з метою управління ефективністю.

Методи оцінки ефективності – способи, які використовуються для визначення продуктивності та рентабельності бізнесу.

Модель управління ефективністю – концепція або схема, яка описує способи використання обліково-аналітичної інформації для досягнення бізнес-цілей.

Моделювання – процес створення спрощеного уявлення або математичного опису обліково-аналітичної системи для аналізу її функціонування.

Моделювання бізнес-процесів – створення візуальних або аналітичних моделей для вивчення й оптимізації бізнес-процесів.

Моніторинг – постійний процес спостереження за показниками ефективності бізнесу для виявлення відхилень від плану.

Мультиплікатори оцінки – співвідношення, що використовуються для оцінки вартості бізнесу, наприклад, ціна / прибуток або ціна / виручка.

Нематеріальні активи – ресурси підприємства, які не мають фізичної форми, але додають вартість (бренд, репутація).

Об'єкти обліково-аналітичного забезпечення – елементи діяльності підприємства, що підлягають обліку та аналізу (ресурси, витрати, доходи, активи, процеси).

Обліково-аналітична модель – концептуальна або практична структура, яка описує взаємодію облікових і аналітичних процесів для забезпечення управлінських рішень.

Обліково-аналітичне забезпечення – сукупність методів, процедур і інструментів для збору, обробки та аналізу даних з метою підтримки управлінських рішень.

Операційна ефективність – оптимальне використання ресурсів для виконання бізнес-процесів з мінімальними витратами.

Оптимізація бізнес-процесів – вдосконалення процесів для підвищення їх ефективності та результативності.

Організаційна ефективність – рівень відповідності діяльності підприємства його стратегії та цілям.

Організаційна структура – система розподілу функцій, обов'язків та повноважень між суб'єктами обліково-аналітичного забезпечення.

Організація обліково-аналітичної діяльності – процес упорядкування методів, ресурсів та процедур для забезпечення ефективного управління бізнесом.

Основні бізнес-процеси – ключові процеси, які безпосередньо створюють цінність для споживача (виробництво, продаж, постачання).

Оцінка ефективності – процес кількісного та якісного аналізу результатів діяльності підприємства.

Оцінка ефективності моделі – аналіз результатів впровадження моделі обліково-аналітичного забезпечення для визначення її відповідності поставленим цілям.

Оцінка ризиків – ідентифікація та аналіз потенційних загроз, пов'язаних із виконанням бізнес-процесів.

Підходи до оцінки ефективності бізнесу – методи та принципи, що використовуються для аналізу результатів діяльності підприємства (наприклад, фінансовий, економічний, соціальний).

Платоспроможність – здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання у строк.

Показники ефективності – кількісні або якісні характеристики, що використовуються для оцінки результативності та доцільності діяльності бізнесу.

Прибутковість – фінансовий показник, що характеризує співвідношення доходів і витрат підприємства.

Прибуток – різниця між доходами та витратами підприємства, що є ключовим показником оцінки ефективності бізнесу.

Прогнозування – процес використання облікової та аналітичної інформації для розробки сценаріїв розвитку бізнесу.

Програмно-апаратний комплекс – інтегрована система технічних і програмних засобів для підтримки обліково-аналітичних процесів.

Процесний аспект BSC – частина збалансованої системи показників, що аналізує ефективність внутрішніх бізнес-процесів.

Процесний контроль – моніторинг виконання бізнес-процесів для забезпечення досягнення запланованих результатів.

Процесний підхід – концепція управління, яка передбачає розгляд діяльності підприємства як сукупності взаємопов'язаних процесів.

Регламент організації – документ, що визначає порядок здійснення обліково-аналітичної діяльності на підприємстві.

Рейтинговий підхід – метод комплексної оцінки ефективності діяльності підприємства через порівняння з іншими суб'єктами.

Рентабельність – відносний показник, що характеризує прибутковість бізнесу залежно від витрат, активів чи інших базових показників.

Ресурсна база – сукупність матеріальних, фінансових, інформаційних та людських ресурсів, необхідних для функціонування обліково-аналітичної системи.

Ресурсне забезпечення – наявність і раціональне використання матеріальних, фінансових, людських та інформаційних ресурсів у бізнес-процесах.

Ресурсний потенціал – сукупність матеріальних, фінансових, людських та інформаційних ресурсів, доступних підприємству.

Ризики бізнесу – невизначені обставини, що можуть впливати на ефективність діяльності підприємства, охоплюючи фінансові, операційні та стратегічні загрози.

Ризики моделювання – потенційні проблеми, пов'язані з неточністю моделей або їхньою невідповідністю реальним умовам бізнесу.

Ринкова додана вартість (MVA) – різниця між ринковою вартістю підприємства та капіталом, інвестованим у нього.

Ринкова капіталізація – вартість підприємства, визначена на основі поточної ціни його акцій, помноженої на кількість випущених акцій.

Ринковий підхід – метод оцінювання вартості бізнесу на основі порівняння з аналогічними підприємствами, представленими на ринку.

Сервісні бізнес-процеси – допоміжні процеси, які забезпечують підтримку основної діяльності підприємства (кадрове забезпечення, IT-підтримка).

Система показників – сукупність метрик, що дають змогу оцінювати всі аспекти ефективності бізнес-процесів.

Системний підхід – методологічний принцип, що розглядає бізнес як інтегровану систему взаємопов'язаних елементів, спрямованих на досягнення спільних цілей.

Системні показники – комплекс метрик, що характеризують функціонування всієї обліково-аналітичної системи як цілісного механізму.

Соціальна відповідальність бізнесу (CSR) – концепція, що передбачає інтеграцію соціальних, екологічних та етичних аспектів у діяльність підприємства для забезпечення сталого розвитку.

Соціальна ефективність – результативність бізнесу з погляду задоволення соціальних потреб працівників, громади та інших стейкхолдерів.

Соціальний аудит – процес оцінювання виконання підприємством зобов'язань у сфері соціальної відповідальності.

Стандартизація процесів – впровадження єдиних правил і процедур для забезпечення якості та ефективності бізнес-процесів.

Стейкхолдери – заінтересовані сторони (власники, працівники, інвестори, клієнти, громада), що мають інтереси в результатах діяльності бізнесу.

Стійкість підприємства – здатність суб'єкта господарювання зберігати конкурентоспроможність та стабільність у довгостроковій перспективі.

Стратегічне управління ефективністю – процес формування, реалізації та моніторингу стратегій підприємства для досягнення його цілей.

Структурні складові системи – основні елементи обліково-аналітичної системи, такі як інформаційні ресурси, методи обробки даних, технології та користувачі.

Суб'єкт господарювання – юридична або фізична особа, що здійснює підприємницьку діяльність.

Суб'єкти моделювання – особи чи організації, які створюють та використовують моделі для управління ефективністю бізнесу.

Суб'єкти обліково-аналітичного забезпечення – особи або організації, які здійснюють облік, аналіз та приймають управлінські рішення (керівники, аналітики, бухгалтери).

Сутність ефективності – визначення ключових характеристик результативності діяльності підприємства.

Технічне забезпечення – використання технічних ресурсів (комп'ютери, сервери, мережі) для ефективного функціонування обліково-аналітичної системи.

Технології моделювання – програмні та методологічні інструменти, які застосовуються для створення моделей обліково-аналітичного забезпечення.

Технологічне забезпечення – використання сучасних програмних та апаратних засобів для автоматизації обліково-аналітичних процесів.

Управління ефективністю бізнесу – процес планування, організації, моніторингу та оцінювання результатів діяльності підприємства для досягнення його цілей.

Фінансова стійкість – здатність підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання та забезпечувати достатній рівень фінансових ресурсів.

Фінансовий аспект BSC – складова збалансованої системи показників, що характеризує економічні результати діяльності підприємства.

Фінансовий менеджмент – система управління фінансовими ресурсами підприємства для забезпечення його стабільного розвитку та зростання вартості.

Фінансовий стан – здатність підприємства забезпечувати платоспроможність і стійкість у довгостроковій перспективі.

Фінансові коефіцієнти – числові показники, що використовуються для аналізу фінансового стану підприємства.

Фінансові результати – сукупність показників, які характеризують прибуток, доходи або збитки підприємства за певний період.

Фрагментарність даних – розрізненість інформації в межах обліково-аналітичної системи, що потребує інтеграції для досягнення системності.

Функції обліково-аналітичного забезпечення – сукупність напрямів діяльності, спрямованих на створення інформаційної основи для управління, таких як контролювання, оцінювання, прогнозування.

Функціональні елементи – основні блоки обліково-аналітичної системи, які виконують окремі завдання (облік, аналіз, прогнозування, контроль).

Цикл бізнес-процесу – період часу, за який бізнес-процес виконується від початку до завершення.

Цикл управління – послідовність етапів (планування, облік, аналіз, контроль, корегування), що забезпечують досягнення цілей управління ефективністю бізнесу.

Цільовий орієнтир – стратегічна мета, яку має досягти система обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу.

Цінність бізнесу для стейкхолдерів – сукупність економічних, соціальних та екологічних результатів, що задовольняють інтереси зацікавлених сторін.

Юридичне забезпечення – сукупність нормативно-правових актів, що регулюють діяльність обліково-аналітичної системи та забезпечують її законність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бенько М. М. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства : підручник. Київ : В-во Ліра-К, 2021. 560 с.

2. Бондарчук Н. В., Ніколайчук Ю. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства. *Ефективна економіка.* 2016. № 12. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5410

3. Бруханський Р. Ф. Актуалізація стратегічних векторів обліково-аналітичного забезпечення системи управління аграрних підприємств України. *Український журнал прикладної економіки.* 2016. Т. 1, № 1. С. 11–21.

4. Бруханський Р. Ф. Облік і аналіз у системі стратегічного менеджменту аграрного підприємництва : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 384 с.

5. Бухгалтерський облік в умовах застосування інформаційних технологій: теорія та практика : монографія / В. О. Осмятченко, Ю. І. Мискін, Н. П. Мацелюх та ін. ; за заг. ред. В. О. Осмятченка. 2-ге вид. перероб. та допов. К. : УДФСУ, 2019. 389 с.

6. Василішин С. І. Модифікація принципів обліково-аналітичного забезпечення як домінанта управління економічною безпекою аграрних підприємств. *Бізнес Інформ.* 2020. № 6. С. 219–226.

7. Воскресенська Т., Вінярський Б. Формування обліково-аналітичного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств в розрізі її видів. *Економіка та суспільство.* 2024. № 59. URL : https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-164

8. Гнатишин Л. Б., Прокопишин О. С., Трушкіна Н. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління діяльністю підприємств-учасників ринку кормових добавок. *Інвестиції: практика та досвід.* 2023. № 9. С. 40–46.

9. Гнилицька Л. В. Обліково-аналітична інформація як визначальний чинник забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання. *Вісник 176 Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля* : науковий журнал. 2011. № 3 (157). С. 57–65.

10. Гнилицька Л. В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства : монографія. Київ : КНЕУ, 2012. 305 с.

11. Гоголь Т. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу : монографія. Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2014. 384 с.

12. Жук В. М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект : монографія. К. : ННЦ «ІАЕ», 2018. 408 с.

13. Зима Ю. П. Дефініція обліково-аналітичного забезпечення корпоративного управління. *Бізнес Інформ.* 2016. № 1. С. 306–310.

14. Краєвський В. М. Обліковий механізм забезпечення економічної безпеки аграрного бізнесу. *Український економічний часопис.* 2023. № 1. С. 18 – 22.

15. Кузіна Р. В. Корпоративний облік і звітність в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку : монографія. Херсон : Грінь Д. С., 2015. 416 с.

16. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2019. 132 с.

17. Мискін Ю. І., Гринишин М. І., Денещук К. С. Обліково-аналітичні технології формалізації цінності підприємства в умовах діджиталізації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* 2022. Випуск 53. С. 38–43.

18. Мискін Ю. І., Романюк А. П., Денещук К. С. Моделювання обліково-аналітичного забезпечення управління цінністю підприємства. *Український економічний часопис.* 2023. Випуск 1. С. 34–37.

19. Мискін Ю., Гринишин М., Романюк А. Сутність цінності підприємства як об’єкта обліку та аналізу. *Mechanism of an Economic Regulation.* 2022. № 3–4 (97–98). С. 124–128.

20. Обліково-аналітичне забезпечення й оподаткування розвитку суб’єктів агробізнесу та сільських територій : монографія / за заг. ред. Л. О. Мармуль. Херсон : Айлант, 2019. 334 с.

21. Обліково-аналітичне забезпечення господарської діяльності : монографія / І. Ф. Баланюк та ін. ; за ред. І. Ф. Баланюка. Івано-Франківськ : Друкарня Фоліант, 2014. 292 с.

22. Обліково-аналітичне забезпечення суб'єктів господарювання в умовах євроінтеграції : монографія / Н. М. Позняковська, С. Я. Зубілевич, О. Л. Міклуха та ін. Рівне : НУВГП, 2019. 414 с.

23. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства : монографія / за заг. ред. А. М. Штангрета. Львів : Укр. акад. друкарства, 2017. 276 с.

24. Обліково-аналітичне забезпечення фінансового менеджменту на сільськогосподарських підприємствах : монографія / Т. Г. Камінська та ін. ; за ред. Т. Г. Камінської. Київ : ЦП «Компринт», 2013. 338 с.

25. Оляднічук Н. В., Підлубна О. Д. Обліково-аналітичне забезпечення економічної діяльності суб'єкта підприємництва. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство.* 2020. Вип. 33 (2). С. 16–21. DOI : https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-33-25

26. Панасюк В. М., Москалюк Н. Б., Мельничук І. В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 264 с.

27. Правдюк М. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління ліквідністю аграрних підприємств. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики.* 2019. № 2. С. 124–139.

28. Пушкар М. С. Креативний облік: створення інформації для менеджерів : монографія. Тернопіль : Картбланш, 2006. 334 с.

29. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах глобалізації та інформатизації суспільства : монографія / О. В. Пальчук, В. М. Савченко, І. В. Рузмайкіна та ін. ; за ред. Г. М. Давидова. Кропивницький : ПП «Ексклюзив Систем», 2017. 248 с.

30. Савчук В. К., Рябенко Л. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління формуванням стратегії підприємств. Стратегії економічного розвитку: держава, регіон, підприємство : монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2015. Т. 2. С. 352–365.

31. Системне забезпечення економічної активності та сталого розвитку суб'єктів підприємницької діяльності : колективна монографія / за заг. ред. Н. Б. Кащеної та Т. О. Ставерської. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2021. 390 с.

32. Управління ефективністю сільськогосподарського виробництва: інформаційно-аналітичний аспект : моног. / Костенко О. М., Мискін Ю. І., Краєвський В. М., Савчук В. К. ; за заг. ред. В. К. Савчука. К. : Видавництво «Вік Принт», 2013. 470 с.

33. Управлінський облік (у схемах і таблицях) : навч. посіб. / Ю. І. Мискін та ін. ; за заг. ред. Ю. І. Мискіна. Ірпінь : УДФСУ, 2021. 169 с.

34. Фатенок-Ткачук А. О. Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного управління розвитком підприємства (тренінг-курс) : навч. посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 216 с.

35. Царук В. Ю. Теорія і методологія обліку і аналізу в системі корпоративного управління : моног. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2020. 404 с.

36. Шигун М. М. Розвиток моделювання системи бухгалтерського обліку: теорія і методологія : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2009. 632 с.

37. Штангрет А. М., Стецiв Л. П. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства: методичні засади. *Економіка і суспільство.* 2017. Вип. 9. С. 722–726.

38. Burlan S. A., Katkova N. V. Accounting and Analytical Support for Economic Security in Today's Business Environment. *The Problems of Economy.* 2019. No. 1 (39). P. 184–190.

39. Dziuba T. Information model for improving accounting and analytical support for economic potential management. *Scientific Horizons.* 2021. Vol. 24, Issue 2. P. 108–119.

40. Madende P., Henning J. I. F., Jordaan H. Accounting for Heterogeneity among Youth: A Missing Link in Enhancing Youth Participation in Agriculture – A South African Case Study. *Sustainability (Switzerland).* 2023. Vol. 15, Issue 5. Article 4981. DOI : https://doi.org/10.3390/su15064981

41. Manachynska Yu., Luchyk M., Luchyk S. Financial modelling of cash flow management for agribusinesssecurity: Accounting and analytical aspect. *Scientific Horizons.* 2024. Vol. 27, Issue 4. P. 154–165.

42. Myskin Yu. I., Ostapenko Ya. O. Information Systems and Technologies in Accounting and Management Accounting. Information systems and technologies for managing socio-economic processes in

sectors of the economy : Collective monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. C. 82–100.

43. Sustainable Transformation of Accounting in Agriculture / A. M. Alrowwad et al. *Agricultural and Resource Economics.* 2022. Vol. 8, Issue 2. P. 5–29.

44. Zdyrko N., Ishchenko Y., Melnyk O. Economic development of fishery and accounting support of cost management for biological conversion in fish farming of Ukraine comparing to the other CEE countries. *Economic Annals-XXI.* 2020. Vol. 181, Issue 1–2. P. 137–150.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Правильні відповіді на тести

Номер тесту	Номер теми							
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
1	а	а	а	а	а	в	а	б
2	в	а	а	в	а	б	а	в
3	б	а	а	а	а	б	в	а
4	а	а	а	б	г	а	в	а
5	в	в	а	в	г	а	б	в
6	б	а	а	г	б	г	б	б
7	а	а	а	а	б	г	г	г
8	в	а	а	а	а	а	г	г
9	а	а	а	в	а	а	а	а
10	а	а	а	г	г	в	а	а
11	а	а	а	а	б	в	б	г
12	а	а	а	а	а	б	б	б
13	г	а	а	в	б	б	г	в
14	а	а	а	б	б	а	г	а
15	а	в	а	в	в	а	а	а

Додаток 2

ЕКСПРЕС-ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ДО ТЕМИ 1 «СУТНІСТЬ ЕФЕКТИВНОСТІ БІЗНЕСУ ЯК ОБ'ЄКТА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ»

1. Що таке ефективність бізнесу? Як вона визначається в контексті обліково-аналітичного забезпечення?

Ефективність бізнесу – це показник, який характеризує здатність підприємства досягати поставлених цілей із мінімальними витратами ресурсів. Вона відображає співвідношення між отриманими результатами та використаними засобами, визначаючи продуктивність діяльності компанії. У контексті обліково-аналітичного забезпечення ефективність оцінюється за допомогою фінансових та нефінансових показників. До фінансових належать рівень прибутковості, ліквідність, рентабельність активів і капіталу, оборотність ресурсів, а також динаміка чистого прибутку. Нефінансові показники охоплюють рівень інноваційності, якість продукції чи послуг, задоволеність клієнтів, ефективність внутрішніх бізнес-процесів і ступінь цифровізації підприємства. Обліково-аналітична система забезпечує управлінців необхідною інформацією для моніторингу ефективності бізнесу, аналізу змін і прогнозування подальшого розвитку.

2. Чому ефективність бізнесу вважається ключовим об'єктом управління?

Ефективність бізнесу є ключовим об'єктом управління, оскільки вона безпосередньо впливає на фінансову стабільність, конкурентоспроможність, інвесторську привабливість та операційну діяльність підприємства. Висока ефективність дає змогу забезпечити стабільний розвиток компанії, оптимізувати витрати, підвищити продуктивність праці та вдосконалити бізнес-процеси. Управління ефективністю передбачає системний аналіз ключових показників, виявлення сильних та слабких сторін діяльності, розробку та реалізацію заходів для покращення продуктивності підприємства.

3. У чому полягає взаємозв'язок між ефективністю бізнесу та стратегічними цілями підприємства?

Взаємозв'язок між ефективністю бізнесу та стратегічними цілями підприємства полягає в тому, що рівень ефективності визначає здатність компанії реалізовувати свої довгострокові плани та завдання. Фінансова ефективність створює ресурсну базу для розширення ринків, розробки нових продуктів, впровадження інновацій та підвищення конкурентоспроможності. Операційна ефективність сприяє оптимізації витрат і вдосконаленню бізнес-процесів, що є необхідною умовою досягнення стратегічних орієнтирів. Інноваційний розвиток підприємства залежить від ефективного управління ресурсами та можливості фінансування науково-дослідних проєктів. Так, ефективність бізнесу є не лише результатом управлінських рішень, а й важливим чинником досягнення стратегічних цілей.

4. У чому полягає відмінність між фінансовим і нефінансовим підходами до оцінки ефективності?

Оцінка ефективності бізнесу може здійснюватися за допомогою фінансового та нефінансового підходів. Фінансовий підхід базується на аналізі таких показників, як рівень прибутковості, рентабельність активів і власного капіталу, рентабельність інвестицій та динаміка грошових потоків. Формула розрахунку рентабельності активів виглядає як чистий прибуток, поділений на загальну суму активів. Нефінансовий підхід охоплює оцінку клієнтської лояльності, якості продукції, рівня цифровізації бізнес-процесів, ефективності корпоративного управління та інноваційного потенціалу підприємства. Фінансові показники є більш об'єктивними та дають змогу оцінити минулі результати діяльності компанії, тоді як нефінансові допомагають визначити майбутні перспективи та конкурентні переваги.

5. Які основні підходи використовуються для оцінки ефективності бізнесу?

Для оцінки ефективності бізнесу використовуються різні підходи, зокрема фінансовий аналіз, бенчмаркінг, збалансована система показників, методи оцінки вартості, аналіз продуктивності персоналу і цифрові аналітичні технології. Фінансовий аналіз передбачає розрахунок рентабельності, ліквідності, оборотності капіталу та інших фінансових коефіцієнтів. Бенчмаркінг передбачає порівняння ефективності підприємства з конкурентами або галузевими стандартами. Збалансована система показників охоплює чотири ключові аспекти: фінансові результати, клієнтську цінність, внутрішні бізнес-процеси та інноваційний розвиток. Методи оцінки вартості охоплюють економічну додану вартість (різницю між прибутком і вартістю капіталу) та ринкову додану вартість (різницю між ринковою та балансовою вартістю підприємства). Аналіз продуктивності персоналу дає змогу оцінити внесок працівників у досягнення бізнес-цілей за допомогою ключових показників ефективності. Використання цифрових технологій і великих даних сприяє підвищенню точності оцінки ефективності та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

6. Хто такі стейкхолдери в контексті оцінки ефективності бізнесу?

Стейкхолдери в контексті оцінки ефективності бізнесу – це всі зацікавлені особи та групи, які впливають на діяльність підприємства або відчувають її наслідки. Вони можуть мати різні очікування щодо ефективності компанії, оскільки їхні цілі та інтереси суттєво відрізняються. Стейкхолдери охоплюють власників, менеджмент, працівників, клієнтів, постачальників, інвесторів, кредиторів, державні органи й суспільство загалом. У процесі оцінки ефективності бізнесу важливо враховувати баланс між короткостроковими фінансовими результатами та довгостроковою стійкістю підприємства, що задовольняє інтереси різних груп.

7. Які групи стейкхолдерів найбільше зацікавлені в ефективності бізнесу?

Групи стейкхолдерів, найбільш зацікавлені в ефективності бізнесу, охоплюють власників та акціонерів, оскільки вони прагнуть отримати максимальний прибуток і збільшити вартість капіталу. Менеджмент підприємства зацікавлений в ефективності як показника успішності своєї управлінської діяльності, що впливає на їхні бонуси та кар'єрні перспективи. Працівники очікують стабільної зайнятості, конкурентної заробітної плати та сприятливих умов праці. Інвестори й кредитори оцінюють ефективність для визначення рівня ризиків і прибутковості вкладень. Клієнти очікують високої якості продукції та послуг, що залежить від фінансової й операційної ефективності компанії. Державні органи зацікавлені в економічній стабільності підприємства, оскільки це забезпечує податкові надходження та розвиток ринку праці.

8. Як інтереси власників бізнесу можуть конфліктувати з інтересами інших стейкхолдерів?

Конфлікти між інтересами власників бізнесу та інших стейкхолдерів виникають через різницю в пріоритетах. Наприклад, власники можуть прагнути максимізувати прибуток через скорочення витрат, що може негативно позначитися на заробітній платі та умовах праці персоналу. Менеджмент може бути зацікавлений у короткострокових фінансових успіхах для отримання бонусів, тоді як власники можуть мати довгострокові стратегічні цілі. Інвестори орієнтуються на стабільний прибуток і зростання вартості компанії, водночас як суспільство та державні органи можуть наполягати на дотриманні екологічних стандартів або соціальної відповідальності. Конфлікт між кредиторами та власниками може виникнути, якщо акціонери прагнуть максимального розподілу прибутку, що знижує платоспроможність компанії.

9. Яку роль відіграють інвестори та кредитори у формуванні вимог до показників ефективності?

Роль інвесторів і кредиторів у формуванні вимог до показників ефективності є визначальною, оскільки вони оцінюють фінансову стійкість підприємства та рівень ризиків. Інвестори орієнтуються на такі показники, як прибутковість активів, чистий прибуток, EBITDA та вартість компанії на ринку. Кредитори оцінюють платоспроможність і ліквідність підприємства, аналізуючи коефіцієнти фінансової стабільності, рентабельності капіталу, рівень заборгованості та здатність компанії обслуговувати борги. Вимоги кредиторів впливають на структуру капіталу підприємства, визначаючи рівень боргового фінансування й доступність нових позик. Інвестори зі свого боку можуть вимагати підвищення прозорості бізнесу та впровадження сучасних підходів до оцінки ефективності, як-от ESG (екологічне, соціальне й корпоративне управління).

10. Які основні показники використовуються для оцінки ефективності бізнесу?

Основні показники оцінки ефективності бізнесу охоплюють фінансові та нефінансові метрики. Серед фінансових показників найбільш поширені рентабельність активів (ROA), рентабельність власного капіталу (ROE), чистий прибуток, EBITDA (прибуток до вирахування податків, відсотків та амортизації), операційна рентабельність, коефіцієнт ліквідності й оборотність капіталу. До нефінансових показників належать рівень задоволеності клієнтів, ефективність бізнес-процесів, ступінь автоматизації, корпоративна репутація, соціальна відповідальність та екологічні показники. Використання комплексного підходу до оцінки ефективності дає змогу підприємству не лише забезпечити фінансову стійкість, а й досягти стратегічного розвитку й зберегти конкурентні переваги.

ЕКСПРЕС-ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ДО ТЕМИ 2 «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ»

1. Що таке обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу?

Обліково-аналітичне забезпечення управління ефективністю бізнесу – це система збору, обробки, аналізу та інтерпретації облікової інформації для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень. Воно поєднує бухгалтерський облік, економічний аналіз і контрольні механізми для забезпечення раціонального використання ресурсів, оцінки результатів діяльності та досягнення стратегічних цілей підприємства. Завдяки цьому забезпеченню управлінці отримують об'єктивну інформацію про фінансовий стан, операційну ефективність, інвестиційну привабливість та інші ключові аспекти функціонування бізнесу.

2. Які основні завдання виконує обліково-аналітичне забезпечення в управлінні ефективністю?

Основні завдання обліково-аналітичного забезпечення в управлінні ефективністю охоплюють:

– збір і систематизацію облікової інформації для аналізу результативності діяльності;

– оцінку фінансової стійкості, ліквідності, рентабельності та інших показників ефективності;

– виявлення та прогнозування тенденцій розвитку підприємства;

– формування інформаційної бази для ухвалення оперативних і стратегічних управлінських рішень;

– контроль за використанням ресурсів, виявлення відхилень і можливостей підвищення ефективності;

– забезпечення прозорості діяльності підприємства для зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів.

3. У чому полягає значення обліково-аналітичної роботи для прийняття управлінських рішень?

Значення обліково-аналітичної роботи для прийняття управлінських рішень полягає в тому, що вона забезпечує керівників актуальною, достовірною та релевантною інформацією для аналізу фінансового стану, визначення перспектив розвитку, оптимізації витрат і підвищення прибутковості. Обґрунтовані управлінські рішення базуються на комплексному аналізі фінансових і нефінансових показників, що мінімізує ризики та сприяє ефективному управлінню ресурсами підприємства.

4. Як обліково-аналітичне забезпечення сприяє досягненню стратегічних цілей підприємства?

Обліково-аналітичне забезпечення сприяє досягненню стратегічних цілей підприємства через впровадження системи показників ефективності (KPI), що дають змогу оцінювати рівень виконання стратегічних планів, контролювати динаміку фінансових результатів, прогнозувати перспективи розвитку та приймати корегувальні рішення. Аналітичні дані допомагають виявляти конкурентні переваги, визначати напрями інноваційного розвитку й підвищувати рівень адаптивності підприємства до змін ринкового середовища.

5. У чому полягає інформаційна функція обліково-аналітичного забезпечення?

Інформаційна функція обліково-аналітичного забезпечення полягає у формуванні, обробці та поданні облікових та аналітичних даних, необхідних для управлінських рішень. Вона забезпечує керівників і зацікавлені сторони комплексною та систематизованою інформацією про фінансовий стан, виробничу діяльність, рентабельність продуктів, витрати, прибутковість і ризики. Якість і повнота інформації визначають ефективність управління підприємством та рівень його конкурентоспроможності.

6. Як контрольна функція реалізується в обліково-аналітичному забезпеченні управління?

Контрольна функція в обліково-аналітичному забезпеченні управління реалізується через постійний моніторинг фінансових і виробничих показників, виявлення відхилень від запланованих результатів та аналіз причин цих відхилень. Контроль охоплює фінансовий аудит, управлінський контроль, внутрішній аудит та аналіз ефективності використання ресурсів. Його метою є забезпечення відповідності діяльності підприємства стратегічним планам і нормативним вимогам.

7. Як прогностична функція забезпечує ефективність управлінських рішень?

Прогностична функція забезпечує ефективність управлінських рішень завдяки аналізу тенденцій розвитку підприємства, прогнозуванню змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі та моделюванню можливих сценаріїв майбутньої діяльності. Вона дає змогу визначати ризики та можливості, оцінювати фінансові результати, розробляти варіанти стратегічного розвитку та підвищувати стійкість підприємства до ринкових коливань.

8. Що є основними об’єктами обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу?

Основними об’єктами обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю бізнесу є фінансові ресурси, основні засоби, матеріально-виробничі запаси, трудові ресурси, виробничі процеси, витрати, доходи, прибуток, ліквідність, інвестиційна активність, конкурентні позиції підприємства та ринкові умови його діяльності.

9. Хто належить до суб’єктів обліково-аналітичного забезпечення, і яка їхня роль у процесі управління?

Суб’єктами обліково-аналітичного забезпечення є власники, менеджери, фінансові та аналітичні служби підприємства, аудитори, контролери, податкові органи, інвестори та кредитори. Їхня роль полягає у зборі, обробці, аналізі та інтерпретації інформації для прийняття ефективних рішень, а також у контролі за виконанням стратегічних і тактичних завдань.

10. Які історичні етапи розвитку обліково-аналітичного забезпечення можна виділити?

Історичні етапи розвитку обліково-аналітичного забезпечення можна виділити такі:

- Ранній етап (до XVIII століття): виникнення перших облікових записів, розвиток подвійного запису, становлення бухгалтерського обліку.
- Промислова революція (XVIII–XIX століття): формування бухгалтерського обліку як системи, розвиток фінансового аналізу та обліку витрат.
- XX століття: поява управлінського обліку, стандартизація фінансової звітності, розвиток економічного аналізу та контролю.
- Сучасний етап (XXI століття): впровадження інформаційних технологій, автоматизація обліково-аналітичних процесів, інтеграція бізнес-аналітики, розвиток концепції стратегічного управлінського обліку.

ЕКСПРЕС-ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ДО ТЕМИ 3 «МОДЕЛЮВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ З ПОЗИЦІЇ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ»

1. Що таке інституційні запити, і як вони впливають на обліково-аналітичне забезпечення?

Інституційні запити – це вимоги, які висуваються різними зацікавленими сторонами щодо надання обліково-аналітичної інформації. Вони формуються під впливом державного регулювання, міжнародних стандартів, потреб інвесторів, власників, кредиторів та інших суб'єктів, які зацікавлені у фінансовій прозорості й ефективному управлінні підприємством. Відповідність цим запитам визначає структуру обліково-аналітичного забезпечення, його методологію та технологічні інструменти. Виконання інституційних вимог сприяє підвищенню довіри до підприємства, зменшенню ризиків санкцій і покращенню фінансових показників через удосконалення процесів управління.

2. Які суб'єкти формують інституційні запити до системи обліково-аналітичного забезпечення?

Основними суб'єктами, що формують інституційні запити, є державні органи, фінансові установи, інвестори, аудитори, власники, міжнародні організації та громадські об'єднання. Державні регулятори визначають вимоги до податкової й фінансової звітності, кредитори потребують достовірної інформації про фінансовий стан компанії, власники та акціонери очікують аналітичних даних для прийняття управлінських рішень, а міжнародні організації встановлюють стандарти та нормативи звітності.

3. У чому полягає зв'язок між інституційними запитами та стратегічними цілями підприємства?

Стратегічні цілі підприємства формуються з урахуванням зовнішніх і внутрішніх чинників, серед яких значну роль відіграють інституційні запити. Відповідність цим запитам забезпечує можливість залучення інвестицій, підтримку фінансової стабільності, дотримання регуляторних вимог та уникнення санкцій. Виконання інституційних вимог сприяє підвищенню рівня корпоративного управління, зниженню ризиків і створенню додаткових конкурентних переваг на ринку.

4. Як врахування інституційних запитів допомагає підвищити ефективність бізнесу?

Врахування інституційних запитів дає змогу підприємству адаптувати свою обліково-аналітичну систему так, щоб вона відповідала сучасним вимогам до фінансової звітності, аудиту та управління ризиками. Це сприяє покращенню фінансової прозорості, підвищенню рівня довіри з боку партнерів і кредиторів, мінімізації юридичних і податкових ризиків, а також удосконаленню внутрішніх бізнес-процесів.

5. Назвіть основні структурні складові системи обліково-аналітичного забезпечення.

Система обліково-аналітичного забезпечення містить такі складові: облікову підсистему, аналітичну підсистему, контрольну функцію, інформаційно-технологічне забезпечення й методологічне регулювання. Облікова підсистема фіксує всі господарські операції, аналітична – аналізує отримані дані, контрольна – забезпечує відповідність нормативам, інформаційно-технологічна – використовує програмне забезпечення для автоматизації процесів, а методологічне забезпечення визначає стандарти й правила ведення обліку та аналізу.

6. Як взаємодіють облікова та аналітична підсистеми в системі управління ефективністю бізнесу?

Облікова підсистема забезпечує збір та реєстрацію первинних даних про фінансово-господарську діяльність підприємства, тоді як аналітична підсистема обробляє ці дані з метою формування прогнозів, оцінки ефективності бізнесу та оптимізації управлінських рішень. Аналітична інформація впливає на вдосконалення облікових методів і корегування облікової політики підприємства.

7. У чому полягає перевага використання системного підходу в моделюванні обліково-аналітичного забезпечення?

Системний підхід дає змогу розглядати обліково-аналітичне забезпечення як комплекс взаємопов'язаних елементів, що працюють на досягнення загальної мети підприємства. Це забезпечує інтеграцію різних аспектів обліку та аналізу, автоматизацію процесів, підвищення точності й оперативності прийняття управлінських рішень, а також покращення адаптації до змін у зовнішньому середовищі.

8. Які типи моделей обліково-аналітичного забезпечення застосовуються в управлінні ефективністю бізнесу?

Серед основних типів моделей обліково-аналітичного забезпечення виділяють фінансову, управлінську, стратегічну й комплексну. Фінансова модель орієнтована на оцінку фінансових показників, управлінська – на ефективність використання ресурсів, стратегічна – на довгострокове планування, а комплексна інтегрує всі аспекти обліково-аналітичної діяльності в єдину систему.

9. Як фінансова модель обліково-аналітичного забезпечення сприяє оцінці ефективності бізнесу?

Фінансова модель дає змогу аналізувати фінансові результати діяльності підприємства на основі ключових показників, таких як прибутковість, ліквідність, рентабельність, фінансова стійкість. Вона допомагає виявити слабкі місця у фінансовій стратегії, визначити напрями оптимізації витрат, покращити систему управління фінансовими ризиками та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

10. У чому полягає роль автоматизованих систем у реалізації моделей обліково-аналітичного забезпечення?

Автоматизовані системи відіграють ключову роль у реалізації моделей обліково-аналітичного забезпечення завдяки можливості швидкої обробки великих обсягів даних, зниженню рівня помилок, інтеграції різних видів обліку та аналізу, а також забезпеченню прогнозного моделювання та стратегічного планування. Використання сучасних інформаційних технологій, як-от ERP-системи, бізнес-аналітика (BI) та хмарні платформи, підвищує ефективність фінансового управління та сприяє прийняттю оптимальних рішень для розвитку підприємства.

ЕКСПРЕС-ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ДО ТЕМИ 4 «ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ»

1. Назвіть основні структурні складові організації обліково-аналітичного забезпечення.

Основними структурними складовими організації обліково-аналітичного забезпечення є облікова підсистема, аналітична підсистема, інформаційне забезпечення, кадрове забезпечення, технологічне забезпечення та нормативно-правове забезпечення. Облікова підсистема відповідає за фіксацію й систематизацію фінансових та інших господарських операцій. Аналітична підсистема здійснює обробку даних для оцінки ефективності й прийняття управлінських рішень. Інформаційне забезпечення забезпечує доступ до необхідних даних, а кадрове забезпечення долучає кваліфікованих фахівців. Технологічне забезпечення містить програмні та апаратні засоби для автоматизації процесів, а нормативно-правове забезпечення формує правову базу для виконання обліково-аналітичної діяльності.

2. Як організація обліково-аналітичного забезпечення сприяє підвищенню ефективності бізнесу?

Організація обліково-аналітичного забезпечення сприяє підвищенню ефективності бізнесу через забезпечення своєчасного, достовірного й детального аналізу фінансової і операційної діяльності. Це дає змогу підприємству швидко реагувати на зміни в ринкових умовах, виявляти проблеми в управлінні ресурсами, оптимізувати витрати та підвищувати прибутковість. Крім того, це забезпечує належний рівень контролю за виконанням стратегічних і тактичних завдань, що зі свого боку впливає на стабільність і розвиток компанії.

3. Які вимоги висуваються до інформаційного забезпечення оцінки ефективності бізнесу?

До інформаційного забезпечення оцінки ефективності бізнесу висуваються вимоги щодо точності, актуальності, доступності та повноти даних. Інформація повинна бути зібрана з різних джерел, оброблена вчасно та відповідати вимогам фінансової звітності, що дає змогу здійснювати обґрунтовані прогнози та оцінки. Важливими є також вимоги до захисту даних та їхньої конфіденційності, оскільки неправильне управління інформацією може призвести до фінансових втрат або правових наслідків.

4. Назвіть джерела інформації, які використовуються в обліково-аналітичному забезпеченні управління.

Основними джерелами інформації для обліково-аналітичного забезпечення є первинні документи (контракти, рахунки-фактури, акти виконаних робіт), бухгалтерські регістри (журнали обліку, головна книга, оборотна відомість), фінансова звітність (баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів), статистичні дані, внутрішні звіти підприємства (планові, фактичні показники), а також зовнішні джерела, як-от ринкові дослідження, дані про економічні умови, вимоги регуляторних органів та міжнародні стандарти.

5. Яке значення має юридичне забезпечення в організації обліково-аналітичної діяльності?

Юридичне забезпечення в організації обліково-аналітичної діяльності має важливе значення, оскільки воно визначає відповідність обліково-аналітичної діяльності чинному законодавству, регулює порядок ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності, а також регулює правовідносини між підприємством і його контрагентами. Без належного юридичного забезпечення підприємство може потрапити під ризик фінансових санкцій, штрафів або втрати репутації.

6. Назвіть основні нормативно-правові акти, що регулюють оцінку ефективності бізнесу.

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють оцінку ефективності бізнесу, є Податковий кодекс, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), а також різні галузеві нормативно-правові акти, які можуть визначати специфічні вимоги до оцінки ефективності в окремих секторах економіки.

7. Які вимоги висуваються до кадрового забезпечення обліково-аналітичної роботи?

Кадрове забезпечення обліково-аналітичної роботи вимагає наявності кваліфікованих спеціалістів, які володіють знаннями в сфері бухгалтерії, економічного аналізу, фінансового менеджменту та законодавства. Крім того, важливо забезпечити постійну професійну підготовку й підвищення кваліфікації працівників, оскільки зміни в законодавстві та розвитку інформаційних технологій вимагають постійного вдосконалення знань і навичок.

8. У чому полягає значення етичних стандартів у роботі фахівців обліково-аналітичного напряму?

Етичні стандарти в роботі фахівців обліково-аналітичного напрямку є важливими для забезпечення чесності, об’єктивності та прозорості у процесах збору, обробки та подання інформації. Вони гарантують, що всі рішення приймаються з урахуванням інтересів підприємства та його стейкхолдерів, без конфлікту інтересів або корупційних впливів. Дотримання етичних стандартів підвищує довіру до обліково-аналітичної системи та забезпечує ефективне управління підприємством.

9. Які сучасні комунікаційні інструменти використовуються для організації обліково-аналітичного забезпечення?

До сучасних комунікаційних інструментів, що використовуються в обліково-аналітичному забезпеченні, належать електронна пошта, корпоративні портали, системи обміну повідомленнями та документообігу, відеоконференції, а також програмні засоби для автоматизованого обліку та аналітики (ERP-системи, CRM-системи). Ці інструменти дають змогу оперативно передавати інформацію, узгоджувати дані, отримувати звітність і здійснювати контроль за виконанням завдань.

10. Яке значення має технічне забезпечення для ефективної роботи обліково-аналітичної системи?

Технічне забезпечення обліково-аналітичної системи має вирішальне значення, оскільки від нього залежить швидкість обробки даних, точність виконання облікових і аналітичних операцій, а також можливість автоматизації процесів. Використання сучасних технічних засобів дає змогу знижувати ризики помилок, підвищувати ефективність обліково-аналітичної роботи, інтегрувати різні підсистеми та забезпечувати доступ до важливої інформації в режимі реального часу.

ЕКСПРЕС-ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ДО ТЕМИ 5 «ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

1. Як класифікуються показники ефективності діяльності підприємства?

Показники ефективності діяльності підприємства класифікуються на кілька груп залежно від об'єкта аналізу і цілей оцінки. До основних груп належать: фінансові показники, які характеризують здатність підприємства генерувати прибуток і підтримувати свою платоспроможність; операційні показники, що відображають ефективність використання основних засобів, запасів, трудових ресурсів; стратегічні показники, які оцінюють здатність підприємства реалізувати довгострокові цілі; а також інвестиційні показники, які оцінюють ефективність інвестицій і дохідність капіталу. Кожна з цих груп містить специфічні індекси, які допомагають менеджменту визначити рівень успіху та виявити можливості для покращення діяльності.

2. Які особливості оцінки ефективності діяльності з позиції різних стейкхолдерів?

Оцінка ефективності діяльності підприємства може значно відрізнятися залежно від інтересів та ролі стейкхолдерів. Для акціонерів основним критерієм буде прибутковість і дивіденди, для кредиторів – рівень платоспроможності і здатність підприємства обслуговувати боргові зобов'язання. Споживачі оцінюють ефективність через якість і ціну продуктів або послуг, а для постачальників важливими є стабільність партнерських відносин і платоспроможність. Менеджери та працівники можуть оцінювати ефективність на основі досягнення внутрішніх цілей підприємства, таких як продуктивність праці та задоволеність роботою. Загалом кожен стейкхолдер зосереджується на різних аспектах діяльності підприємства, що потребує комплексного підходу до оцінки ефективності.

3. Які методи оцінки фінансових результатів використовуються в сучасній практиці?

У сучасній практиці для оцінки фінансових результатів використовуються різні методи, серед яких основними є: горизонтальний та вертикальний аналіз, аналіз фінансових коефіцієнтів, методи порівняння, метод трендів, а також методика застосування бенчмаркінгу (порівняння з найкращими практиками). Горизонтальний аналіз охоплює порівняння фінансових результатів за кілька періодів, а вертикальний аналіз дає уявлення про структуру фінансових звітів. Коефіцієнтний аналіз дає змогу визначити співвідношення між різними фінансовими категоріями, що дає можливість оцінити здатність підприємства генерувати прибуток, ефективність використання ресурсів і рівень фінансової стійкості.

4. Які основні показники фінансових результатів аналізуються в системі обліково-аналітичного забезпечення?

У системі обліково-аналітичного забезпечення основними показниками фінансових результатів є: валовий прибуток, операційний прибуток, чистий прибуток, рентабельність продажів, валова рентабельність, рентабельність власного капіталу, рентабельність активів, а також показники, що відображають ефективність використання фінансових ресурсів підприємства. Ці показники дають змогу оцінити здатність підприємства генерувати прибуток, рівень витрат та ефективність управлінських рішень.

5. Як здійснюється аналіз прибутковості та рентабельності діяльності підприємства?

Аналіз прибутковості і рентабельності охоплює вивчення таких показників, як валова рентабельність, операційна рентабельність та чиста рентабельність. Розрахунок цих показників дає змогу оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для генерування прибутку. Аналіз рентабельності допомагає визначити рівень прибутку порівняно з витратами або доходами, що дає уявлення про конкурентоспроможність та ефективність управлінських рішень. Для отримання більш детальної картини аналіз також може містити розрахунок рентабельності за окремими підрозділами або продуктами, що дає можливість виявити найбільш і найменш ефективні напрями бізнесу.

6. Назвіть основні показники, що використовуються для оцінки фінансової стійкості підприємства.

Для оцінки фінансової стійкості підприємства використовуються такі показники, як коефіцієнт власного капіталу, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт заборгованості, коефіцієнт ліквідності та платоспроможності. Ці показники дають змогу оцінити здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання й забезпечувати стабільний розвиток. Високий рівень фінансової стійкості вказує на здатність підприємства витримувати фінансові труднощі й зберігати стабільність навіть в умовах економічної нестабільності.

7. У чому полягає значення аналізу ліквідності й оборотності активів?

Аналіз ліквідності й оборотності активів має ключове значення для оцінки фінансового стану підприємства та його здатності швидко реагувати на зміни в бізнес-середовищі. Ліквідність оцінюється через здатність підприємства швидко перетворювати свої активи на готівку для покриття зобов'язань, тоді як оборотність активів оцінює, як ефективно підприємство використовує свої активи для генерування доходів. Аналіз ліквідності й оборотності дає змогу визначити рівень фінансових ризиків і наявність ресурсів для подальшого розвитку бізнесу.

8. Що таке ресурсний потенціал підприємства?

Ресурсний потенціал підприємства – це сукупність усіх ресурсів (фінансових, матеріальних, трудових, інформаційних), які підприємство може використовувати для досягнення своїх стратегічних цілей. Він охоплює як фізичні ресурси, такі як обладнання, технології, сировина, так і нематеріальні активи, зокрема інтелектуальний капітал і брендову вартість. Аналіз ресурсного потенціалу дає змогу оцінити можливості підприємства щодо реалізації своїх планів та здатність до адаптації в умовах змінюваного ринкового середовища.

9. Які показники використовуються для оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів?

Для оцінки ефективності використання матеріальних ресурсів використовуються показники, як-от коефіцієнт використання матеріальних ресурсів, рівень їхньої оборотності, витрати на одиницю продукції та співвідношення витрат на сировину і матеріали до загальних витрат. Ці показники дають уявлення про те, як ефективно підприємство використовує свої ресурси, що дає змогу здійснювати контроль за витратами й оптимізувати процеси виробництва.

10. Як оцінюється ефективність використання трудових ресурсів у системі обліково-аналітичного забезпечення?

Ефективність використання трудових ресурсів оцінюється через показники продуктивності праці, як-от випуск продукції на одного працівника, фонд заробітної плати на одиницю продукції та коефіцієнт використання робочого часу. Крім того, аналіз охоплює оцінку витрат на персонал порівняно з доходами та прибутками підприємства, що дає змогу з'ясувати, наскільки ефективно використовуються людські ресурси для досягнення цілей бізнесу.

ЕКСПРЕС-ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ДО ТЕМИ 6 «ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ»

1. У чому полягає сутність процесного підходу до управління ефективністю бізнесу?

Процесний підхід до управління ефективністю бізнесу полягає в орієнтації на безперервну оптимізацію та вдосконалення бізнес-процесів. Це підхід, за якого основну увагу приділяють самій структурі і роботі процесів, а не лише результатам діяльності підприємства. Процеси розглядаються як послідовність взаємопов'язаних кроків, які можна ефективно управляти і оптимізувати для досягнення стратегічних цілей. Процесний підхід дає змогу виявляти вузькі місця в роботі підприємства, зменшувати витрати, підвищувати якість і скорочувати час виконання завдань.

2. Що таке основні бізнес-процеси, і як вони впливають на діяльність підприємства?

Основні бізнес-процеси – це ключові операції, які безпосередньо пов'язані з виробництвом товарів або наданням послуг, а також з задоволенням потреб споживачів. До них належать процеси постачання, виробництва, збуту, а також інші основні функції, які забезпечують основну діяльність підприємства. Вони впливають на діяльність підприємства тим, що визначають основну продуктивність, якість товарів або послуг, а також задоволення потреб клієнтів. Оптимізація основних бізнес-процесів дає змогу підвищити ефективність, зменшити витрати і створити конкурентні переваги.

3. У чому полягає значення KPI (ключових показників ефективності) в оцінці бізнес-процесів?

KPI (ключові показники ефективності) є важливими інструментами для оцінки результативності бізнес-процесів. Вони дають змогу вимірювати досягнення конкретних цілей підприємства, зокрема у вигляді кількісних та якісних показників. KPI допомагають

менеджменту підприємства зрозуміти, наскільки ефективно працюють різні процеси і де є можливості для покращення. Використання KPI дає змогу точніше вимірювати продуктивність, виявляти відхилення від плану та оперативно корегувати стратегії для досягнення бажаних результатів.

4. Як інформаційні системи допомагають у забезпеченні управління ефективністю основних бізнес-процесів?

Інформаційні системи значно спрощують управління ефективністю основних бізнес-процесів, забезпечуючи автоматизацію збору, обробки та аналізу даних. Вони дають змогу отримувати оперативну інформацію про стан бізнес-процесів, своєчасно реагувати на зміни й оптимізувати діяльність підприємства. За допомогою таких систем можна інтегрувати різні функціональні підсистеми (фінанси, виробництво, постачання, збут) і забезпечити узгоджену та швидку обробку інформації для прийняття управлінських рішень. Це дає змогу покращити контроль, знизити витрати, збільшити продуктивність і зменшити час реагування на зміни.

5. Що таке сервісні бізнес-процеси і яку роль вони відіграють у загальній ефективності бізнесу?

Сервісні бізнес-процеси – це процеси, що забезпечують підтримку основних бізнес-процесів і створюють умови для їхньої ефективної роботи. Вони не безпосередньо пов’язані з виробництвом товарів чи послуг, але підтримують основну діяльність підприємства, наприклад, бухгалтерія, HR, маркетинг, обслуговування клієнтів. Хоча вони не є основною частиною діяльності, їхня ефективність впливає на загальну ефективність підприємства. Гарно налагоджені сервісні процеси допомагають покращити якість обслуговування, знизити витрати та підвищити задоволення клієнтів, що зі свого боку позитивно впливає на бізнес.

6. Які особливості обліково-аналітичного забезпечення сервісних бізнес-процесів?

Обліково-аналітичне забезпечення сервісних бізнес-процесів охоплює ефективну організацію обліку та аналізу витрат на підтримувальні процеси, що дає змогу здійснювати контроль за їх економічною ефективністю. Важливо визначити ключові показники, як-от витрати на обслуговування, продуктивність сервісних підрозділів, час виконання завдань, а також ступінь задоволення клієнтів. Обліково-аналітичне забезпечення дає змогу виявляти можливості для оптимізації цих процесів, знижувати їхні витрати, підвищувати ефективність і забезпечувати підтримку основних бізнес-процесів на належному рівні.

7. Які ризики можуть виникати в процесі управління бізнес-процесами та як їх оцінити?

Управління бізнес-процесами супроводжується різними ризиками, такими як операційні ризики (пов'язані з недоліками в процесах), фінансові ризики (збільшення витрат, зниження прибутковості), технологічні ризики (необхідність модернізації або відсутність технологічних можливостей) і ризики, пов'язані з людським чинником (помилки, зниження кваліфікації працівників). Оцінка цих ризиків здійснюється через використання різноманітних аналітичних методів, зокрема SWOT-аналізу, оцінки ймовірності виникнення подій і їхніх наслідків, а також через моніторинг та прогнозування можливих негативних тенденцій.

8. У чому полягає значення взаємозв'язку основних і сервісних бізнес-процесів для досягнення загальної ефективності?

Взаємозв'язок основних і сервісних бізнес-процесів є важливим для забезпечення загальної ефективності діяльності підприємства. Основні процеси забезпечують виробництво товарів або надання послуг, а сервісні процеси створюють умови для їхнього ефективного функціонування. Наприклад, без належного сервісу в облікових чи кадрових процесах основні процеси можуть не мати належного рівня підтримки. Гармонізація та інтеграція цих процесів дає змогу підвищити загальну ефективність підприємства, забезпечити оптимізацію витрат і поліпшити якість виконання завдань.

9. Як оцінюється внесок кожного бізнес-процесу в загальну ефективність підприємства?

Внесок кожного бізнес-процесу оцінюється через аналіз KPI, визначення показників продуктивності, ефективності витрат і рівня досягнення цілей. Для оцінки внеску основних бізнес-процесів використовуються фінансові показники, такі як рентабельність та обсяг продажів, а для сервісних — рівень задоволення клієнтів, час виконання обслуговування та витрати на підтримку процесу. Порівняння цих показників дає змогу оцінити ефективність кожного процесу та визначити його роль у загальному успіху підприємства.

10. Які новітні технології можна застосовувати для підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення бізнес-процесів?

Для підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення бізнес-процесів використовуються новітні технології, такі як автоматизація за допомогою ERP-систем, штучний інтелект для прогнозування та оптимізації, блокчейн для покращення прозорості фінансових операцій, а також хмарні технології для забезпечення доступу до даних у реальному часі. Ці технології дають змогу автоматизувати облікові операції, покращити аналітику та забезпечити високий рівень контролю за бізнес-процесами, що в результаті підвищує ефективність і знижує витрати.

ЕКСПРЕС-ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ДО ТЕМИ 7 «ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ»

1. У чому полягає сутність вартісно-орієнтованого управління бізнесом?

Сутність вартісно-орієнтованого управління бізнесом полягає в тому, щоб максимізувати цінність підприємства для власників та акціонерів через ефективне використання ресурсів, оптимізацію витрат і збільшення доходів. Це управління зосереджене на створенні вартості як основному результаті діяльності бізнесу, де кожне управлінське рішення орієнтоване на досягнення цього результату. Важливим аспектом є оцінка вартості активів, доходів, витрат та прогнозування фінансових результатів. Вартісно-орієнтоване управління також передбачає адаптацію стратегії під економічні умови, забезпечення стабільного зростання і покращення фінансової ситуації підприємства.

2. Які ключові завдання обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління?

Ключові завдання обліково-аналітичного забезпечення вартісно-орієнтованого управління зосереджуються на визначенні та оцінці вартості активів підприємства, аналізі витрат і доходів, прогнозуванні фінансових результатів. Облік та аналіз мають забезпечувати точну інформацію для ухвалення рішень, що сприятимуть зростанню вартості бізнесу. Важливим є використання ключових показників ефективності (KPI), які дають змогу виміряти та оцінити прогрес у досягненні цілей підприємства. Крім того, обліково-аналітичне забезпечення має сприяти оптимізації процесів і зниженню фінансових ризиків.

3. Чим відрізняються затратний, дохідний і ринковий підходи до оцінки ефективності бізнесу?

Затратний, дохідний і ринковий підходи до оцінки ефективності бізнесу мають відмінності, які визначаються методами і фокусом кожного підходу. Затратний підхід зосереджений на оцінці ефективності через витрати на виробництво й утримання бізнесу. Він дає змогу оцінити вартість активів з урахуванням витрат на їх створення. Дохідний підхід орієнтований на оцінку ефективності через аналіз доходів, які бізнес може генерувати. Ринковий підхід передбачає порівняння компанії з іншими підприємствами, оцінюючи її вартість через ринкові ціни і чинники, що впливають на ціни активів.

4. Які переваги і недоліки має вартісно-орієнтоване управління?

Вартісно-орієнтоване управління має кілька переваг. Воно дає змогу чітко визначити стратегії для досягнення цілей зростання вартості підприємства, а також оптимізувати витрати та підвищити доходи, що сприяє зростанню прибутковості та фінансової стійкості. Проте є й недоліки, зокрема ризик недостатнього врахування короткострокових потреб компанії заради довгострокових результатів, а також можливість нераціональних рішень за надмірних очікувань зростання вартості підприємства.

5. Які методи розрахунку використовуються в рамках затратного підходу?

У рамках затратного підходу застосовуються різні методи розрахунку. Метод вартості відтворення дає змогу оцінити активи за їхньою вартістю відтворення на поточний момент часу. Метод чистих активів оцінює вартість компанії, виходячи з різниці між її активами та зобов’язаннями. Метод ліквідаційної вартості визначає цінність бізнесу в разі припинення діяльності компанії, коли активи реалізуються за найвищими можливими цінами.

6. Які фінансові показники враховуються під час використання дохідного підходу?

Під час використання дохідного підходу основними фінансовими показниками є чистий операційний прибуток після податків (NOPAT), який дає змогу оцінити здатність бізнесу генерувати прибуток після витрат на податки. Інші важливі показники – це чисті грошові потоки (CF), що відображають рух грошових коштів, вартість капіталу (WACC), яка показує середню вартість фінансування підприємства, а також прогнозовані доходи, на основі яких визначається фінансовий потенціал компанії.

7. У чому полягає значення прогнозування доходів для оцінки вартості бізнесу?

Прогнозування доходів є важливим етапом в оцінці вартості бізнесу, оскільки доходи мають прямий вплив на прибутковість і фінансову стійкість компанії. Оцінка майбутніх доходів дає змогу з'ясувати, яку вигоду можна очікувати від діяльності компанії, і створює основу для оцінки її вартості на ринку. Це важливо не тільки для інвесторів, але й для кредиторів, які приймають рішення щодо інвестування або надання кредитів.

8. Що таке метод дисконтування грошових потоків?

Метод дисконтування грошових потоків (DCF) є одним з основних способів оцінки вартості бізнесу. Цей метод передбачає оцінку майбутніх грошових потоків і приведення їх до поточної вартості за допомогою ставки дисконтування. Дисконтування враховує час і ризики, що дає змогу оцінити реальну вартість бізнесу та визначити його фінансову стійкість.

9. Що таке ринковий підхід до оцінки вартості бізнесу?

Ринковий підхід до оцінки вартості бізнесу передбачає аналіз ринкових умов та порівняння бізнесу з іншими підприємствами в тій самій галузі. Цей підхід ґрунтується на ринкових цінах, угодах і порівняльних показниках. В основі ринкового підходу лежить порівняння цін на подібні активи, зокрема через такі фінансові мультиплікатори, як ціна / прибуток (P / E), ціна / доходи (P / S), ціна / активи.

10. Які методи використовуються в ринковому підході?

У ринковому підході використовуються кілька методів оцінки, серед яких метод порівняльних компаній, що передбачає порівняння фінансових показників бізнесу з іншими компаніями на ринку, а також метод порівняльних угод, який аналізує угоди з продажу подібних компаній чи активів. Додатково застосовується мультиплікаторний метод, що базується на фінансових мультиплікаторах для визначення вартості компанії з урахуванням її фінансових результатів і порівняння з ринковими умовами.

ЕКСПРЕС-ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ДО ТЕМИ 8 «ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

1. Що таке соціальна відповідальність бізнесу та як вона пов'язана з обліково-аналітичним забезпеченням ефективності діяльності підприємства?

Соціальна відповідальність бізнесу – це концепція, згідно з якою підприємства повинні враховувати не тільки економічні, а й соціальні та екологічні наслідки своєї діяльності. Вона охоплює зобов'язання бізнесу щодо сталого розвитку, етичних практик, турботи про працівників і сприяння розвитку громади. Важливою частиною цього процесу є обліково-аналітичне забезпечення, яке дає змогу підприємствам ефективно вимірювати, аналізувати та звітувати про соціальні та екологічні ініціативи. Завдяки цьому можна забезпечити прозорість і підзвітність у реалізації соціальної відповідальності та корегувати стратегії для досягнення поставлених цілей.

2. Які соціальні та економічні аспекти підприємства враховуються в процесі управління ефективністю соціальної відповідальності бізнесу?

У процесі управління ефективністю соціальної відповідальності бізнесу враховуються як соціальні, так і економічні аспекти. До соціальних аспектів належать покращення умов праці, захист прав працівників, участь у соціальних проєктах, екологічні ініціативи. Економічні аспекти охоплюють фінансові інвестиції в соціальні програми, оцінку витрат і вигод від таких ініціатив, а також вплив соціальної відповідальності на ринкову вартість підприємства. Обліково-аналітичне забезпечення повинно вчасно фіксувати ці аспекти й допомагати оцінювати їхній вплив на ефективність діяльності підприємства.

3. Що охоплює концепція збалансованої системи показників як моделі управління ефективністю діяльності підприємства?

Концепція збалансованої системи показників є моделлю управління ефективністю підприємства, яка дає змогу комплексно оцінювати діяльність компанії. Вона охоплює чотири основні аспекти: фінансові показники, показники клієнтів, внутрішні бізнес-процеси та навчання і розвиток. Ця система допомагає підприємствам не тільки фокусуватися на фінансових результатах, а й забезпечувати баланс між іншими аспектами діяльності, такими як задоволеність клієнтів, ефективність внутрішніх процесів і розвиток персоналу, що важливо для досягнення довгострокових стратегічних цілей.

4. Які основні компоненти збалансованої системи показників можна використовувати для оцінки ефективності підприємства?

Основні компоненти збалансованої системи показників, які можуть бути використані для оцінки ефективності підприємства, охоплюють: фінансові показники (наприклад, прибуток, рентабельність), показники задоволення клієнтів (наприклад, рівень задоволеності, утримання клієнтів), показники внутрішніх процесів (ефективність виробництва, скорочення витрат), а також показники навчання і розвитку (рівень кваліфікації працівників, інвестиції в навчання та інновації).

5. Як збалансована система показників сприяє досягненню стратегічних цілей підприємства?

Збалансована система показників сприяє досягненню стратегічних цілей підприємства, оскільки вона дає змогу підприємству враховувати різні аспекти своєї діяльності, що виходять за межі лише фінансових результатів. Завдяки такому підходу компанія може підтримувати баланс між короткостроковими та довгостроковими цілями, оцінювати ефективність своїх внутрішніх процесів, а також сприяти розвитку й підвищенню задоволеності клієнтів. Це зі свого боку допомагає підприємству досягати стійкого зростання та покращення фінансових результатів.

6. Як забезпечити баланс між фінансовими та нефінансовими показниками під час оцінювання ефективності діяльності підприємства?

Забезпечити баланс між фінансовими та нефінансовими показниками під час оцінювання ефективності діяльності підприємства можна за допомогою інтеграції цих показників у єдину систему управлінських цілей. Фінансові показники надають відомості про поточний фінансовий стан підприємства, тоді як нефінансові показники допомагають оцінити перспективи розвитку і здатність бізнесу адаптуватися до змінних умов ринку. Для досягнення балансу важливо регулярно переглядати та корегувати систему показників, враховуючи зміну стратегічних пріоритетів і ринкових умов.

7. Яка роль обліково-аналітичного забезпечення у формуванні звітності про соціальні ініціативи підприємства?

Обліково-аналітичне забезпечення відіграє важливу роль у формуванні звітності про соціальні ініціативи підприємства, оскільки дає змогу здійснювати збір, обробку та аналіз інформації щодо витрат і результатів цих ініціатив. Для цього розробляються спеціальні звіти, які містять показники, що відображають вплив соціальних програм на різні аспекти діяльності підприємства (економічні, екологічні, соціальні). Обліково-аналітичне забезпечення має гарантувати точність і прозорість у відображенні цих результатів для акціонерів, державних органів і громадськості.

8. Як оцінка результативності діяльності підприємства може допомогти покращити його корпоративну соціальну відповідальність?

Оцінка результативності діяльності підприємства може допомогти покращити його корпоративну соціальну відповідальність, оскільки вона дає змогу підприємству ідентифікувати сильні та слабкі сторони в реалізації соціальних ініціатив. Завдяки цьому можна корегувати стратегії, планувати нові проєкти, а також оцінювати ефективність існуючих програм. Це дає нагоду не лише покращити соціальні результати, а й досягти більшого визнання серед клієнтів та інвесторів, що позитивно позначається на репутації компанії.

9. Які переваги концепції збалансованої системи показників у контексті обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю діяльності підприємства?

Переваги концепції збалансованої системи показників у контексті обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю діяльності підприємства полягають у тому, що вона дає змогу створити комплексну картину ефективності бізнесу. Завдяки використанню збалансованих показників можна оцінити не тільки фінансовий результат, але й інші важливі аспекти діяльності підприємства, такі як внутрішні процеси, рівень задоволеності клієнтів і розвиток персоналу. Це дає змогу ухвалювати більш обґрунтовані стратегічні рішення.

10. Які слабкі сторони концепції збалансованої системи показників у контексті обліково-аналітичного забезпечення управління ефективністю діяльності підприємства?

Слабкими сторонами концепції збалансованої системи показників можуть бути складність в інтеграції всіх показників у єдину систему, а також можливе невідповідність між показниками, що використовуються для оцінки фінансових і нефінансових результатів. Крім того, для ефективного використання цієї концепції необхідна постійна адаптація показників до змін в умовах ринку, що може вимагати великих ресурсів для їх моніторингу та корегування.

PREFACE

The current stage of economic development is characterized by dynamic changes, globalization of markets, intensifying competition, and the rapid advancement of information technologies. In such conditions, effective business management becomes a critical factor for the success of any enterprise. One of the most important tools for enhancing the efficiency of managerial decisions is accounting and analytical support, which enables company leadership to obtain timely, accurate, and comprehensive information for strategic and operational planning.

The textbook "Accounting and Analytical Support for Business Performance Management" has been developed with the aim of providing students, educators, and professionals in the fields of accounting, finance, and management with modern knowledge and practical skills necessary for the effective use of accounting and analytical tools in the business management process.

The textbook consists of 8 topics, a glossary, recommended literature, and appendices. This structure allows the textbook to be effectively used for both in-person and distance learning. The book covers the theoretical foundations and applied aspects of accounting and analytical support for business performance management.

Special attention is given to the possibility of using the textbook in the implementation of a bilingual approach to education. All topics are presented simultaneously in Ukrainian and English. Additionally, the textbook includes practical tasks, questions, and self-assessment tests, which will help readers better grasp the material and apply the acquired knowledge in real-world activities.

The authors of the textbook hope that this book will become a valuable tool for everyone seeking to deepen their knowledge in the fields of accounting, analysis, and business performance management, as well as for those who wish to implement modern management approaches in their professional activities.

We wish you success in your studies and professional growth.

Therefore, let the criterion of your managerial decisions be not cost, but value.

TOPIC 1
THE ESSENCE OF BUSINESS EFFICIENCY AS AN OBJECT OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR MANAGEMENT

1.1. The essence of business efficiency as an object of accounting and analysis.

1.2. Approaches to assessing business efficiency.

1.3. Stakeholders in business efficiency assessment.

1.4. Indicators of business efficiency assessment.

Key terms: *business efficiency, accounting and analytical support, profitability, economic efficiency, social efficiency, financial stability, efficiency indicators, costs, income, profit, stakeholders, investment attractiveness, operational efficiency, business value, benchmarking, key performance indicators (KPI), business value for stakeholders, approaches to assessing business efficiency, balance of interests, business risks.*

1.1. The essence of business efficiency as an object of accounting and analysis

Business efficiency is one of the key categories reflecting a company's ability to achieve set goals while rationally utilizing available resources. It is characterized by a system of indicators that enable the evaluation of a company's performance and its ability to adapt to changes in the external environment. As an object of accounting and analysis, business efficiency encompasses a wide range of aspects related to the financial, economic, social, and environmental outcomes of an enterprise's operations.

The essence of business efficiency lies in the relationship between achieved results and the costs incurred to obtain them. In the context of accounting and analytical support for enterprise management, this means defining criteria and assessment methods that allow for the most

objective reflection of business performance and facilitate rational managerial decision-making. The main criteria for assessing efficiency include profitability, labor productivity, return on investment, liquidity, and solvency.

Business efficiency is an integrated indicator that combines economic, operational, financial, and strategic components. Economic efficiency reflects a company's overall performance in generating added value. Operational efficiency is characterized by a company's ability to minimize unit costs of goods or services without compromising their quality. Financial efficiency focuses on profitability indicators, financial stability, and cash flow management. Strategic efficiency encompasses the long-term perspective and aims to ensure competitive advantages and business sustainability in a market environment.

One of the key tasks of accounting is to ensure the reliable and comprehensive representation of data on business efficiency. Various accounting tools are used for this purpose, such as financial and managerial accounting systems, which allow for the analysis of income, expenses, investments, and other indicators. Financial accounting is aimed at preparing reports for external users, such as investors, creditors, and regulatory authorities. Managerial accounting, in turn, provides internal users, particularly company management, with information for strategic and operational decision-making.

The analysis of business efficiency is an integral part of the management process. It includes assessing the strengths and weaknesses of a company's operations, identifying opportunities for improvement, and evaluating risks. Modern approaches to efficiency analysis involve the use of financial analysis methods, such as horizontal, vertical, and ratio analysis, as well as operational analysis methods, including ABC analysis, cost-benefit analysis, benchmarking, etc. The application of information technologies significantly enhances the quality and speed of analytical research, enabling the automation of data collection, processing, and interpretation processes.

A systematic approach to accounting and analyzing business efficiency involves integrating various accounting and analytical subsystems to achieve maximum consistency and efficiency in managerial decisions. This includes considering external and internal

factors influencing a company's operations, such as legislative changes, market conditions, technological innovations, and socio-economic trends.

Thus, business efficiency as an object of accounting and analysis is a multidimensional category that requires a comprehensive approach to its assessment and management. Its analysis enables enterprises not only to evaluate their current performance but also to develop strategies for improving efficiency, sustainability, and competitiveness in the long term.

1.2. Approaches to assessing business efficiency

Evaluating business performance is one of the most critical stages of management, enabling companies to determine the extent to which they achieve their goals, optimize resource utilization, and develop strategies for further growth. The diversity of factors influencing business activities has led to the emergence of various approaches to performance evaluation, each considering different aspects of business operations.

A traditional approach to business performance assessment involves the use of financial indicators that quantitatively reflect a company’s efficiency. Key metrics in this approach include profitability, liquidity, financial stability, asset turnover, and return on capital. Financial indicators help assess a company’s ability to generate profit, meet obligations to creditors and investors in a timely manner, and ensure sustainable growth. However, this approach has limitations, as it does not consider intangible assets, social factors, or environmental aspects of business operations.

Modern approaches to business performance evaluation involve comprehensive models that integrate both financial and non-financial indicators. One such model is the Balanced Scorecard (BSC), which considers four key perspectives: financial, customer, internal business processes, and learning and growth. This approach facilitates strategic management aimed at the company’s long-term development and the achievement of its mission.

Another important approach is performance evaluation from the perspective of value creation. Economic Value Added (EVA) and Market Value Added (MVA) are key indicators that assess the value generated by a company for its owners. These metrics account for both profitability and the cost of capital, making them an effective tool for business valuation.

Social and environmental aspects of business operations are becoming increasingly important in the modern business landscape. Approaches based on sustainable development principles focus on integrating economic, social, and environmental goals. These include corporate social responsibility (CSR) indicators and environmental performance metrics. Such indicators help assess a company's contribution to societal development and its efforts to minimize negative environmental impacts.

Information technology plays a crucial role in business performance evaluation by automating data collection, processing, and analysis. The use of modern software solutions, such as Business Intelligence (BI) systems, enhances the accuracy and speed of evaluations. This enables managers to make timely and informed decisions based on objective data.

Business performance evaluation approaches should consider the company's specific activities, strategic objectives, and external environment. The combination of various methods and tools allows for a more comprehensive and objective assessment of efficiency, forming the basis for the company's continued successful development.

1.3. Stakeholders in business efficiency assessment

Stakeholders in business performance evaluation play a key role in determining the company's development directions, making managerial decisions, and shaping strategy. Stakeholders include all interested parties that directly or indirectly influence the company's activities or depend on its results. Identifying and considering the interests of these parties is an essential element of successful business management.

The primary stakeholders include business owners and shareholders. For this category, key aspects involve ensuring high capital profitability, dividend stability, and increasing the market value of the business. Business effectiveness for owners is assessed through indicators such as profitability, Economic Value Added (EVA), and Market Value Added (MVA). Owners are interested in the company's strategic development, ensuring long-term competitiveness.

The company's management represents another significant group of stakeholders. For them, business effectiveness is evaluated based on the ability to achieve strategic and operational goals, optimize business processes, improve labor productivity, and foster innovation. Managers use financial, operational, and strategic performance indicators such as productivity, product or service quality, customer satisfaction levels, and budget compliance.

Creditors and investors are also crucial stakeholders, as they provide financial resources to the company. For this category, the main performance criterion is the company's solvency, timely fulfillment of financial obligations, and the level of risk associated with its activities. Creditors focus on liquidity analysis, coverage ratios, financial stability, and other indicators that demonstrate the company’s ability to service its debts.

Company employees are stakeholders for whom business performance is determined by job stability, salary levels, working conditions, and professional development opportunities. High business performance fosters a favorable working environment, contributing to talent attraction and retention. Companies that successfully meet employee expectations enhance motivation and labor productivity.

Customers are essential external stakeholders. For them, business effectiveness is reflected in product or service quality, service level, price affordability, and company reputation. Ensuring a high level of customer satisfaction strengthens loyalty, increases demand, and promotes long-term customer relationships.

The government and society are also among the stakeholders. For the government, business performance is significant in terms of timely tax payments, compliance with legal regulations, and contributions to socio-economic development. Society expects businesses to be

responsible in terms of sustainable development, minimizing environmental impact, participating in social initiatives, and maintaining a positive corporate image. Companies that consider social and environmental aspects gain competitive advantages in the market.

Each stakeholder category has unique interests, which may either complement or conflict with one another. For example, owners' desire for profit maximization may contradict social expectations regarding environmental impact reduction or the maintenance of high labor standards. Therefore, a crucial task for the company is to balance the interests of different stakeholder groups.

Effective stakeholder management involves systematically analyzing their expectations, ensuring communication, and engaging them in the decision-making process. Tools such as the stakeholder influence and interest matrix help prioritize interests and focus efforts on key groups. A stakeholder-oriented approach is a critical component of sustainable business development, ensuring harmonious growth for both the company and its environment.

1.4. Indicators of business efficiency assessment

Business performance evaluation indicators serve as the foundation for analyzing a company's operational results, making managerial decisions, and determining future development directions. They allow for a quantitative assessment of business goal achievement, identification of weaknesses in operations, and formulation of recommendations for improvement. The system of indicators covers both financial and non-financial aspects, ensuring a comprehensive approach to performance evaluation.

Financial indicators of business performance evaluation are the most common due to their objectivity and clarity. One of the key indicators is profitability, which reflects a company's ability to generate profit. Return on assets (ROA) indicates how efficiently a company utilizes its resources to generate profit, while return on equity (ROE) demonstrates the profitability of owners' investments. Other important indicators include return on sales (ROS) and gross margin, which illustrate the relationship between revenue and costs.

Another crucial financial indicator is liquidity, which characterizes a company's ability to meet its short-term obligations. Liquidity assessment is carried out using ratios such as the quick ratio and absolute liquidity ratio. A company's financial stability is assessed through indicators of autonomy, dependence on borrowed capital, and debt coverage ratios.

In addition to financial indicators, non-financial indicators are actively used in business performance evaluation. These cover qualitative aspects of operations that are difficult to measure in monetary terms but have a significant impact on results. Key non-financial indicators include customer satisfaction, product or service quality, business process efficiency, and the level of innovation activity. For example, analyzing customer loyalty metrics helps assess a company's competitiveness in the market.

Labor productivity is another important aspect of non-financial evaluation. It is measured as the ratio of output volume to labor costs, allowing for an assessment of human resource efficiency. Other significant indicators include employee turnover rates, workforce qualification levels, and employee satisfaction, which influence overall productivity and business stability.

Business performance evaluation also includes environmental and social indicators, which are becoming increasingly relevant in the context of sustainable development. Environmental indicators include greenhouse gas emissions, energy consumption, water usage, and waste disposal. Social indicators reflect a company's impact on the community, such as job creation, participation in charitable programs, and adherence to ethical standards.

For a comprehensive evaluation of business performance, integrated approaches that combine financial and non-financial indicators are used. One such approach is the Balanced Scorecard (BSC), which covers four perspectives: financial, customer, internal business processes, and learning and growth. This system enables the assessment of business performance while considering strategic goals and interrelations between different operational aspects.

Another approach is the use of Economic Value Added (EVA), which determines a company's net profit after accounting for the cost

of capital. This indicator allows for the evaluation of value creation for owners and facilitates the comparison of different companies' performance, regardless of industry affiliation or operational scale.

Thus, a business performance evaluation system must be multidimensional, incorporating both financial and non-financial aspects. This ensures a comprehensive analysis of a company's operational results, supports informed decision-making, and contributes to the formation of a sustainable development strategy. The effective application of indicators depends on their relevance, timeliness, and alignment with the company's strategic goals.

Objective of the practical work

The objective of this practical work is to familiarize oneself with the theoretical aspects of business efficiency as an object of accounting and analytical management support and to develop practical skills in analyzing business performance using key indicators, identifying influential factors, and constructing a stakeholder interest matrix to improve the quality of managerial decisions.

Competencies developed as a result of the practical work:

– understanding the essence of business efficiency as a multidimensional indicator of enterprise performance;

– mastery of knowledge regarding indicators used to compare business performance;

– knowledge of key factors influencing business efficiency;

– ability to analyze business performance using financial and non-financial indicators;

– identification of factors affecting business efficiency and assessment of their impact;

– formation and application of a stakeholder interest matrix for business efficiency assessment;

– justificationof the feasibility of using the stakeholder interest matrix in enterprise management;

– development of recommendations for improving business efficiency considering stakeholder interests;

– analysis of the impact of accounting and analytical support on the quality of managerial decisions;

– ability to justify analysis results and substantiate managerial decisions before interested parties.

Practical assignment tasks

1.1. Identify the indicators that can be used to compare the efficiency of two enterprises.

1.2. Determine the key factors influencing business efficiency.

1.3. Develop a stakeholder interest matrix in the context of business efficiency assessment and justify its application in management.

Self-assessment questions

1. What is business efficiency? How is it defined in the context of accounting and analytical support?
2. Why is business efficiency considered a key management object?
3. What is the relationship between business efficiency and the strategic objectives of an enterprise?
4. What is the difference between financial and non-financial approaches to efficiency assessment?
5. What are the main approaches used to evaluate business efficiency?
6. Who are stakeholders in the context of business efficiency assessment?
7. Which stakeholder groups are most interested in business efficiency?
8. How can the interests of business owners conflict with those of other stakeholders?
9. What role do investors and creditors play in shaping the requirements for efficiency indicators?
10. What are the main indicators used to assess business efficiency?

Self-assessment tests

1. The efficiency of a business as an object of accounting and analysis is defined as:

a) Achieving economic results with minimal costs;
b) Maximizing revenue by increasing expenses;
c) Focusing only on short-term profit indicators;
d) Reducing all costs regardless of their impact on quality.

2. Which of the following characteristics does not relate to business efficiency assessment:

a) Balance between costs and revenues;
b) Analysis of financial stability;
c) Ignoring stakeholders' interests;
d) Comparing results with objectives.

3. Which of the following stakeholders is the primary one in the context of business efficiency assessment:

a) Suppliers;
b) Owners;
c) Creditors;
d) Government authorities.

4. Which indicator most comprehensively reflects the economic efficiency of a business:

a) Return on assets;
b) Average wage level;
c) Volume of capital investments;
d) Amount of produced goods.

5. Which aspect is not considered in the social performance indicators of a business:

a) Working conditions of employees;
b) Employment level;
c) Number of shareholders;
d) Social responsibility.

6. What does the assessment of environmental efficiency of a business include:

a) Profit from product sales;

b) Reduction of emissions into the environment;

c) Number of employees;

d) Amount of taxes paid to the budget.

7. Which financial indicator characterizes business liquidity:

a) Current liquidity ratio;

b) Return on sales;

c) Accounts receivable turnover period;

d) Net profitability.

8. What does a high share of borrowed funds in the capital structure indicate:

a) Increased liquidity;

b) Growth of net profit;

c) Increased financial risks;

d) Decreased return on assets.

9. Which indicator best evaluates labor productivity:

a) Revenue per employee;

b) Average employee salary;

c) Production volume;

d) Share of employees with higher education.

10. The net profit of an enterprise is defined as:

a) The difference between revenues and expenses after tax payment;

b) Total revenue minus cost of goods sold;

c) Revenue from operating activities;

d) The sum of profits from all projects.

11. Which indicator characterizes business profitability:

a) Return on sales;

b) Liquidity;

c) Profit before tax;

d) Asset turnover.

12. Business performance is defined as:

a) Achievement of set objectives;

b) Cost reduction;

c) Increase in production volumes;

d) Level of process automation.

13. Who is not a business stakeholder:

a) Owners;

b) Employees;

c) Investors;

d) Competitors.

14. What is the key indicator for investors when evaluating a business:

a) Return on invested capital;

b) Number of employees;

c) Export supply volumes;

d) Size of authorized capital.

15. Which indicator is a comprehensive measure for business performance assessment:

a) Integrated efficiency indicator;

b) Net revenue;

c) Sales volume;

d) Cost of production.

TOPIC 2
THEORETICAL FOUNDATIONS OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR BUSINESS PERFORMANCE MANAGEMENT

2.1. The essence and objectives of accounting and analytical support for business performance management.

2.2. Functions of accounting and analytical support for business performance management.

2.3. Objects and subjects of accounting and analytical support for business performance management.

2.4. Genesis of accounting and analytical support for business performance management.

Key terms: *accounting and analytical support, business performance management, objectives of accounting and analytical support, functions of accounting and analytical support, objects of accounting and analytical support, subjects of accounting and analytical support, genesis of accounting and analytical support, information support, analytical function, control function, forecasting, management efficiency, analysis methods, information technology, key performance indicators (KPI), institutional environment, monitoring, performance diagnostics, management cycle.*

2.1. The essence and objectives of accounting and analytical support for business performance management

Accounting and analytical support for business performance management is a crucial tool for making informed decisions and achieving a company's strategic objectives. Its essence lies in the formation, collection, processing, and analysis of information that enables the assessment of resource utilization efficiency, the identification of growth reserves, and the planning of further business development.

This activity combines elements of accounting, financial analysis, economic forecasting, and strategic planning.

One of the key aspects of accounting and analytical support is ensuring the accuracy, timeliness, and relevance of the information used to justify managerial decisions. In this context, the main objectives of accounting and analytical support include creating a data collection system, systematizing the data, and presenting it in a format suitable for analysis and use. This provides company management with the necessary data to assess the current business state, identify problems, and develop corrective measures.

The objectives of accounting and analytical support encompass several levels. At the strategic level, it aids in defining the company's long-term goals, assessing potential opportunities and risks, and formulating a development strategy. At the tactical level, it ensures the implementation of short- and medium-term plans, budget monitoring, and the evaluation of the effectiveness of implemented measures. The operational level of accounting and analytical support focuses on supporting the company's daily activities, cost control, and resource utilization monitoring.

Key elements of accounting and analytical support include accounting systems, management reporting, and financial analysis. Accounting ensures the accuracy and compliance of data with regulatory requirements, while management reporting is adapted to internal user needs, providing real-time information for decision-making. Financial analysis enables the assessment of business performance, including profitability, liquidity, financial stability, and development dynamics.

In modern conditions, information technology plays a critical role by automating accounting and analytical processes, increasing their speed and accuracy, and expanding opportunities for analyzing large datasets. The use of tools such as business intelligence software (BI systems), ERP systems, and cloud technologies significantly enhances decision-making quality and business adaptability to external environmental changes.

The objectives of accounting and analytical support also include risk assessment and the identification of risk mitigation strategies. This

involves analyzing internal and external factors that may impact business performance and developing measures to prevent adverse consequences. For example, in an unstable market, accounting and analytical support helps companies respond to fluctuations in demand, price changes, and competition.

An essential aspect of accounting and analytical support is monitoring the achievement of planned results. This is accomplished through the regular tracking of key performance indicators (KPI), which reflect the extent to which business objectives are being met. Control functions allow for the timely detection of deviations from the plan, analysis of their causes, and development of corrective actions.

Thus, accounting and analytical support for business performance management is a multidimensional system that integrates various aspects of accounting, analysis, and planning. It plays a key role in ensuring a company's sustainable development by providing management with the necessary tools for informed decision-making, adaptation to external changes, and efficient resource utilization.

2.2. Functions of accounting and analytical support for business performance management

Accounting and analytical support for business performance management performs a wide range of functions aimed at supporting decision-making processes and ensuring the achievement of the strategic goals of the enterprise. These functions encompass both the primary tasks of accounting and analysis as well as specific tasks related to performance management.

One of the key functions is the informational function, which consists in forming reliable, complete, and timely information for users. This information is used to assess the current state of the enterprise, analyze its activities, and forecast future results. The informational function is realized through the organization of accounting processes, the preparation of reports, and the use of financial and management analysis tools.

The control function of accounting and analytical support allows monitoring compliance with established norms and regulations, assessing the execution of plans and budgets, as well as identifying deviations in resource usage. Thanks to this function, the enterprise can promptly respond to identified problems, minimize losses, and increase the efficiency of asset utilization.

The analytical function is an integral component of accounting and analytical support and is aimed at an in-depth study of economic processes and phenomena. It involves conducting a comprehensive analysis of financial condition, profitability, liquidity, business activity, efficiency of resource utilization, and other indicators characterizing the enterprise's operations. The analytical function also includes identifying cause-and-effect relationships, determining risks, and assessing business development prospects.

The forecasting function of accounting and analytical support is focused on developing forecasts and scenarios for the enterprise’s development. The use of modern forecasting methods, such as modeling and regression analysis, allows evaluating potential outcomes of various managerial decisions and selecting optimal strategies for achieving set goals.

The planning function is closely related to forecasting and involves the development of short-term and long-term plans, budgets, and strategies. It ensures the coordination of actions of various enterprise divisions, alignment of their goals and resources. The planning function also includes evaluating the effectiveness of plan implementation and making necessary adjustments.

The communication function facilitates the exchange of information between different management levels and stakeholders. It involves the preparation of reports, presentations, and informational materials that are clear and accessible to information users. This function plays an important role in decision-making, as the quality and clarity of the provided information directly influence management effectiveness.

The adaptive function ensures the enterprise’s ability to respond quickly to changes in the external environment. It includes monitoring external and internal factors that may affect business efficiency and

developing measures to adapt to these changes. Due to the adaptive function, the enterprise can remain competitive even in conditions of market instability.

The innovation function is aimed at introducing new technologies, methods, and approaches to accounting and analytical support. It enables the enterprise to use modern business analytics tools, cloud technologies, and other innovative solutions that enhance management efficiency and provide competitive advantages.

Thus, the functions of accounting and analytical support for business performance management are multidimensional and interrelated. They cover all aspects of the enterprise's activities, from information collection and analysis to strategic decision-making and adaptation to changes in the external environment. The implementation of these functions ensures the efficient use of resources, the achievement of set goals, and the sustainable development of the business.

2.3. Objects and subjects of accounting and analytical support for business performance management

Accounting and analytical support for business performance management covers a wide range of objects and subjects that interact within a unified system to achieve the enterprise's strategic and tactical goals. Defining these elements is key to organizing an effective accounting and analytical process.

The objects of accounting and analytical support include all aspects of the enterprise's activities that are subject to accounting, analysis, and evaluation. These include economic resources, business transactions, financial results, as well as external factors influencing the enterprise's activities. The objects can be conventionally divided into several main groups: financial, material, labor, and informational resources. Financial objects include income, expenses, profit, assets, liabilities, capital, and cash flows. Material resources comprise fixed assets, inventories, finished products, raw materials, and supplies.

Labor resources reflect indicators related to workforce utilization, productivity, and efficiency. Informational objects pertain to data used for activity analysis, forecasting, and managerial decision-making.

The subjects of accounting and analytical support are participants responsible for organizing, executing, and controlling accounting and analytical processes. These subjects include internal and external stakeholders. Internal subjects include the enterprise's management, financial, accounting, and analytical services, as well as managers at various levels who use information for decision-making. External subjects encompass investors, creditors, government agencies, partners, and clients, for whom reliable and timely information on business performance is essential.

An important component is the interaction between the objects and subjects of accounting and analytical support. For example, the enterprise's financial department collects and analyzes data on income and expenses, generating reports for management, which makes managerial decisions based on them. External subjects, such as tax authorities or investors, use these reports to assess the financial condition and prospects of the enterprise.

Special attention should be given to the role of information technology in ensuring interaction between objects and subjects. The use of modern software solutions, such as ERP systems and business analytics tools, significantly enhances accuracy, efficiency, and convenience in working with data. This allows for more effective management of accounting and analytical support objects, ensuring access to relevant information for all interested subjects.

Thus, the objects and subjects of accounting and analytical support for business performance management form an integrated system that contributes to achieving high productivity, reducing costs, and improving the enterprise's competitive position. Understanding these elements is the foundation for building an effective management mechanism and ensuring the sustainable development of the business.

2.4. Genesis of accounting and analytical support for business performance management

The genesis of accounting and analytical support for business performance management is a complex and long-term process that reflects the evolution of management approaches and business development in a dynamic economic environment. It encompasses several stages, each of which has shaped the foundations of the modern accounting and analytical support system.

At the early stages of economic activity development, the primary focus was on accounting for material resources and monitoring their utilization. The first accounting systems emerged within primitive economies and were based on recording quantitative indicators of inventories and transactions. These systems were relatively simple but laid the foundation for the development of more sophisticated accounting methods that considered not only quantity but also the value of resources.

With the development of market relations and the increasing complexity of economic activity, the need for a more comprehensive approach to accounting and analytical support arose. During the industrialization period, the first standardized accounting methodologies appeared, ensuring the reliability and comparability of data. At this time, financial reporting gained importance as the primary source of information for management and decision-making.

The 20th century saw a shift toward more flexible and specialized accounting and analysis systems that incorporated not only financial but also non-financial aspects of business operations. New concepts emerged, such as management accounting, which is focused on meeting the needs of internal information users. During this period, the modern approach to accounting and analytical support began to take shape, based on the integration of accounting and analytical processes.

The digital transformation of business has had a significant impact on the genesis of accounting and analytical support. Information technology has become a key factor in enhancing the efficiency of accounting and analytical processes. The use of automated accounting

systems, ERP systems, and business analytics software has significantly accelerated data processing, improved the accuracy of analysis, and provided real-time access to information. These changes have contributed to the formation of a new level of accounting and analytical support that meets the demands of the modern business environment.

Today, accounting and analytical support for business performance management is a multifaceted system encompassing various aspects of enterprise operations. It includes not only financial indicators but also environmental, social, and other non-financial factors that influence business sustainability. The genesis of this system demonstrates its adaptability and capacity for evolution, ensuring its relevance to contemporary management requirements.

Thus, the development of accounting and analytical support for business performance management is an integral part of the broader evolution of the economy and business. Its history illustrates how changing economic conditions and technological progress have shaped modern accounting and analytical approaches, which today serve as essential tools for enhancing business efficiency.

Objective of the practical work

Objective of the practical work: to explore the theoretical foundations of accounting and analytical support for business performance management, identify its key components, examine their interrelationships, and develop skills in analyzing non-financial performance indicators and risks to improve managerial decision-making.

Competencies developed as a result of completing the practical work:

– knowledge of the key components of accounting and analytical support for business performance management;

– understanding the role of non-financial performance indicators in enterprise operations;

– ability to analyze the components of accounting and analytical support and their interactions;

– skills in systematizing and evaluating non-financial business performance indicators;

– ability to identify and analyze risks affecting business performance;

– proficiency in creating tables of non-financial indicators and justifying their significance;

– ability to use accounting and analytical data for risk assessment and managerial decision-making;

– capability to develop recommendations for risk minimization within business performance management;

– skills in clearly and logically presenting analysis results;

– ability to argue the importance of non-financial indicators and risks before stakeholders.

Practical task assignments

2.1. Identify the key components of accounting and analytical support for business performance management. How do they interact?

2.2. Create a table of key non-financial business performance indicators and explain their significance.

2.3. Justify the importance of risk analysis in the context of accounting and analytical support for business performance management.

Self-assessment questions

1. What is accounting and analytical support for business performance management?

2. What are the primary tasks of accounting and analytical support in business performance management?

3. What is the significance of accounting and analytical work for managerial decision-making?

4. How does accounting and analytical support contribute to achieving an enterprise’s strategic goals?

5. What is the informational function of accounting and analytical support?

6. How is the control function implemented in accounting and analytical support for management?

7. How does the predictive function ensure the effectiveness of managerial decisions?

8. What are the main objects of accounting and analytical support for business performance management?

9. Who are the subjects of accounting and analytical support, and what is their role in the management process?

10. What historical stages of accounting and analytical support development can be identified?

Self-assessment tests

1. The essence of accounting and analytical support for business efficiency management lies in:

a) systematic collection, processing, and analysis of data for managerial decision-making;

b) reducing company expenses;

c) preparing reports for shareholders;

d) determining the level of automation.

2. What is one of the main tasks of accounting and analytical support for business efficiency management:

a) providing relevant information for decision-making;

b) reducing the tax burden;

c) calculating the optimal number of employees;

d) distributing profits among shareholders.

3. What is the primary function of accounting and analytical support:

a) forming an information base for analysis and forecasting;

b) organizing departmental work;

c) increasing the number of clients;

d) ensuring technical re-equipment.

4. The subjects of accounting and analytical support for enterprise management include:

a) executives, financial analysts, and accountants;

b) technical staff;

c) external consultants;

d) product consumers.

5. Which of the following tasks is not a characteristic of accounting and analytical support:

a) increasing transparency in operations;

b) ensuring reporting for investors;

c) providing only technical business support;

d) assessing project effectiveness.

6. The main goal of accounting and analytical support for business efficiency is:

a) facilitating effective business management;

b) calculating tax obligations;

c) preparing financial statements;

d) increasing the value of fixed assets.

7. The genesis of accounting and analytical support reflects:

a) the historical development of accounting and analytical methods and principles;

b) legislative changes in reporting requirements;

c) the advancement of technical equipment;

d) the growth in the number of information users.

8. Functions of accounting and analytical support include:

a) monitoring the execution of financial plans;

b) developing marketing strategies;

c) increasing the level of automation;

d) personnel management.

9. Who is a subject of accounting and analytical support for enterprise management:

a) financial manager;

b) raw material supplier;

c) competitor;

d) environmental organization.

10. Which principle of accounting and analytical support facilitates timely decision-making:

a) promptness;

b) comprehensiveness;

c) regularity;

d) consistency.

11. The primary task of the analytical component of accounting and analytical support is:

a) identifying cause-and-effect relationships in financial and economic activities;

b) recording business transactions;

c) preparing tax reports;

d) determining depreciation charges.

12. The objects of accounting and analytical support for enterprise management include:

a) business transactions and their outcomes;

b) the political situation in the country;

c) exchange rate dynamics;

d) relationships among employees.

13. The genesis of accounting and analytical support allows:

a) identifying key stages in the development of management systems;

b) increasing enterprise profitability;

c) reducing costs;

d) improving relationships with partners.

14. Which function is fundamental in accounting and analytical support:

a) informational;

b) marketing;

c) logistics;

d) production.

15. Which of the following tasks is not included in accounting and analytical support:

a) analyzing financial results;

b) forming an information base;

c) determining political priorities;

d) evaluating operational efficiency.

TOPIC 3
MODELING OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR BUSINESS PERFORMANCE MANAGEMENT FROM A SYSTEMS APPROACH PERSPECTIVE

3.1. Institutional demands as a target guideline for accounting and analytical support in business performance management.

3.2. Structural components of the accounting and analytical support system for business performance management.

3.3. models of accounting and analytical support for business performance management from a systems approach perspective.

Key terms: *systems approach, modeling, accounting and analytical model, institutional demands, structural components of the system, target guideline, information system, performance criteria, integration, functional elements, modeling subjects, modeling technologies, system indicators, system dynamics, data fragmentation, performance management model, data analysis methods, modeling risks, system adaptability, model performance evaluation.*

3.1. Institutional demands as a target guideline for accounting and analytical support in business performance management

Institutional demands as a target guideline for accounting and analytical support in business performance management are a crucial aspect that determines the development directions of this system. Institutional demands reflect the needs of various stakeholder groups involved in the business management and decision-making processes. These demands are shaped by legislative, regulatory, economic, and social factors that define the operational specifics of enterprises in a particular environment.

The primary sources of institutional demands include government bodies, investors, creditors, partners, customers, employees, and society at large. Government bodies impose requirements on accounting and analytical support through laws and regulatory acts governing accounting, reporting, tax planning, and control. For instance, in most countries, enterprises are required to maintain accounting records in accordance with approved standards, submit financial and tax reports within specified deadlines, and ensure transparency in their operations.

Investors and creditors, as key stakeholders, require accounting and analytical information to assess the financial condition, solvency, profitability, and growth prospects of a business. For them, indicators characterizing resource efficiency, profit generation, risk levels, and enterprise stability are crucial. These demands influence the structure and content of reports, as well as the analytical methods used in the management process.

Partners and customers of the enterprise formulate their demands based on the need for stable relationships and quality service. For them, information about the reliability and reputation of the enterprise, its ability to fulfill obligations, as well as its innovative capabilities and social responsibility, is important. Accounting and analytical support must consider these aspects, which necessitates expanding traditional approaches to data collection and processing.

Employees of the enterprise are internal stakeholders whose demands focus on ensuring management transparency, fair resource allocation, and favorable working conditions. Modern accounting and analytical support systems include indicators that allow evaluating labor productivity, the effectiveness of motivation systems, and personnel policies.

Society, as an institutional entity, demands that businesses adhere to the principles of sustainable development, environmental responsibility, and social justice. These requirements are reflected in the concepts of non-financial reporting, particularly sustainability reports that include environmental, social, and governance (ESG) aspects. The institutional demands of society encourage enterprises to adapt their accounting and analytical systems to reflect non-financial outcomes of their activities.

Thus, institutional demands serve as an important guideline for shaping accounting and analytical support for business performance management. They define the content of information required for decision-making, the structure of indicators, and the methods for their processing. Focusing on institutional demands enhances the adaptability of enterprises to changes in the external environment, ensures business transparency and accountability, and fosters trust and collaboration with stakeholders.

3.2. Structural components of the accounting and analytical support system for business performance management

The structural components of the accounting and analytical support system for business performance management form an integrated foundation for effective decision-making. This system consists of several key elements, each with its specific tasks and functions. The interaction of these components ensures a comprehensive approach to analyzing, planning, and monitoring the enterprise's activities.

The first component is the information base, which consolidates data on all aspects of the enterprise's operations. This base includes financial, managerial, production, marketing, HR, and other information. It is formed based on primary documents, accounting and managerial reports, as well as data from external sources such as market research, regulatory acts, and analytical reviews. The information base must be complete, reliable, and timely to ensure the credibility of management decisions.

The second component is methodological support, which defines the rules, principles, and tools for collecting, processing, and analyzing information. Methodological support includes financial analysis techniques, economic and mathematical modeling, statistical data processing, and forecasting. It must consider the specifics of the industry, the scale of the enterprise's operations, and its strategic goals. The use of modern methodologies enhances the accuracy and reliability of analytical conclusions.

The third component is technical support, which encompasses the hardware and software necessary for data processing and reporting. This includes computer equipment, servers, network devices, and specialized software products such as enterprise resource planning (ERP) systems, financial and managerial accounting software, and analytical platforms. Modern technical support facilitates process automation and reduces the time required for processing large volumes of data.

The fourth component is personnel support, which includes the professional staff involved in accounting and analytical activities. A high level of employee qualifications, their knowledge of modern analysis methods, proficiency in information technologies, and understanding of industry specifics are critical for the system's effectiveness. Personnel support also involves regular training and professional development to adapt to new challenges and changes in the external environment.

The fifth component is organizational support, which defines the structure and regulation of accounting and analytical processes. It includes the assignment of roles and responsibilities, the establishment of procedures for collecting and processing information, and the creation of internal regulatory documents such as regulations, policies, and instructions. Organizational support promotes coordination among different departments and ensures process consistency.

The final component is regulatory and legal support, which includes laws, standards, regulations, and internal policies governing accounting and analytical activities. This component ensures compliance with legal requirements and accounting standards, such as International Financial Reporting Standards (IFRS) or national standards. Adherence to regulatory and legal requirements enhances stakeholder trust and reduces the risk of legal sanctions.

All components of the accounting and analytical support system for business performance management are interconnected and complementary. Their harmonious functioning enables enterprises to adapt to a changing environment, utilize resources efficiently, and ensure sustainable development. This system serves as the foundation for strategic management, enhancing competitiveness and ensuring the financial stability of the business.

3.3. Models of accounting and analytical support for business performance management from a systems approach perspective

Models of accounting and analytical support for business performance management from a systems approach perspective form the basis for ensuring the integrity, consistency, and effectiveness of management decisions. The systems approach allows for the consideration of all aspects of the enterprise's activities, ensuring their interrelation and synergy, which ultimately contributes to achieving the business's strategic goals.

The systems approach to modeling accounting and analytical support involves considering the main components of the system: goals, resources, processes, outcomes, and the external environment. Within this approach, models of accounting and analytical support are developed as integrated structures that encompass accounting, analysis, control, and planning of the enterprise's activities.

One of the primary models is the functional model of accounting and analytical support, which reflects the key functions of this system: collecting, processing, analyzing, and transmitting information for decision-making. This model involves identifying core functional blocks, such as financial accounting, managerial accounting, financial analysis, forecasting, and control. Its main goal is to ensure a comprehensive approach to managing business performance.

The process model focuses on analyzing and optimizing business processes within accounting and analytical activities. This model involves identifying key processes, such as managing financial flows, analyzing costs and revenues, and evaluating the investment attractiveness of projects. The main emphasis is on improving the efficiency of these processes through automation, reengineering, or the implementation of modern information technologies.

The information model of accounting and analytical support emphasizes the construction of information flows and data structures necessary for decision-making. This model defines information sources, transmission channels, storage methods, and processing techniques. Its primary task is to ensure the availability, accuracy, and timeliness of information for the enterprise's management.

The integration model is based on creating a unified information space that consolidates all aspects of accounting and analytical support. This model considers the need to integrate various subsystems: accounting, analytical, planning, control, and reporting. The integration model helps avoid data duplication, reduces processing time, and enhances decision consistency.

The scenario model involves analyzing various development scenarios and their impact on business performance. This model is used for forecasting and risk assessment. Within the scenario approach, alternative scenarios are developed, considering changes in the external environment, market dynamics, competitor behavior, and consumer trends. The use of this model allows the enterprise to adapt to changes and minimize risks.

The cognitive model of accounting and analytical support focuses on leveraging modern technologies such as artificial intelligence, machine learning, and big data. This model automates analysis and forecasting processes, improving the accuracy and speed of decision-making. The use of cognitive technologies helps identify hidden patterns and trends, enhancing management effectiveness.

The systems approach to modeling accounting and analytical support for business performance management enables the creation of flexible and adaptive models that meet modern challenges and enterprise needs. By integrating various approaches and technologies, enterprises can effectively manage resources, reduce costs, enhance competitiveness, and ensure sustainable development.

Objective of the practical work

Objective of the practical work: to familiarize oneself with the theoretical foundations of the systems approach to modeling accounting and analytical support for business performance management, and to learn how to develop universal frameworks and specialized models for various stakeholders, which will contribute to improving the effectiveness of management decisions.

Competencies to be developed as a result of completing the practical work:

– understanding the essence of the systems approach in the context of accounting and analytical support for business performance management;

– knowledge of the basic principles of modeling accounting and analytical support;

– ability to develop universal frameworks for accounting and analytical support in business performance management;

– skills in creating accounting and analytical support models for specific stakeholder groups;

– ability to analyze the information needs of various stakeholders in the context of business performance management;

– proficiency in applying the systems approach to integrate accounting and analytical elements in modeling;

– ability to justify the practical significance of the developed frameworks and models for enhancing management effectiveness;

– skills in presenting the developed models and arguing their relevance in the context of stakeholder needs.

Practical task assignments

3.1. Schematically represent the key elements of the systems approach in the context of modeling accounting and analytical support.

3.2. Develop a universal framework for accounting and analytical support in business performance management.

3.3. Develop accounting and analytical support models for business performance management tailored to key stakeholders.

Self-assessment questions

1. What are institutional demands, and how do they influence accounting and analytical support?

2. Which entities form institutional demands for the accounting and analytical support system?

3. What is the connection between institutional demands and the strategic goals of an enterprise?

4. How does considering institutional demands help improve business efficiency?

5. Name the main structural components of the accounting and analytical support system.

6. How do the accounting and analytical subsystems interact in the business performance management system?

7. What is the advantage of using a systems approach in modeling accounting and analytical support?

8. What types of accounting and analytical support models are used in business performance management?

9. How does the financial model of accounting and analytical support contribute to evaluating business efficiency?

10. What is the role of automated systems in implementing accounting and analytical support models?

Self-assessment tests

1. Institutional demands in accounting and analytical support for business performance management are aimed at:

a) Ensuring compliance with stakeholder requirements;

b) Developing marketing strategies;

c) Determining the level of process automation;

d) Reducing costs.

2. What is the primary target of institutional demands:

a) Achieving a balance of stakeholder interests;

b) Optimizing production processes;

c) Developing innovative products;

d) Reducing the tax burden.

3. The structural components of the accounting and analytical support system include:

a) Information, methodological, and organizational blocks;

b) Production, marketing, and technical blocks;

c) Technical, innovation, and communication blocks;

d) Administrative, legal, and technical blocks.

4. Which component is part of the methodological block of accounting and analytical support:

a) Principles and methods of performance evaluation;

b) Technical tools for analysis;

c) Level of personnel qualifications;

d) Process automation models.

5. What task does the information block of accounting and analytical support perform:

a) Collecting, storing, and processing data;

b) Distributing material resources;

c) Analyzing market trends;

d) Managing marketing campaigns.

6. Which of the following belongs to the organizational block of the accounting and analytical support system:

a) Defining responsibilities and task allocation;

b) Forming databases;

c) Implementing innovative technologies;

d) Evaluating the dynamics of financial indicators.

7. Which approach is used in modeling accounting and analytical support:

a) Systems approach;

b) Linear approach;

c) Functional approach;

d) Operational approach.

8. The main element of modeling accounting and analytical support is:

a) Structural components of the system;
b) Financial reports;
c) Market strategies;
d) HR policies.

9. Which aspect is key in modeling accounting and analytical support:

a) Interconnection between system components;
b) Level of automation;
c) Legal aspects of operations;
d) Dynamics of market changes.

10. Which principle is used in the systems approach:

a) Comprehensiveness;
b) Simplification;
c) Autonomy;
d) Fragmentation.

11. The main advantage of the systems approach is:

a) Integration of all elements of the management system;
b) Minimizing costs;
c) Optimizing tax accounting;
d) Increasing task execution speed.

12. Modeling accounting and analytical support is based on:

a) Analysis of internal and external factors;
b) Reducing financial reports;
c) Defining marketing strategies;
d) Developing new software products.

13. What is the key outcome of modeling accounting and analytical support:

a) Improving management effectiveness;
b) Reducing the volume of reporting;
c) Expanding the client base;
d) Reducing the level of competition.

14. The systems approach in modeling allows:
a) Combining all aspects of activity into a unified structure;
b) Reducing technical maintenance costs;
c) Lowering the tax burden;
d) Optimizing communication with suppliers.

15. The main characteristic of the systems approach is:
a) Interconnection between elements;
b) Localization of tasks;
c) Centralization of functions;
d) Simplification of processes.

TOPIC 4
ORGANIZATION OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR BUSINESS PERFORMANCE MANAGEMENT

4.1. The essence and structural components of organizing accounting and analytical support for business performance management.

4.2. Organization of information and technological support for business performance evaluation.

4.3. Organization of legal and personnel support for business performance evaluation.

4.4. Organization of technical, communication, and ergonomic support for business performance evaluation.

Key terms: *accounting and analytical support, organization of accounting and analytical activities, structural components, information support, technological support, legal support, personnel support, technical support, communication support, ergonomic support, performance evaluation, resource base, accounting automation, organizational regulations, control procedures, performance evaluation methods, software and hardware systems, economic ergonomics, integration of information flows, organizational structure.*

4.1. The essence and structural components of organizing accounting and analytical support for business performance management

The essence and structural components of organizing accounting and analytical support for business performance management lie in creating an effective system for collecting, processing, analyzing, and using information to make informed management decisions. Accounting and analytical support is a tool that combines elements of accounting, analysis, control, and planning aimed at achieving the strategic and operational goals of the enterprise.

The essence of organizing accounting and analytical support is determined by the need to provide managers with reliable, relevant, and timely information about the enterprise's condition, its resources, performance results, risks, and development opportunities. This support must be integrated into the overall enterprise management system and contribute to improving its operational efficiency.

The organization of accounting and analytical support includes several key aspects. First, it involves forming an information base that ensures the storage, systematization, and access to data. The information base must meet modern requirements, be secure, structured, and integrated with other enterprise information systems. Second, it is essential to choose accounting and analysis methods that provide the necessary information for solving strategic and tactical tasks.

The structural components of organizing accounting and analytical support can be divided into several main blocks: informational, technical, personnel, methodological, and organizational.

The informational block includes data sources used to support management activities. These may include accounting, managerial, and financial data, results of economic analysis, market research, and external environment indicators. An important aspect of this block is ensuring the reliability and relevance of information.

The technical block covers tools and technologies used for collecting, processing, storing, and transmitting information. Modern information systems, software, and databases play a key role in this block. Process automation increases the speed and accuracy of accounting and analytical functions.

The personnel block involves organizing the activities of employees engaged in accounting and analytical support. This includes recruitment, training, motivation, and performance monitoring. A critical condition for the effectiveness of this block is the presence of highly qualified personnel capable of working with modern information technologies and adapting to changes in the external environment.

The methodological block involves developing and implementing techniques and procedures that ensure the execution of accounting and analytical functions. This includes selecting performance indicators, analysis methods, risk assessment approaches, and forecasting. An

important aspect of this block is compliance with accounting and reporting standards, as well as adapting methodologies to the specifics of the enterprise's activities.

The organizational block covers the management of accounting and analytical support processes, including planning, control, and coordination of activities. It also involves establishing relationships between different departments of the enterprise, ensuring the integration of the accounting and analytical system with other functional management systems.

Effective organization of accounting and analytical support for business performance management contributes to achieving several important goals. First, it improves the quality of management decisions by providing reliable information. Second, it enhances the transparency of the enterprise's activities, which is crucial for attracting investors, partners, and other stakeholders. Third, it ensures the flexibility and adaptability of the enterprise in a changing external environment.

Thus, the essence and structural components of organizing accounting and analytical support for business performance management form a holistic system that enables the enterprise to operate effectively, adapt to challenges, and achieve its goals. This system is an integral part of modern management, ensuring competitiveness and sustainable business development.

4.2. Organization of information and technological support for business performance evaluation

The organization of information and technological support for business performance evaluation is a key element of modern management approaches. Business efficiency largely depends on the ability to quickly obtain, process, and analyze data necessary for making management decisions. Information and technological support aims to ensure access to relevant information, its systematization, analysis, and visualization.

Information support for business performance evaluation includes a set of methods, tools, and procedures that ensure the collection,

processing, storage, and transmission of data. The main task is to form a high-quality information base to support decision-making. This base should include both internal information (financial reports, production indicators, HR data) and external information (market trends, macroeconomic indicators, competitor data).

To achieve effectiveness in information support, it is important to ensure:

– completeness of data covering all aspects of business activities;

– reliability and relevance of information;

– structured data for simplified analysis;

– continuous access to information in real-time.

Technological support for business performance evaluation is based on the implementation of modern information systems and technologies. This includes the use of specialized software for automating data collection and processing, business intelligence (BI) systems, cloud technologies, and big data platforms.

One of the key areas of technological support is the use of ERP (Enterprise Resource Planning) systems, which integrate all core business processes into a single information system. Such systems provide centralized management of financial, production, and human resources, enhancing analysis efficiency.

Another important element is the implementation of business intelligence systems. These systems allow for in-depth analysis of large volumes of data, identifying patterns and trends, forecasting developments, and assessing the impact of various factors on business performance. A crucial tool in this context is dashboards and data visualization, which simplify information perception and support informed decision-making.

Cloud technologies open new opportunities for organizing information and technological support. They allow storing and processing data on remote servers, providing access to information from anywhere in the world. This is particularly important for companies with a distributed structure or operations in multiple countries.

To ensure the effectiveness of information and technological support, it is necessary to consider the following aspects:

– integration of data from various sources to form a unified information base;

– automation of routine data collection and processing processes;

– use of analytical tools for in-depth analysis and forecasting;

– protection of data from unauthorized access and ensuring its integrity.

Ensuring the continuous development of information and technological support is an integral part of strategic business management. This includes regular evaluation of existing systems, implementation of new technologies, and staff training. Modern business requires adaptability and the ability to respond quickly to changes in the external environment, which is impossible without high-quality information and technological support.

4.3. Organization of legal and personnel support for business performance evaluation

The organization of legal and personnel support for business performance evaluation is an important component of the management system that contributes to achieving the enterprise's goals. Legal and personnel support ensures the legal framework and proper organization of work necessary for effectively evaluating business results.

Legal support for business performance evaluation involves creating a regulatory framework that governs the procedures for collecting, processing, and analyzing data. This support is aimed at complying with legislation in the areas of accounting, tax planning, corporate governance, and data protection. Key aspects of legal support include:

– compliance with financial reporting standards, such as International financial reporting standards (IFRS) or National accounting standards (NAS);

– ensuring legal clarity in relationships with partners, clients, and other stakeholders;

– protecting information used for business performance evaluation, including personal data and trade secrets;

– preparing legal documents regulating analytical research, including contracts, policies, and instructions.

To ensure legal support in the process of business performance evaluation, enterprises often rely on internal or external legal experts with experience in corporate, labor, financial, and tax law. It is also important to conduct regular legal audits to identify and mitigate potential legal risks.

Personnel support for business performance evaluation involves organizing the activities of specialists conducting analytical work. The main tasks of personnel support are forming a qualified team, creating conditions for effective work, improving staff qualifications, and motivating employees. Key aspects of personnel support include:

– defining the necessary competencies of employees involved in business performance evaluation;

– organizing recruitment, selection, and adaptation of new employees;

– developing a motivation system that encourages high performance;

– providing opportunities for training and professional development, including training sessions, seminars, and certifications in data analysis, financial reporting, and related fields;

– managing labor relations in accordance with legislation and internal enterprise policies.

Particular attention should be paid to implementing modern approaches to personnel management, such as the competency-based approach, which assesses the alignment of employees' skills with the enterprise's needs, or the use of digital HR systems to automate personnel management processes.

The integration of legal and personnel support is an important aspect of the business performance evaluation process. For example, legal experts can develop contracts and agreements for engaging external consultants, while HR departments ensure coordination of their work. The joint efforts of these departments help reduce risks and ensure transparency in evaluation processes.

In modern conditions, the automation of legal and personnel support processes plays a special role. The use of specialized software simplifies document flow, improves the quality of management decisions, and reduces the time spent on routine tasks. Additionally, it is important to focus on information protection.

Overall, effective organization of legal and personnel support is an integral part of successful enterprise management. It creates favorable conditions for conducting business performance evaluations, minimizes risks, and supports informed decision-making based on reliable information and the high professionalism of involved specialists.

4.4. Organization of technical, communication, and ergonomic support for business performance evaluation

The organization of technical, communication, and ergonomic support for business performance evaluation is an important aspect that ensures a high-quality decision-making process. This process involves creating conditions for obtaining, processing, and analyzing information necessary for evaluating business performance indicators, as well as ensuring the convenience and optimality of task execution by personnel.

Technical support includes creating and maintaining infrastructure that facilitates the automation of data collection and processing. This may include servers, computer equipment, software for analyzing financial indicators, tools for business process modeling, etc. In particular, the implementation of modern information systems significantly increases the speed and accuracy of calculations, reduces the likelihood of errors, and ensures real-time access to data. Ensuring cybersecurity to protect confidential information from unauthorized access is also essential.

Communication support involves creating an effective system for information exchange both within the enterprise and with external stakeholders. This includes developing communication channels between departments, using modern technologies for remote access and collaboration, and ensuring timely information exchange between management and employees. Email, corporate portals, messengers, and project management systems are examples of tools that facilitate communication support. Establishing feedback to identify problems and adapt to changes in the business environment is also important.

Ergonomic support aims to create comfortable working conditions for employees involved in business performance evaluation. This includes organizing workspaces, ensuring proper lighting, ventilation, comfortable furniture, and equipment that reduce physical and psychological stress. Rational organization of workspace, optimization of work processes, and implementing periodic breaks for employee rest are key factors that enhance productivity and maintain employee health. In modern conditions, increasing attention is being paid to hybrid work models that combine physical presence in the office and remote work.

Thus, technical, communication, and ergonomic support for business performance evaluation is a set of measures aimed at optimizing the processes of collecting, processing, and analyzing information, as well as creating favorable working conditions. Effective organization of these components allows enterprises not only to improve the quality of performance evaluation but also to ensure sustainable functioning and long-term development.

Objective of the practical work

Objective of the practical work: to learn how to develop a program for organizing accounting and analytical support for business performance management, create document flow schemes that ensure effective accounting and analysis, and improve the quality of management decisions.

Competencies to be developed as a result of completing the practical work:

– knowledge of the principles of organizing accounting and analytical support for business performance management;

– ability to develop programs for organizing accounting and analytical support;

– skills in creating document flow schemes for accounting and analytical processes;

– understanding the interconnections between accounting and analytical procedures and management functions;

– skills in optimizing document flow to improve accounting and analytical support;

– ability to consider the specifics of the business when organizing accounting and analytical processes;

– skills in adapting developed document flow schemes to modern information technologies;

– ability to justify the feasibility of implementing developed programs and schemes in the enterprise's activities.

Practical task assignments

4.1. Develop a program for organizing accounting and analytical support for business performance management.

4.2. Develop a document flow scheme for accounting and analytical support for business performance management.

Self-assessment questions

1. Name the main structural components of organizing accounting and analytical support.

2. How does the organization of accounting and analytical support contribute to improving business efficiency?

3. What requirements are imposed on information support for business performance evaluation?

4. Name the sources of information used in accounting and analytical support for management.

5. What is the significance of legal support in organizing accounting and analytical activities?

6. Name the main regulatory and legal acts governing business performance evaluation.

7. What requirements are imposed on personnel support for accounting and analytical work?

8. What is the importance of ethical standards in the work of accounting and analytical specialists?

9. What modern communication tools are used for organizing accounting and analytical support?

10. What is the significance of technical support for the effective operation of the accounting and analytical system?

Self-assessment tests

1. What does the structural component of organizing accounting and analytical support define:

a) Organization of functions, responsibilities, and interaction between departments;

b) Level of process automation;

c) Type of technologies used;

d) Planning of personnel resources.

2. The organization of information support for accounting and analytical activities includes:

a) Defining marketing strategies;

b) Formulating cost structures;

c) A system for collecting, processing, and storing information;

d) Ensuring financial stability.

3. How does technological support impact business efficiency:

a) Improves the speed of information processing and decision-making;

b) Reduces management costs;

c) Increases personnel costs;

d) Improves communication with clients.

4. Legal support for accounting and analytical activities includes:

a) Implementing new technologies;

b) Regulating internal processes and interactions with external organizations;

c) Developing personnel development plans;

d) Allocating financial resources.

5. What is the main task of personnel support for accounting and analytical activities:

a) Creating innovative solutions;

b) Optimizing costs;

c) Recruiting qualified personnel and providing training;

d) Analyzing market conditions.

6. Which component of ergonomic support is important for the efficiency of accounting and analytical work:

a) Automating reporting;

b) Improving technical support;

c) Redistributing functions between departments;

d) Creating comfortable working conditions for handling information and tools.

7. Information support is an important element for:

a) Supporting the process of making informed management decisions;

b) Analyzing competitiveness;

c) Implementing new technologies;

d) Adjusting tax policies.

8. The main goal of organizing information support is:

a) Ensuring the reliability, accessibility, and relevance of data;

b) Identifying risks;

c) Ensuring effective resource utilization;

d) Optimizing financial flows.

9. What is included in technological support for accounting and analytical activities:

a) Defining financial strategies;

b) Formulating reports;

c) Using specialized software products and systems;

d) Recruiting specialists.

10. What does personnel support for accounting and analytical activities define:

a) Managing the enterprise's budget;

b) Implementing marketing strategies;

c) Adjusting tax policies;

d) Proper recruitment and professional development of personnel.

11. How does communication support contribute to business efficiency:

a) Improves interaction between different management levels;

b) Reduces advertising costs;

c) Enhances marketing strategies;

d) Increases investment attractiveness.

12. What tasks does ergonomic support aim to solve in accounting and analytical activities:

a) Creating comfortable working conditions and increasing productivity;

b) Increasing innovation levels;

c) Analyzing risks;

d) Defining development strategies.

13. What is the role of technological support in organizing accounting and analytical activities:

a) Improving reporting;

b) Enhancing personnel qualifications;

c) Ensuring the stability of information systems;

d) Optimizing tax obligations.

14. The main component of legal support is:

a) Formulating personnel motivation systems;

b) Legal regulation of all processes and interactions with government bodies;

c) Allocating resources;

d) Optimizing costs.

15. The key element of personnel support is:

a) Managing innovations;

b) Adjusting financial strategies;

c) Improving employee qualifications and professional development;

d) Creating new tools for analytics.

TOPIC 5
ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR MANAGING ENTERPRISE PERFORMANCE

5.1. The essence and types of enterprise performance as an object of accounting and analytical management support.

5.2. Accounting and analytical support for assessing financial results of enterprise activities.

5.3. Accounting and analytical support for assessing the financial condition of the enterprise.

5.4. Accounting and analytical support for assessing the efficiency of enterprise resource potential utilization.

Key terms: *performance efficiency, economic entity, financial results, financial condition, resource potential, accounting and analytical support, essence of efficiency, efficiency assessment, profitability, solvency, return on investment, liquidity, enterprise balance sheet, financial ratios, economic efficiency, organizational efficiency, production efficiency, investment attractiveness, enterprise stability, methods of accounting and analytical support.*

5.1. The essence and types of enterprise performance as an object of accounting and analytical management support

Enterprise performance efficiency is one of the key research objects within the system of accounting and analytical management support. It reflects the ability of a company to achieve its set goals using available resources while adhering to principles of economy, productivity, and rationality. The essence of efficiency lies in determining the ratio between the obtained results and the resources expended, which provides the basis for making managerial decisions aimed at optimizing enterprise activities.

The assessment of enterprise performance efficiency distinguishes various types that reflect different aspects of the company's functioning and diverse managerial objectives. The main types of efficiency include economic, social, environmental, and organizational efficiency. Each of these types has its own characteristics, evaluation methods, and areas of application.

Economic efficiency is the key type and characterizes the ratio between business activity results, including profit, revenue, and labor productivity, and resource expenditures. Its evaluation is based on the analysis of financial results, profitability levels, investment payback, and other financial-economic indicators. Economic efficiency demonstrates the ability of an enterprise to generate added value through the effective use of available assets and resources.

Social efficiency is determined by the impact of the enterprise's activities on society and its employees. It covers aspects such as employment, job creation, wage levels, working conditions, corporate social responsibility, and community support. Social efficiency is crucial for forming a positive corporate image and maintaining long-term relationships with stakeholders.

Environmental efficiency assesses the degree of enterprise impact on the environment. It includes indicators of energy efficiency, reduction of harmful emissions, rational use of natural resources, and waste recycling. Environmental efficiency is a vital component of sustainable development and provides enterprises with competitive advantages in modern global challenges.

Organizational efficiency reflects the level of utilization of internal management mechanisms that ensure goal achievement. It is characterized by the optimality of the management structure, the level of process automation, the quality of information systems, and the alignment of functions and processes across different departments.

To ensure a comprehensive assessment of enterprise performance efficiency, it is advisable to use a system of indicators that reflect both overall performance results and specific aspects of individual efficiency types. Comparative analysis and indicator dynamics play a crucial role in identifying strengths and weaknesses of enterprise operations and determining areas for improvement.

Thus, understanding the essence and types of enterprise performance efficiency as an object of accounting and analytical management support enables a comprehensive approach to analysis and managerial decision-making. This approach contributes to enhancing enterprise competitiveness, ensuring long-term development, and creating added value for stakeholders.

5.2. Accounting and analytical support for assessing financial results of enterprise activities

Accounting and analytical support for assessing the financial results of an enterprise is a key element of effective management. It is based on accounting data, financial analysis, and managerial reporting, which enable the company's management to make informed decisions regarding strategic and operational development. The system of accounting and analytical support must consider the specifics of the enterprise's activities, its organizational and legal form, size, and industry affiliation.

The financial results of an enterprise are reflected through revenues, expenses, and profit or loss over a specific period. The primary source of information for assessing financial results is financial reporting, particularly the Statement of Financial Results (Statement of Comprehensive Income). This document is prepared in accordance with the requirements of the National Accounting Standards (NAS) or the International Financial Reporting Standards (IFRS), depending on the chosen accounting standard.

Accounting and analytical support for assessing the financial results of an enterprise includes several key aspects. First, it involves the organization of revenue and expense accounting. Enterprise revenues are classified into ordinary activities (sales of products, goods, and services) and other revenues (interest, dividends, other financial inflows). Expenses are categorized into operating, financial, and other costs, further detailed according to their economic nature.

To accurately calculate financial results, it is crucial to ensure the correct correlation of revenues and expenses based on the matching principle. This principle requires that expenses be recognized in the same period as the revenues they generate. For instance, production costs should be included in the cost of goods sold in the period of their sale.

The financial result of an enterprise is calculated using the following formula:

Net Profit (Loss) = Revenues – Expenses – Taxes and Duties.

A key stage in this process is the analysis of financial results. This analysis is performed using absolute and relative indicators. Absolute indicators include gross profit, operating profit, net profit, and other financial results. Relative indicators encompass return on assets, return on equity, return on sales, and others. These indicators help evaluate the efficiency of resource utilization and the financial stability of the enterprise.

Analytical support also includes methods for forecasting financial results. One of the most common methods is trend analysis, which involves using historical data series to predict future indicators. Additionally, factor analysis and modeling are applied to assess the impact of various factors on financial results.

An essential element is the automation of accounting and analytical processes. The use of specialized software, such as ERP systems or other accounting programs, significantly enhances the accuracy and speed of data processing. Automation ensures timely reporting, reduces the risk of errors, and improves the efficiency of analysis.

The role of accounting and analytical support in enterprise management cannot be overestimated. A high-quality information base allows management to assess the current state of the enterprise, identify problem areas, develop strategies for performance improvement, and make decisions to optimize financial results. Thus, accounting and analytical support is an integral component of modern enterprise management.

5.3. Accounting and analytical support for assessing the financial condition of the enterprise

The accounting and analytical support for assessing an enterprise's financial condition is a crucial component of the management system. It is based on accounting data, financial statements, and the results of economic analysis, which serve as the foundation for managerial decision-making to ensure the efficient functioning of the enterprise.

The financial condition of an enterprise is characterized by a set of indicators reflecting its ability to meet obligations on time, maintain an uninterrupted production process, and achieve strategic goals. The primary sources of information for financial condition assessment include the Balance Sheet (Statement of Financial Position), the Income Statement (Statement of Comprehensive Income), the Cash Flow Statement, and the Statement of Changes in Equity.

Accounting and analytical support involves the collection, processing, and analysis of information on assets, liabilities, and equity. The enterprise's assets are divided into current and non-current assets, depending on their period of use. Liabilities are classified based on their repayment terms into current and long-term liabilities. Equity represents the residual value of assets after deducting liabilities.

A key stage in assessing the financial condition is analyzing liquidity and solvency. Liquidity is defined as the enterprise's ability to cover its short-term liabilities with current assets. The main liquidity indicators include the current ratio, which is calculated using the following formula:

$$\text{Current ratio} = \text{Current assets} / \text{Current liabilities}.$$

Another important aspect is the assessment of financial stability, which characterizes the ratio of equity to borrowed capital. This is evaluated using indicators such as the equity ratio, calculated as follows:

$$\text{Equity ratio} = \text{Equity} / \text{Total assets}.$$

The analysis of the enterprise's business activity focuses on assessing the efficiency of resource utilization. This includes turnover ratios for assets, accounts receivable, accounts payable, and inventories. For example, the asset turnover ratio is determined as follows:

Asset turnover ratio = Net revenue / Average total assets.

Profitability is another crucial aspect of financial condition assessment. It reflects the enterprise's ability to generate profit from its assets, capital, or sales. The most common profitability indicators include return on assets, return on equity, and return on sales. For instance, return on equity is calculated as follows:

Return on equity = Net profit / Equity.

Accounting and analytical support for financial condition assessment also includes forecasting financial indicators. This enables the evaluation of the enterprise's development prospects, identification of potential risks, and determination of strategies for risk minimization. Methods such as trend analysis, correlation-regression modeling, and scenario analysis are used for this purpose.

The automation of accounting and analytical processes plays a vital role in enhancing the quality of financial condition assessment. The use of modern information technologies ensures the timeliness, accuracy, and completeness of the data required for analysis. Software solutions allow for data integration from various sources, calculation of indicators, and generation of analytical reports.

Thus, accounting and analytical support for financial condition assessment is an integral part of effective enterprise management. It facilitates the timely identification of issues, supports informed managerial decision-making, and ensures the stable development of the enterprise in a dynamic market environment.

5.4. Accounting and analytical support for assessing the efficiency of enterprise resource potential utilization

Accounting and analytical support for assessing the efficiency of enterprise resource potential utilization is a crucial tool for managerial decision-making aimed at improving productivity, reducing costs, and achieving strategic objectives. This process includes the collection, processing, analysis, and interpretation of data characterizing various aspects of enterprise resource utilization: labor, material, financial, and informational.

The resource potential of an enterprise represents the totality of material, intangible, labor, and financial resources that can be leveraged to achieve strategic goals. Its efficiency is determined by the enterprise's ability to achieve maximum performance under conditions of optimal resource utilization.

Accounting and analytical support for assessing resource potential efficiency is based on a comprehensive analysis of key performance indicators (KPIs) that characterize productivity and overall operational efficiency. The main groups of such indicators include resource utilization ratios, labor productivity, asset turnover, profitability, and others.

To evaluate labor resource efficiency, labor productivity is used, calculated as follows:

Labor productivity = Output volume / Average number of employees.

Another critical aspect is the analysis of material resource utilization. Material intensity indicators help assess the amount of material costs per unit of output. The formula is as follows:

Material intensity = Material costs / Output volume.

For financial resources, key indicators include profitability ratios, which reflect the enterprise’s ability to generate profit from its capital utilization. For example, return on assets (ROA) is calculated as follows:

Return on assets = Net profit / Average annual asset value.

The efficiency of production capacity utilization is assessed using the capacity utilization coefficient, calculated as the ratio of actual production volume to maximum possible production volume:

Capacity utilization coefficient = Actual production volume / Maximum possible production volume.

Financial condition analysis in the context of resource potential involves assessing liquidity, solvency, financial stability, and asset turnover. For example, the turnover ratio of current assets reflects the speed at which they are converted into cash and is calculated as follows:

Current asset turnover ratio = Net revenue / Average current assets.

Accounting and analytical support also includes forecasting efficiency indicators, enabling enterprises to evaluate development prospects and determine measures to enhance resource utilization efficiency. In this context, methods such as extrapolation, scenario analysis, and optimization modeling are widely applied.

Information technology plays a significant role in accounting and analytical processes. Modern software solutions enable the automation of accounting and analysis, data integration from various sources, rapid calculation of indicators, and generation of analytical reports. This enhances the accuracy, timeliness, and objectivity of resource potential efficiency assessments.

In conclusion, accounting and analytical support for assessing the efficiency of enterprise resource potential utilization is a comprehensive process that facilitates informed managerial decision-making. It contributes to resource optimization, enhances competitiveness, and strengthens the enterprise’s sustainability in a dynamic market environment.

Objective of the practical work

Objective of the practical work: to master the methods of systematizing key indicators for evaluating the efficiency of an enterprise's activities, and to learn how to develop algorithms for assessing the efficiency and financial condition of an enterprise to enhance the substantiation of managerial decisions.

Competencies to be developed as a result of completing the practical work:

– knowledge of key indicators for evaluating enterprise efficiency;

– ability to systematize indicators in tabular form for convenient analysis;

– skills in developing algorithms for assessing enterprise efficiency;

– capability to create algorithms for evaluating the financial condition of an enterprise;

– proficiency in analyzing enterprise efficiency and financial condition based on developed algorithms;

– understanding the interrelationship between enterprise efficiency and its financial condition;

– ability to apply developed algorithms to support managerial decision-making;

– skills in justifying the selection of indicators and evaluation approaches.

Practical task assignments

5.1. Systematize the key indicators for evaluating enterprise efficiency in tabular form.

5.2. Develop an algorithm for assessing enterprise efficiency.

5.3. Develop an algorithm for evaluating the financial condition of an enterprise.

Self-assessment questions

1. How are enterprise efficiency indicators classified?
2. What are the features of efficiency evaluation from different stakeholder perspectives?
3. What methods are used in modern practice to evaluate financial results?
4. What are the key financial performance indicators analyzed in the accounting and analytical support system?
5. How is the profitability and cost-effectiveness of an enterprise analyzed?
6. Name the key indicators used to assess an enterprise's financial stability.
7. What is the significance of liquidity and asset turnover analysis?
8. What is the resource potential of an enterprise?
9. What indicators are used to assess the efficiency of material resource utilization?
10. How is the efficiency of labor resource utilization assessed in the accounting and analytical support system?

Self-assessment tests

1. Which type of efficiency characterizes the effectiveness of an enterprise's resource utilization:

a) Resource efficiency;
b) Financial efficiency;
c) Economic efficiency;
d) Social efficiency.

2. What results are associated with enterprise efficiency evaluation:

a) Determining the ratio between costs and results;
b) Market sales analysis;
c) Tax payment optimization;
d) Personnel management.

3. What functions does accounting and analytical support perform in evaluating financial results:

a) Income and expense analysis, determination of profit and loss;

b) Development of marketing strategies;

c) Human resource management;

d) Monitoring market trends.

4. How does accounting and analytical support evaluate enterprise financial results:

a) Market and competition monitoring;

b) Investment flow management;

c) Reporting for tax authorities;

d) Collecting and processing financial information for profitability analysis.

5. Which indicators are used to assess an enterprise's financial condition:

a) Profit and expenses;

b) Market share and competitiveness;

c) Financial reserves;

d) Liquidity, solvency, financial stability.

6. What does accounting and analytical support for financial condition evaluation include:

a) Defining marketing strategies;

b) Balance sheet analysis, liquidity, and solvency indicators;

c) Demand assessment for products;

d) Product quality inspection.

7. Which tasks relate to evaluating the efficiency of enterprise resource potential utilization:

a) Competitive advantage analysis;

b) Determining the rationality of material, financial, and human resource utilization;

c) Increasing investment levels;

d) Developing new marketing strategies.

8. What methods are used in accounting and analytical support for evaluating resource potential efficiency:

a) Calculation of resource utilization indicators and their efficiency analysis;

b) Product demand analysis;

c) Assessment of asset market value;

d) Strategy development.

9. What is the primary objective of accounting and analytical support for enterprise efficiency evaluation:

a) Assessing the effectiveness of managerial decisions from a resource utilization perspective;

b) Developing an investment strategy;

c) Creating new products;

d) Managing tax obligations.

10. Which indicators determine the efficiency of an enterprise's financial activities:

a) Level of competition;

b) Product demand;

c) Financial reserves;

d) Profitability, liquidity, solvency ratios.

11. What is the primary task of accounting and analytical support for financial results:

a) Budget determination;

b) Monitoring financial flows and assessing their efficiency;

c) Market analysis;

d) Project management.

12. What tools are used in accounting and analytical support for financial condition evaluation:

a) Financial statement analysis, liquidity, and solvency indicators;

b) Demand forecasting;

c) Market condition analysis;

d) Personnel management.

13. What is the key aspect of evaluating enterprise resource potential efficiency:

a) Competitive advantage analysis;

b) Improving material, financial, and labor resource efficiency;

c) Marketing strategy development;

d) Monitoring external factors.

14. How is accounting and analytical support used to evaluate an enterprise's financial condition:

a) Investment planning;

b) Preparation and analysis of financial statements to assess liquidity and solvency;

c) Developing new marketing plans;

d) Product quality management.

15. How does accounting and analytical support enhance enterprise financial results efficiency:

a) Managing marketing campaigns;

b) Monitoring competitors;

c) Analyzing and processing financial indicators for managerial decision-making;

d) Planning personnel expenses.

TOPIC 6
ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR MANAGING THE EFFICIENCY OF BUSINESS PROCESSES

6.1. General characteristics of the process approach to accounting and analytical support for managing business efficiency.

6.2. Accounting and analytical support for managing the efficiency of core business processes.

6.3. Accounting and analytical support for managing the efficiency of service business processes.

Key terms: *business process, business process efficiency, process approach, core business processes, service business processes, accounting and analytical support, resource provision, key performance indicators (KPIs), value-based management, analytical function, information system, business process cycle, benchmarking, business process optimization, process control, business process modeling, technological support, risk assessment, performance metrics, process standardization.*

6.1. General characteristics of the process approach to accounting and analytical support for managing business efficiency

The general characteristics of the process approach to accounting and analytical support for managing business efficiency encompass a methodology aimed at optimizing enterprise management through modeling, analyzing, and improving business processes. The process approach is based on understanding the enterprise as a set of interconnected processes, each with clearly defined inputs, outputs, and objectives that contribute to achieving strategic goals.

The core idea of the process approach is focusing on managing business processes rather than just functional departments. This approach helps identify bottlenecks, optimize resource utilization, and

ensure the integration of various aspects of the enterprise's activities. In the context of accounting and analytical support, this approach promotes the systematization of information, its structuring, and adaptation to user needs.

Key stages of implementing the process approach include identifying business processes, modeling them, implementing changes, and monitoring efficiency. Identifying business processes involves distinguishing between core and service processes that create value for customers. Business process modeling relies on graphical tools such as data flow diagrams or flowcharts, which visualize the logic of operations and interconnections between processes.

Accounting and analytical support within the process approach aims to integrate information from various functional areas. This involves using tools such as key performance indicators (KPIs) to evaluate the performance of each process. For example, the efficiency of a production process can be measured using productivity metrics, calculated as the ratio of output to resource input. Another example is assessing logistics processes using inventory turnover ratios, calculated as:

$$\text{Inventory Turnover Ratio} = \text{Cost of Goods Sold} / \text{Average Inventory Value}.$$

The process approach to accounting and analytical support requires the implementation of modern information systems, such as ERP systems, which integrate financial, production, marketing, and other aspects of enterprise operations. This ensures access to real-time data and supports informed decision-making.

Monitoring and analyzing business processes within the process approach are integral to managing business efficiency. This involves systematic data collection, performance metric calculation, and comparison with planned values or industry standards. A critical aspect of analysis is identifying the causes of deviations and developing recommendations for improvement.

The process approach also involves implementing control systems to detect issues in process execution and assess their impact on overall

business efficiency. Methods such as business process audits, cost-benefit analysis, and risk assessments are used. For example, cost-benefit analysis helps determine the economic feasibility of process changes by comparing expected revenues and costs.

One of the main advantages of the process approach is its flexibility and adaptability. This allows enterprises to respond quickly to market changes, implement innovations, and gain competitive advantages. However, implementing the process approach requires significant resources, including financial, time, and organizational investments, as well as highly skilled personnel.

In conclusion, the process approach to accounting and analytical support for managing business efficiency is a modern methodology that enhances transparency, controllability, and effectiveness of enterprise operations. It ensures the integration of information flows, improves coordination between departments, and creates conditions for informed decision-making.

6.2. Accounting and analytical support for managing the efficiency of core business processes

Accounting and analytical support for managing the efficiency of core business processes is a crucial tool for achieving competitive advantages. This process focuses on integrating accounting and analytical functions to provide managers with the necessary information for making informed decisions about optimizing business processes.

Core business processes can be divided into operational, investment, and financial processes. Operational processes include production, service delivery, procurement, and inventory management. Investment processes involve asset acquisition, innovation, and business expansion, while financial processes cover cash flow management, capital management, and settlements with counterparties.

Effective management of these business processes requires comprehensive accounting and analytical support, which includes collecting, processing, analyzing, and presenting information in a user-friendly format. Key principles of such support are timeliness, reliability, completeness, and relevance of information.

To evaluate the efficiency of business processes, various metrics are used. For example, the efficiency of operational processes can be assessed using indicators such as labor productivity, capacity utilization, and inventory turnover. Labor productivity is calculated as the ratio of output to labor input, while capacity utilization is the ratio of actual output to maximum possible output under given conditions.

Investment processes are evaluated using metrics such as return on investment (ROI), payback period, and internal rate of return (IRR). ROI is calculated as profit from investments divided by total investment cost, while the payback period is the ratio of total investment cost to average annual profit from the project.

Financial processes are analyzed using liquidity ratios, return on equity, and accounts receivable / payable turnover. For example, the liquidity ratio is calculated as the ratio of liquid assets to current liabilities, which assesses the enterprise's ability to meet its obligations.

Accounting and analytical support for business process efficiency also includes budgeting tools, which allow planning and controlling costs for each process. For instance, production budgets include costs for raw materials, labor, equipment depreciation, etc. Budget performance is monitored by comparing actual data with planned data, enabling the identification of deviations and timely corrective actions.

A key component of analyzing business process efficiency is the use of modern information systems. ERP systems integrate data from various sources, automate routine operations, and provide real-time analytical reports. This reduces administrative costs, minimizes human error risks, and improves analysis accuracy.

Special attention is given to risk assessment related to business processes. For example, the risk of failing to meet supplier obligations can be minimized by analyzing accounts payable structure and ensuring timely payments. Production process risks, such as equipment breakdowns or supply disruptions, can be mitigated through insurance mechanisms or maintaining reserve stocks.

In conclusion, accounting and analytical support for managing the efficiency of core business processes is a complex, multi-level system that combines accounting, analytical, and informational components. It enables enterprises to adapt to external changes, optimize resource utilization, and achieve high performance levels.

6.3. Accounting and analytical support for managing the efficiency of service business processes

Accounting and analytical support for managing the efficiency of service business processes is a critical component of enterprise management in service-oriented industries. Service business processes include activities aimed at meeting customer needs, ensuring quality service, and creating additional value for consumers. The primary goal of accounting and analytical support in this area is to create an information base that helps optimize processes, improve their efficiency, and ensure competitiveness.

To effectively manage service business processes, a comprehensive approach is essential, incorporating both financial and non-financial metrics. Financial metrics, such as revenue, costs, and profitability, form the basis for evaluating overall business performance. For example, profitability is calculated as the ratio of net profit to total revenue or costs, which assesses how efficiently the enterprise uses its resources.

However, non-financial metrics also play a significant role in analyzing service business process efficiency. These include customer satisfaction levels, service speed, number of complaints, service quality, and customer loyalty. For instance, customer satisfaction can be measured through surveys or questionnaires, providing objective feedback on service quality.

A key component of accounting and analytical support is the use of budgeting systems, which allow planning and controlling costs for service business processes. Budgeting ensures detailed planning of costs for each service stage, from material procurement to employee wages. For example, budget performance is monitored by comparing actual data with planned data, enabling the identification of deviations and timely corrective actions.

Another critical element is the use of modern information systems, such as CRM (Customer Relationship Management) systems, which integrate customer data, track interactions, and enable personalized service. This enhances the efficiency of service processes and ensures high customer satisfaction.

Risk assessment is an integral part of accounting and analytical support for service business processes. For example, the risk of losing customers due to poor service quality can be minimized by analyzing customer complaints and implementing service improvement measures. Financial risks, such as exceeding service budgets, can be mitigated through regular cost monitoring.

It is important to note that effective accounting and analytical support requires highly qualified professionals with expertise in accounting, analysis, and management. They must possess skills in working with modern information systems and adapt analytical methods to the specifics of service business processes.

In conclusion, accounting and analytical support for managing the efficiency of service business processes is a multifaceted process that involves collecting, analyzing, and interpreting financial and non-financial data. Its implementation enables enterprises to improve service quality, reduce costs, and ensure sustainable development in a competitive environment.

Objective of the practical work

Objective of the practical work: master the methodology of business process analysis, learn to systematize analysis stages and performance metrics, and enhance the effectiveness of managerial decisions.

Competencies to be developed as a result of completing the practical work:

– knowledge of the main stages of business process analysis;

– ability to systematize analysis stages in a table format;

– skills in identifying metrics for evaluating business process efficiency;

– ability to organize metrics in a user-friendly format;

– understanding the relationship between business process efficiency and overall enterprise performance;

– ability to apply metrics for evaluating business process efficiency;

– skills in conducting structured business process analysis considering their specifics;

– ability to use analysis results to improve business processes.

Practical task assignments

6.1. Systematize the main stages of business process analysis in a table format.

6.2. Systematize the metrics used for evaluating business process efficiency in a table format.

Self-assessment questions

1. What is the essence of the process approach to managing business efficiency?
2. What are core business processes, and how do they impact enterprise operations?
3. What is the significance of KPIs (key performance indicators) in evaluating business processes?
4. How do information systems support the management of core business processes?
5. What are service business processes, and what role do they play in overall business efficiency?
6. What are the features of accounting and analytical support for service business processes?
7. What risks may arise in managing business processes, and how can they be assessed?
8. What is the significance of the relationship between core and service business processes for achieving overall efficiency?
9. How is the contribution of each business process to overall enterprise efficiency evaluated?
10. What modern technologies can be applied to enhance the efficiency of accounting and analytical support for business processes?

Self-assessment tests

1. What is the main characteristic of the process approach to accounting and analytical support for managing business efficiency:

a) Human resource management;

b) Production capacity planning;

c) Evaluation and optimization of business processes at all stages of their lifecycle;

d) Solely financial analysis.

2. What is the goal of accounting and analytical support for managing the efficiency of core business processes:

a) Attracting investments;

b) Improving process performance through monitoring and analysis;

c) Creating new products;

d) Increasing enterprise revenue.

3. How does accounting and analytical support assist in managing core business processes:

a) Managing product pricing;

b) Using data to analyze performance and optimize processes;

c) Financing new projects;

d) Planning marketing campaigns.

4. What is the goal of accounting and analytical support for service business processes:

a) Evaluating service efficiency and improving service quality;

b) Creating new products;

c) Managing inventory;

d) Optimizing production processes.

5. What methods does accounting and analytical support use to manage business process efficiency:

a) Using financial and operational metrics to evaluate processes;

b) Analyzing competitors;

c) Project management;

d) Preparing reports for shareholders.

6. What is the primary focus of managing business process efficiency through accounting and analytical support:

a) Planning advertising expenses;

b) Increasing the number of employees;

c) Developing a growth strategy;

d) Monitoring and optimizing operational processes.

7. Which business processes are managed through accounting and analytical support:

a) Only core processes;

b) Only service processes;

c) Financial processes;

d) Core and service business processes.

8. What is the role of accounting and analytical support in service business processes:

a) Evaluating service efficiency and improving service quality;

b) Managing marketing strategies;

c) Planning investments;

d) Monitoring competitors.

9. How does accounting and analytical support help evaluate the efficiency of core business processes:

a) Collecting and processing data to measure process performance;

b) Creating new advertising campaigns;

c) Managing material procurement;

d) Developing personnel strategies.

10. What is the main goal of the process approach to accounting and analytical support:

a) Managing workflows;

b) Attracting new customers;

c) Optimizing all stages of business processes to improve efficiency;

d) Increasing sales levels.

11. What components are included in accounting and analytical support for managing business process efficiency:

a) Managing supply chains;

b) Developing strategies for new markets;

c) Monitoring, analyzing, and optimizing business processes;

d) Evaluating the profitability of new investments.

12. What tools are used to optimize business process efficiency:

a) Managing pricing;

b) Analyzing financial and operational data;

c) Forecasting market trends;

d) Managing human resources.

13. How does accounting and analytical support improve the efficiency of core business processes:

a) Expanding into new markets;

b) Identifying weaknesses in processes and implementing improvements;

c) Managing sales strategies;

d) Increasing employee salaries.

14. What is a core business process in the context of accounting and analytical support:

a) A process directly contributing to the production of goods or services;

b) A marketing campaign;

c) Managing investments;

d) Preparing strategic plans.

15. How is the efficiency of accounting and analytical support for business processes evaluated:

a) Using performance, effectiveness, and quality metrics;

b) Comparing with competitors;

c) Evaluating sales profit;

d) Planning personnel expenses.

TOPIC 7
ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR VALUE-BASED BUSINESS PERFORMANCE MANAGEMENT

7.1. Approaches to accounting and analytical support for value-based business performance management.

7.2. Models of accounting and analytical support for value-based business performance management based on the cost approach.

7.3. Models of accounting and analytical support for value-based business performance management based on the income approach.

7.4. Models of accounting and analytical support for value-based business performance management based on the market approach.

Key terms: *value-based management (VBM), accounting and analytical support, cost approach, income approach, market approach, economic value added (EVA), market value added (MVA), discounted cash flow (DCF), residual value, capitalized income, capitalization rate, valuation multipliers, tangible assets, intangible assets, value analysis, financial management, integrated business value, market capitalization, comparative analysis method, investment attractiveness.*

7.1. Approaches to accounting and analytical support for value-based business performance management

Value-Based Management (VBM) is a concept that focuses on creating value for shareholders and achieving long-term financial results. This concept requires high-quality accounting and analytical support, which serves as the foundation for managerial decision-making. Modern approaches to organizing accounting and analytical work within VBM are based on integrating financial and non-financial indicators, applying information technology, and developing flexible performance evaluation models.

The foundation of accounting and analytical support is the formation and interpretation of information on financial results, business value parameters, and factors influencing value creation. In this context, accounting becomes not only a means of recording financial transactions but also a tool for forecasting, evaluation, and control. One of the key tasks of accounting is to reflect changes in business value through indicators such as Economic Value Added (EVA), Market Value Added (MVA), and Cash Flow (CF).

Economic Value Added (EVA) is an indicator that reflects net operating profit minus the cost of capital employed. The EVA formula is as follows:

$$EVA = NOPAT – (WACC \times IC),$$

Where, NOPAT – Net Operating Profit After Tax;
WACC – Weighted Average Cost of Capital;
IC – Invested Capital.

This indicator helps assess how efficiently a company utilizes its resources to create additional value.

Models of accounting and analytical support within VBM involve the use of strategic and operational analysis tools. Strategic analysis includes assessing long-term profitability, competitive advantages, and market prospects. Operational analysis focuses on cost optimization, working capital management, and asset productivity enhancement. To ensure comprehensive analysis, it is important to use methods such as SWOT analysis, factor analysis, ABC analysis, and value chain analysis.

Information technology plays a crucial role in implementing approaches to accounting and analytical support for value-based management. The use of modern software solutions such as ERP systems, CRM systems, and specialized analytical platforms enables the automation of data collection, processing, and analysis. This, in turn, enhances the accuracy and timeliness of managerial decisions.

Additionally, within VBM, special attention is given to non-financial indicators that characterize service quality, innovation levels, employee satisfaction, and environmental sustainability. These indicators allow for the evaluation of intangible assets that create value and help

identify new opportunities for growth. For example, customer satisfaction analysis can be complemented by assessing customer loyalty, which directly impacts the company's projected revenue.

Risk management plays a significant role in accounting and analytical support. Value-based management considers risks related to financial losses, market conditions, and internal organizational processes. Methods such as scenario analysis, Value at Risk (VaR), and stress testing are used for risk assessment. Integrating risk management into the overall management system enhances a business's resilience to external and internal challenges.

Thus, accounting and analytical support for value-based business performance management is a multifaceted system that integrates financial and non-financial analysis, strategic and operational planning, risk management, and the use of modern information technologies. Its primary goal is to facilitate decision-making aimed at maximizing enterprise value and ensuring long-term competitiveness.

7.2. Models of accounting and analytical support for value-oriented business performance management based on the cost approach

The cost approach to business performance assessment is one of the most common approaches in the system of accounting and analytical support. Its primary idea is to assess the value of assets, goods, or services based on the costs incurred by the enterprise in their creation. This approach ensures financial transparency, cost control, and the foundation for strategic management.

One of the key models of the cost approach is the cost accounting system. It is based on the determination of direct and indirect costs associated with the production of goods or the provision of services. Direct costs are directly related to specific accounting objects, such as materials or labor costs. Indirect costs, in turn, are allocated among objects based on certain allocation bases, such as machine hours or electricity expenses. The formula for calculating the total cost of production is as follows:

$$C = DC + IC,$$

Where, C – total cost;
DC – direct costs;
IC – indirect costs.

Another significant model is the Activity-Based Costing (ABC) system. This method involves identifying the main types of enterprise activities that consume resources and assessing the costs of these activities. Costs are then allocated to products or services based on the volume of resources consumed. ABC allows for a more accurate assessment of production costs and identifies inefficient processes, contributing to operational optimization. For example, the general cost allocation formula using the ABC method is:

$$PC = (TR / VA) \times CU,$$

Where, PC – product cost;
TR – total resources;
VA – volume of activity;
CU – consumption per unit.

For strategic management, the replacement cost model is essential. This approach determines the value of an asset or service based on the costs necessary for its reproduction or replacement under current conditions. Replacement cost may include direct material costs, labor costs, and overhead expenses incurred in asset reproduction. This method is often used for assessing fixed and intangible assets.

Another effective tool is the break-even analysis method, which evaluates the relationship between costs, production volume, and profit. The break-even point is calculated using the formula:

$$BP = FC / (P – VC),$$

Where, BP – break-even point;
FC – fixed costs;
P – price per unit;
VC – variable costs per unit.

Break-even analysis helps determine the minimum sales volume needed to cover costs and avoid losses.

To ensure the effective functioning of the cost approach in accounting and analytical support, the use of information technology is crucial. Software products such as ERP systems automate data collection, processing, and cost analysis, ensuring precise planning and cost control. Specialized cost analysis modules enable timely detection of deviations from planned indicators and prompt response to them.

The cost approach also integrates with quality management methods such as Total Quality Management (TQM) and Lean Management. These methods focus on reducing costs by improving production efficiency, minimizing losses, and enhancing product quality. For instance, Lean Management emphasizes identifying and eliminating non-productive costs, such as excessive inventory or unnecessary material movements.

Thus, accounting and analytical support models for value-oriented business performance management based on the cost approach provide a foundation for managerial decision-making. They enable cost control, resource optimization, and overall operational efficiency enhancement. The integration of the cost approach with modern technologies and quality management methods opens new opportunities for business development and achieving strategic goals.

7.3. Models of accounting and analytical support for value-based business performance management based on the income approach

The income approach to assessing business performance is based on evaluating the value of a company, its assets, or services based on their ability to generate future income. This approach is fundamental to value-based management, as it considers both current financial results and the enterprise's growth prospects.

The primary tool of the income approach is the model of discounted cash flow (DCF). This model estimates the future cash flows

generated by a business and discounts them to present value using a discount rate. The formula for calculation is as follows:

$$PV = \sum (CFt / (1 + r)^t),$$

Where, PV – present value of cash flows;
CFt – cash flow in period t;
r – discount rate;
t – period number.

This model allows for assessing business value while considering risks and expected returns.

Another significant tool of the income approach is the method of income capitalization. It is applied when a stable income level is expected in the future. Under this method, the value of an asset is determined by dividing annual net income by the capitalization rate:

$$V = NI / R,$$

Where, V – asset value;
NI – net annual income;
R – capitalization rate.

This method is straightforward and widely used for evaluating business or real estate value.

For accounting and analytical support of the income approach, both financial and non-financial indicators must be considered. Income analysis should include the stability of cash flows, income structure, and risks associated with business activities. Financial forecasting methods, based on scenario modeling of market development, demand fluctuations, and cost changes, are applied in this analysis.

The income approach is also integrated with modern management concepts, such as Value-Based Management (VBM) and Balanced Scorecard (BSC). Within VBM, business valuation is performed with a focus on shareholder value creation, primarily through net cash flows. In contrast, BSC integrates financial and non-financial performance assessments, combining the income approach with factors such as customer satisfaction, internal business processes, and innovation.

A crucial role in the income approach is played by indicators characterizing revenue management efficiency. One such indicator is economic value added (EVA), calculated as follows:

$$EVA = NOPAT – (IC \times WACC),$$

Where, NOPAT – net operating profit after taxes;
IC – invested capital;
WACC – weighted average cost of capital.

EVA helps determine whether a company generates additional value for its shareholders.

To effectively apply the income approach in business performance management, the use of modern information systems, such as ERP solutions or specialized analytical platforms, is essential. These systems facilitate the automation of data collection, processing, and analysis, ensuring accuracy and timeliness in decision-making.

Additionally, industry-specific factors should be considered when applying the income approach. For example, in the IT sector, companies may be valued based on their ability to generate subscription revenues or monetize their user base, whereas in manufacturing, the focus is on asset productivity and long-term contracts.

Thus, models of accounting and analytical support for value-based business performance management based on the income approach serve as an effective strategic management tool. They enable a realistic assessment of a company's value, account for both financial and non-financial factors influencing operations, and support well-founded managerial decisions aimed at enhancing business efficiency.

7.4. Models of accounting and analytical support for value-based business performance management based on the market approach

The market approach to assessing business performance is based on analyzing market data that reflect the actual value of assets or a company by comparing them with similar entities in the market. This approach is one of the most widely used in modern management, as it

considers current market conditions and enables an objective evaluation of business value.

The foundation of the market approach is the comparative analysis method, which involves assessing an entity based on data from sales of similar objects. This method employs multiplier coefficients that indicate the relationship between market price and financial indicators of a company. The most commonly used multipliers include the price-to-earnings ratio (P / E), price-to-sales ratio (P / S), and price-to-book value ratio (P / BV). The valuation is calculated using the following formula:

$$V = M \times F,$$

Where, V – value of the object;
M – multiplier;
F – financial indicator.

A critical step in the market approach is selecting comparable companies. To ensure analytical accuracy, enterprises with similar size, industry affiliation, capital structure, and risk levels are chosen. Additionally, macroeconomic conditions affecting the valuation subject are considered.

Another tool of the market approach is the transaction method, which is based on analyzing the value of businesses that have been bought or sold in the market. This method allows for consideration of current market trends and evaluates an entity while taking into account supply and demand. The valuation is performed based on the weighted average transaction price, adjusted for the specific characteristics of the entity being assessed.

The market approach also includes an assessment of a company's competitiveness, which involves evaluating its market position, market share, brand reputation, and other non-financial indicators. These aspects supplement financial analysis, making the valuation more accurate and objective.

Accounting and analytical support for the market approach includes the collection, processing, and analysis of large volumes of data. In this context, modern information systems play a key role, as

they enable automation of analysis processes and integration of data from various sources. For example, the use of Big Data technologies allows for real-time analysis of market trends, thereby improving valuation accuracy.

Particular attention within the market approach should be given to risk factors that may influence business value. Such risks include changes in market conditions, fluctuations in exchange rates, and political instability. Risk assessment is conducted using scenario analysis, modeling potential developments, and evaluating their impact on business value.

Business performance management based on the market approach is integrated with modern management concepts such as Customer Relationship Management (CRM) and Market-Based Management (MBM). CRM enables the analysis of customer relationships and their impact on business value, while MBM focuses on leveraging market mechanisms to enhance management efficiency.

The market approach is also applied in corporate governance for evaluating managerial effectiveness. For instance, the Total Shareholder Return (TSR) ratio is used to assess overall shareholder returns, considering stock price changes and dividends paid. This indicator serves as a crucial criterion for evaluating the effectiveness of strategic decisions.

Thus, models of accounting and analytical support for value-based business performance management based on the market approach serve as a powerful tool for strategic analysis. They enable the assessment of a company's actual value, consideration of market conditions, and the adoption of well-grounded managerial decisions aimed at enhancing business competitiveness and efficiency.

Objective of the practical work

Objective of the practical work: to develop the ability to create financial reports for assessing business performance using the income approach, systematize the advantages and disadvantages of the cost, income, and market approaches, which will facilitate a well-grounded selection of business performance evaluation methods in value-based management.

Competencies developed through this practical work:

– ability to prepare financial reports for business performance assessment using the income approach;

– understanding the fundamental approaches to business performance evaluation (cost, income, and market approaches);

– skills in organizing the advantages and disadvantages of different approaches in a tabular format;

– ability to select the optimal approach based on the specifics of the enterprise and its business environment;

– understanding the role of value-based management in improving business efficiency;

– capability to assess the feasibility of applying a particular business evaluation approach;

– ability to integrate obtained results into managerial decision-making processes;

– competence in justifying the choice of tools for business performance assessment.

Practical task assignments

7.1. Develop financial reports for business performance assessment using the income approach.

7.2. Systematize the advantages and disadvantages of cost, income, and market approaches in a tabular format.

Self-assessment questions

1. What is the essence of value-based business management?
2. What are the key tasks of accounting and analytical support in value-based management?
3. How do the cost, income, and market approaches to business performance evaluation differ?
4. What are the advantages and disadvantages of value-based management?
5. What calculation methods are used in the cost approach?

6. What financial indicators are considered when using the income approach?

7. What is the significance of income forecasting in business valuation?

8. What is the discounted cash flow method?

9. What is the market approach to business valuation?

10. What methods are used in the market approach?

Self-assessment tests

1. Which approach forms the basis of accounting and analytical support for value-oriented business performance management:

a) Analysis of value as the main performance indicator;

b) Analysis of company revenues;

c) Profit planning;

d) Competitiveness assessment.

2. What is the goal of the cost approach in accounting and analytical support for business performance management:

a) Identifying and controlling production-related costs;

b) Optimizing revenue levels;

c) Reducing taxes;

d) Assessing financial stability.

3. What is the primary criterion for using the income approach in accounting and analytical support for business performance management:

a) Calculation of product cost;

b) Inventory management;

c) Assessment of company revenues and profits;

d) Cost analysis.

4. How does the market approach to accounting and analytical support for business performance management differ from other approaches:

a) Focuses on internal business processes;

b) Emphasizes the importance of income stability;

c) Is oriented toward market prices and competition;

d) Focuses only on cost reduction.

5. How does the cost approach help in managing business performance:

a) Plans investments;

b) Identifies and controls costs at various production stages;

c) Calculates the company's revenue level;

d) Improves marketing campaign effectiveness.

6. What is the main objective of applying the income approach in accounting and analytical business management:

a) Optimizing labor resources;

b) Maximizing income and profit;

c) Minimizing production costs;

d) Managing product pricing.

7. What is the role of the market approach in accounting and analytical support for business performance management:

a) Increasing production volumes;

b) Managing inventory;

c) Creating new products;

d) Evaluating business performance in the context of market competitiveness.

8. How does the cost approach allow assessing the efficiency of production processes:

a) Evaluates the profit from each product;

b) Analyzes consumer demand;

c) Plans marketing strategies;

d) Identifies the highest costs and areas for reduction.

9. What is the main objective of the market approach in accounting and analytical support for business performance management:

a) Assessing business operations in the context of market conditions and price competition;

b) Improving internal efficiency;

c) Optimizing resource allocation;

d) Enhancing financial performance.

10. How does the income approach help improve business performance:

a) Focuses on maximizing revenue through price and sales optimization;

b) Reduces production costs;

c) Manages production volumes;

d) Analyzes employee performance efficiency.

11. What tools are used in accounting and analytical support based on the market approach:

a) Production volume planning;

b) Competitiveness analysis, pricing, and market research;

c) Internal cost assessment;

d) Financial reporting development.

12. What forms the basis for modeling accounting and analytical support based on the cost approach:

a) Financial performance assessment;

b) Detailed analysis of production-related costs;

c) Investment financing planning;

d) Marketing strategy management.

13. How does the accounting and analytical model based on the income approach impact business performance management:

a) Reduces marketing expenses;

b) Evaluates communication effectiveness;

c) Plans personnel expenses;

d) Improves company financial results through income management.

14. How does the accounting and analytical model based on the market approach help in business management:

a) Reduces production costs;

b) Plans tax policies;

c) Optimizes management functions;

d) Enhances business competitiveness through market orientation.

15. What is the goal of applying the cost approach in accounting and analytical support:

a) Reducing costs and improving production efficiency;

b) Enhancing financial results;

c) Expanding product assortment;

d) Competitiveness analysis.

TOPIC 8
ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR THE COMPREHENSIVE ASSESSMENT OF ENTERPRISE PERFORMANCE

8.1. The essence of corporate social responsibility as an object of accounting and analytical support for managing enterprise performance.

8.2. Accounting and analytical support for managing the effectiveness of corporate social responsibility.

8.3. The balanced scorecard as a model for managing enterprise performance.

8.4. Accounting and analytical support for managing business performance based on the balanced scorecard.

Key terms: *corporate social responsibility (CSR), comprehensive performance assessment, accounting and analytical support, balanced scorecard (BSC), economic efficiency, social efficiency, environmental efficiency, key performance indicators (KPIs), financial perspective of BSC, customer perspective of BSC, process perspective of BSC, learning and growth perspective of BSC, integrated performance indicator, social audit, sustainability reporting, strategic performance management, cost-benefit analysis, business process mapping, rating approach, integrated management model.*

8.1. The essence of corporate social responsibility as an object of accounting and analytical support for managing enterprise performance

Corporate Social Responsibility (CSR) is one of the key concepts in modern corporate governance, aimed at ensuring a balance between economic, environmental, and social goals of an enterprise. It defines the obligations of a business to society that go beyond purely economic benefits, including ethical, environmental, cultural, and social aspects of its activities.

The essence of CSR lies in the voluntary commitments of an enterprise to improve the quality of life of employees, protect the environment, support local communities, and adhere to ethical standards in relationships with partners, customers, and society at large. It is based on the principles of sustainable development, which aim to meet the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs.

In the context of accounting and analytical support for managing enterprise performance, CSR is considered as a separate object of accounting and analysis. This is due to the need to assess the impact of CSR on financial results, company reputation, employee engagement, and stakeholder trust. Special accounting tools are created to reflect social and environmental costs and evaluate the effectiveness of CSR programs.

One of the key aspects of accounting and analytical support for CSR is the implementation of non-financial reporting, such as sustainability reports, environmental and social reports. These documents highlight the company's achievements in environmental and social responsibility and its strategic plans for improving relevant indicators. International standards governing such reporting include GRI Standards (Global Reporting Initiative) and SASB Standards (Sustainability Accounting Standards Board).

An important element of accounting and analytical support is the quantitative assessment of the impact of socially responsible initiatives on financial performance. For example, costs related to charity, environmental programs, employee training, or social insurance should be accounted for in the financial reporting system. This allows for evaluating the cost-benefit ratio of CSR programs and determining their profitability.

Particular attention should be paid to the analysis of the impact of CSR on intangible assets, such as reputation, stakeholder trust, and brand equity. These indicators significantly influence long-term business performance but are difficult to quantify. Specialized methods, such as CSR indexing, emotional capital analysis, or reputation index calculation, are used for this purpose.

CSR also includes an environmental component, which involves minimizing the negative impact on the environment. To assess the effectiveness of environmental programs, indicators such as greenhouse gas emissions, energy consumption, and waste management are used. Data on these indicators is integrated into the overall accounting and analytical system and used for decision-making.

Managing CSR requires integrating it into the strategic planning of the enterprise. This involves defining key areas of socially responsible activities, setting goals and performance indicators, and monitoring their achievement. Specialized control systems based on a combination of financial and non-financial indicators are implemented for this purpose.

The implementation of CSR is one of the factors enhancing the competitiveness of an enterprise. It strengthens reputation, attracts investments, improves employee relations, and increases customer loyalty. Moreover, socially responsible activities enable the enterprise to adapt more effectively to changes in regulatory requirements and societal expectations.

Thus, CSR as an object of accounting and analytical support for managing enterprise performance is a multifaceted concept that combines economic, environmental, and social aspects. Its integration into the management system allows the enterprise to ensure sustainable development, enhance competitiveness, and achieve a balance between business interests and societal needs.

8.2. Accounting and analytical support for managing the effectiveness of corporate social responsibility

Accounting and analytical support for managing the effectiveness of CSR is an important tool that enables enterprises to assess the impact of socially responsible initiatives on their activities, ensure transparency in stakeholder relations, and enhance competitiveness. This process involves creating a system for collecting, processing, and analyzing information related to the social, environmental, and economic aspects of the enterprise’s activities.

The essence of accounting and analytical support lies in forming an information base for making management decisions in the field of CSR. This includes both financial and non-financial indicators that reflect the enterprise's achievements in fulfilling its social and environmental obligations. The main tasks of accounting and analytical support include accounting for CSR-related costs, evaluating the effectiveness of CSR programs, and analyzing the impact of these programs on the enterprise's performance.

Financial accounting in the context of CSR involves reflecting costs related to social and environmental initiatives in the relevant accounting entries. For example, costs for charity, employee training, environmental projects, or workplace improvements can be accounted for as separate items in the financial statements. This ensures transparency and accountability in CSR.

Management accounting covers indicators that do not have a direct monetary value but are important for assessing the effectiveness of CSR. These include data on employee satisfaction, environmental outcomes, community impact, and other intangible aspects. Various indices, ratings, and qualitative characteristics are used to evaluate these indicators.

The analytical component of performance management support involves applying quantitative and qualitative analysis methods to assess the effectiveness of CSR initiatives. One of the key methods is cost-benefit analysis, which determines the economic feasibility of CSR programs. For example, comparing the costs of environmental measures with the benefits of reduced fines, improved reputation, or new customer acquisition.

Effective CSR management also requires integrating CSR indicators into the enterprise's strategic planning. This involves setting CSR goals, defining key performance indicators (KPIs), and developing a system for monitoring their achievement. For example, indicators such as greenhouse gas emissions, energy consumption, or waste reduction can be used to evaluate environmental programs.

Non-financial reporting is a crucial element of accounting and analytical support for CSR management. It allows enterprises to report on their sustainability achievements to stakeholders, including investors,

employees, customers, and the community. The most common formats for non-financial reporting are sustainability reports, prepared in accordance with GRI (Global Reporting Initiative) or other international standards.

The integration of information technologies into accounting and analytical support processes opens new opportunities for automating data collection, processing, and analysis. The use of specialized software, such as sustainability management systems or environmental management systems, enables enterprises to improve the accuracy and timeliness of decision-making.

Thus, accounting and analytical support for managing the effectiveness of CSR is a comprehensive process that combines financial and non-financial aspects. It provides an information base for evaluating the results of socially responsible activities and making informed management decisions. Implementing an effective accounting and analytical support system enhances transparency, accountability, and competitiveness, while strengthening the enterprise's reputation among stakeholders.

8.3. The balanced scorecard as a model for managing enterprise performance

The Balanced Scorecard (BSC) is a modern strategic management tool that enables enterprises to achieve their goals by aligning financial and non-financial indicators. This management model integrates strategic and operational objectives, providing a comprehensive assessment of enterprise performance.

The essence of the BSC lies in identifying key aspects of the enterprise's activities that influence its success and developing corresponding indicators to reflect the achievement of these aspects. The BSC includes four main perspectives: financial, customer, internal business processes, and learning and growth. Each perspective forms a separate set of indicators that together provide a holistic view of the enterprise's performance.

The financial perspective focuses on evaluating financial results, such as revenue, profit, profitability, and cash flow. These indicators assess the enterprise's ability to generate profit and ensure financial stability. For example, the return on assets (ROA) is calculated as the ratio of net profit to average total assets and reflects the efficiency of resource utilization.

The customer perspective focuses on meeting customer needs and increasing their loyalty. Indicators in this perspective include customer satisfaction, market share, number of new customers, and customer retention rate. For instance, customer satisfaction can be assessed through surveys or indices such as the Net Promoter Score (NPS).

The internal business processes perspective covers indicators that characterize the efficiency of core and support processes. These may include order fulfillment time, product defect rate, logistics efficiency, or innovation activity. Analyzing these indicators helps identify bottlenecks and improve operational performance.

The learning and growth perspective evaluates the enterprise's ability to ensure long-term development by enhancing employee competencies, implementing innovations, and improving information systems. Key indicators in this perspective include employee qualification levels, training costs, number of innovations implemented, or technology updates.

The main advantage of the BSC is its ability to integrate the enterprise's strategy into its operational activities, ensuring alignment between long-term goals and short-term actions. The BSC also enhances the transparency of management processes and engages all levels of personnel in achieving strategic objectives.

Effective implementation of the BSC requires several key steps. First, the enterprise's strategy is defined, and strategic goals are set for each perspective. Then, key performance indicators (KPIs) are developed to measure the achievement of these goals. Next, initiatives necessary to achieve the goals are identified, and resources are allocated. The final step is monitoring and evaluating results, which allows for adjustments to the strategy or operational activities.

Information technologies play a crucial role in implementing the BSC, as they automate data collection, processing, and analysis. The

use of specialized software, such as business analytics systems or ERP systems, improves the accuracy and speed of decision-making.

Thus, the Balanced Scorecard is an effective management model that enables enterprises to achieve strategic goals by aligning financial and non-financial aspects of their activities. Its implementation enhances management efficiency, process transparency, and adaptability to changes in the external environment.

8.4. Accounting and analytical support for managing business performance based on the balanced scorecard

Accounting and analytical support for managing business performance is an essential component of the strategic management process. One of the modern tools that effectively integrates strategy into operational activities is the Balanced Scorecard (BSC). This approach is based on the relationship between financial and non-financial indicators, allowing for both short-term and long-term goals to be considered.

The main idea of the BSC is to identify key aspects of the enterprise's activities that ensure its success and develop corresponding indicators for their evaluation. The BSC includes four main perspectives: financial, customer, internal business processes, and learning and growth. Accordingly, management based on the BSC aims to achieve a balance between financial results, customer satisfaction, process optimization, and enterprise potential development.

Integrating the BSC into accounting and analytical support for performance management offers several advantages. First, it allows enterprises to combine strategic planning with operational activities, ensuring alignment between them. Second, the BSC enhances the transparency of management processes, as clearly defined indicators enable real-time tracking of goal achievement. Third, this approach stimulates innovation and development by requiring constant monitoring of changes in the external environment and adaptation to them.

The development and implementation of the BSC involve several stages. The first stage is defining the enterprise's strategic goals and formulating corresponding indicators for each perspective. Next, specific initiatives to achieve these goals are developed, and responsible individuals and resources are identified. After that, the implementation of planned activities is monitored, results are analyzed, and the strategy is adjusted if necessary.

Information systems play a crucial role in ensuring the effectiveness of the BSC, as they automate data collection, processing, and analysis. The use of business analytics systems, such as Power BI or Tableau, ensures the clarity and accuracy of indicator analysis. Moreover, integrating the BSC with management accounting systems provides real-time data for decision-making.

Thus, accounting and analytical support for managing business performance based on the Balanced Scorecard is an important element of modern strategic management. It enables enterprises to achieve their goals by integrating financial and non-financial indicators, ensuring a comprehensive assessment of performance and facilitating adaptation to changing market conditions.

Objective of the practical work

Objective of the practical work: to learn how to develop reporting for the comprehensive assessment of enterprise performance, taking into account corporate social responsibility, and to systematize the advantages and disadvantages of the balanced scorecard for ensuring a multifaceted analysis of business performance.

Competencies developed through this practical work:

– ability to develop reporting for the comprehensive assessment of enterprise performance;

– knowledge of the principles of CSR and their impact on performance;

– ability to identify the advantages and disadvantages of the BSC;

– skills in systematizing information in tabular form;

– understanding the interrelationship between economic, social, and environmental aspects of enterprise activities;

– ability to evaluate the feasibility of using the BSC in performance assessment;

– skills in using comprehensive assessment tools for decision-making;

– ability to integrate CSR into the process of evaluating business performance.

Practical task assignments

8.1. Develop reporting for the comprehensive assessment of enterprise performance from the perspective of CSR.

8.2. Systematize the advantages and disadvantages of using the BSC for assessing business performance in a table.

Self-assessment questions

1. What is CSR, and how is it related to accounting and analytical support for enterprise performance?
2. What social and economic aspects are considered in managing the effectiveness of CSR?
3. What does the Balanced Scorecard include as a model for managing enterprise performance?
4. What are the main components of the BSC for assessing enterprise performance?
5. How does the BSC contribute to achieving strategic goals?
6. How to ensure a balance between financial and non-financial indicators in performance assessment?
7. What is the role of accounting and analytical support in forming CSR reporting?
8. How can performance assessment help improve CSR?
9. What are the advantages of the BSC in accounting and analytical support for performance management?
10. What are the weaknesses of the BSC in accounting and analytical support for performance management?

Self-assessment tests

1. What is the main component of CSR as an object of accounting and analytical support:

a) Resource optimization;

b) Consideration of social, environmental, and economic aspects;

c) Analysis of production costs;

d) Profit planning.

2. How does CSR influence accounting and analytical support for performance management:

a) Improves internal production processes;

b) Reduces tax liabilities;

c) Includes assessment of societal and environmental impact;

d) Increases enterprise profit.

3. What is the main goal of accounting and analytical support for managing CSR effectiveness:

a) Assessing and monitoring the business's impact on social and environmental aspects;

b) Increasing enterprise income;

c) Reducing production costs;

d) Optimizing tax expenses.

4. What element is important for assessing CSR effectiveness:

a) Integrating social and environmental indicators into financial analysis;

b) Analyzing raw material costs;

c) Evaluating competitiveness;

d) Monitoring financial results.

5. How can CSR effectiveness be assessed within accounting and analytical support:

a) Planning sales volume;

b) Assessing sales revenue;

c) Comparing costs of social projects with their outcomes;

d) Analyzing production costs.

6. What is the basis for building a BSC in performance management:

a) Increasing income levels;

b) Combining financial and non-financial indicators;

c) Focusing on financial indicators;

d) Controlling costs.

7. What is the main task of the BSC in performance management:

a) Maximizing profit;

b) Reducing production costs;

c) Increasing sales revenue;

d) Assessing effectiveness through a set of indicators covering various aspects of activities.

8. What is the main task of accounting and analytical support for performance management based on the BSC:

a) Analyzing production costs;

b) Managing raw material inventory;

c) Planning production volumes;

d) Defining and monitoring key performance indicators (KPI).

9. How can the BSC help in managing enterprise performance:

a) Provides a comprehensive approach to assessing performance across different areas;

b) Reduces production costs;

c) Increases enterprise income;

d) Optimizes production processes.

10. What indicators does the BSC include for comprehensive performance assessment:

a) Financial, customer, internal business processes, and learning and growth;

b) Only financial indicators;

c) Only cost indicators;

d) Only income indicators.

11. What is key in accounting and analytical support for performance management based on the BSC:

a) Assessing financial results;

b) Planning costs;

c) Evaluating advertising campaign effectiveness;

d) Using a system of indicators to assess business processes at different levels.

12. What is the significance of CSR for accounting and analytical support:

a) Analyzing business profitability;

b) Considering societal and environmental impact in decision-making;

c) Improving financial indicators;

d) Reducing tax liabilities.

13. How does the BSC help in managing business performance:

a) Analyzes only financial indicators;

b) Focuses on cost reduction;

c) Combines different aspects of enterprise activities for comprehensive performance assessment;

d) Increases enterprise income.

14. What are the advantages of using the BSC in accounting and analytical support:

a) Improves comprehensive performance assessment by considering various factors;

b) Reduces production costs;

c) Enhances marketing strategies;

d) Increases competitiveness.

15. What does accounting and analytical support for performance management based on the BSC include:

a) Defining goals and monitoring results across different aspects of enterprise activities;

b) Analyzing raw material costs;

c) Planning advertising campaigns;

d) Assessing income levels.

GLOSSARY

Accounting automation – implementation of software products to optimize accounting processes and reduce manual labor.

System adaptability – the ability of an accounting and analytical system to modify its functions and structure in response to external conditions.

Cost-benefit analysis – a method of evaluating efficiency based on comparing the costs of project implementation with the benefits obtained.

Analytical function – processes of collecting, processing, and analyzing data to assess efficiency and optimize business processes.

Learning and growth perspective in bsc – a component that evaluates investments in personnel, innovation, and infrastructure to ensure sustainable development.

Balance of interests – the process of aligning the interests of various stakeholders to achieve maximum business efficiency.

Enterprise balance sheet – a financial statement reflecting the asset and financial position of an economic entity.

Benchmarking – a method of evaluating business efficiency by comparing it with industry best practices.

Business process – a sequence of interrelated actions or operations aimed at achieving a specific result in an enterprise's activities.

Value analysis – research aimed at identifying factors influencing the creation and growth of an enterprise's value.

Value-based management (VBM) – a management concept focused on maximizing enterprise value for its owners.

Business value – the monetary equivalent of an enterprise's assets, determined by market, balance sheet, or other valuation methods.

Production efficiency – the effectiveness of using material, technical, and labor resources in the production process.

Costs – the amount of resources spent on producing goods or services, serving as the basis for calculating efficiency.

Genesis of accounting and analytical support – the historical development and formation of concepts, methods, and approaches to creating an information base for business management.

System dynamics – the ability of an accounting and analytical system to adapt to changes in the internal and external environment.

Discounted cash flows (DCF) – a method of business valuation based on discounting future cash flows to their present value.

Efficiency diagnostics – a comprehensive assessment of an enterprise's condition based on accounting and analytical data to identify problems and opportunities.

Income – the amount of funds received from operating, investing, or financing activities of an enterprise.

Income approach – a business valuation method based on analyzing future cash flows the enterprise can generate.

Environmental efficiency – the ability of an enterprise to minimize the impact of its activities on the environment.

Economic value added (EVA) – a metric that characterizes profit after accounting for the cost of all capital employed by the enterprise.

Economic ergonomics – adapting the workplace to employees' needs to ensure maximum efficiency in their activities.

Economic efficiency – the ratio between the results achieved and the resources expended.

Ergonomic support – organizing the work environment to enhance employee productivity and comfort.

Business process efficiency – the degree to which business process goals are achieved with optimal resource utilization.

Business efficiency – the level of achieving business goals, reflecting the ratio between results and the costs of achieving them.

Operational efficiency – the ability of an enterprise to achieve its goals with minimal resource expenditure.

Management efficiency – the ability of an enterprise to achieve its goals with minimal resource expenditure.

Objectives of accounting and analytical support – developing tools for analyzing, forecasting, and monitoring business performance indicators.

Residual value – the portion of business value that accounts for future profitability beyond the forecast period.

Cost approach – a business valuation method based on analyzing the costs incurred to create or restore assets.

Balanced scorecard (BSC) – a management methodology that evaluates enterprise performance through financial and non-financial indicators.

Sustainability reporting – a document disclosing information about an enterprise's impact on economic, social, and environmental aspects.

Investment attractiveness – a characteristic of an enterprise reflecting its ability to attract investments by ensuring high profitability.

Institutional demands – the needs and requirements of various external and internal stakeholders (state, investors, stakeholders) influencing the accounting and analytical system.

Institutional environment – the set of regulatory, social, and economic conditions in which the accounting and analytical support system operates.

Integrated business value – the total value of all enterprise assets, including intangible assets and future income.

Integrated performance indicator – a combined indicator considering all aspects of enterprise activity: economic, social, and environmental.

Integration – the process of combining various accounting and analytical elements into a unified information system to enhance management efficiency.

Information flow integration – combining data from various sources to ensure the integrity of accounting and analytical information.

Integration of accounting and analytical systems – aligning accounting and analytical procedures to form a unified management information base.

Integrated management model – a concept combining financial, social, environmental, and process aspects of enterprise management.

Information system – a set of resources, technologies, and procedures for collecting, processing, storing, and transmitting data within accounting and analytical support.

Information support – a set of data required for conducting analysis and making decisions in business performance management.

Information technologies – tools for automating data collection, processing, and analysis to enhance accounting and analytical support efficiency.

Personnel support – the process of forming a team of specialists with the necessary knowledge and skills for accounting and analytical work.

Capitalized income – the present value of expected business income calculated based on capitalization.

Business process mapping – visualizing and analyzing business processes to identify efficiency improvement opportunities.

Customer perspective in BSC – a BSC component reflecting customer satisfaction and loyalty.

key performance indicators (KPI) – metrics used to evaluate the effectiveness of business process execution.

Capitalization rate – a metric used to convert expected income into business value.

Comprehensive performance evaluation – the process of measuring enterprise performance based on economic, social, and environmental indicators.

Communication support – creating conditions for information exchange between different departments and management levels.

Control function – a mechanism for verifying the compliance of actual performance indicators with established standards or plans.

Control procedures – measures aimed at verifying the accuracy and reliability of accounting and analytical information.

Efficiency criteria – parameters used to evaluate the quality of accounting and analytical system performance (accuracy, timeliness, relevance).

Liquidity – the ability of an enterprise's assets to be quickly converted into cash without losing their value.

Tangible assets – physical resources of an enterprise considered in its valuation.

Comparative analysis method – a business valuation approach based on analyzing the sale prices of similar enterprises.

Analysis methods – techniques for processing data to evaluate enterprise performance (financial, economic, comparative).

Data analysis methods – a set of techniques applied to process and interpret information within a model.

Methods of accounting and analytical support – approaches and tools used for collecting, processing, and analyzing information to manage business efficiency.

Performance evaluation methods – techniques used to determine business productivity and profitability.

Performance management model – a concept or framework describing the use of accounting and analytical information to achieve business goals.

Modeling – the process of creating a simplified representation or mathematical description of an accounting and analytical system to analyze its functioning.

Business process modeling – creating visual or analytical models to study and optimize business processes.

Monitoring – the ongoing process of observing business performance indicators to identify deviations from the plan.

Valuation multiples – ratios used to evaluate business value, such as price / earnings or price / revenue.

Intangible assets – enterprise resources that lack physical form but add value (brand, reputation).

Objects of accounting and analytical support – elements of enterprise activity subject to accounting and analysis (resources, costs, income, assets, processes).

Accounting and analytical model – a conceptual or practical structure describing the interaction of accounting and analytical processes to support management decisions.

Accounting and analytical support – a set of methods, procedures, and tools for collecting, processing, and analyzing data to support management decisions.

Operational efficiency – optimal use of resources to execute business processes with minimal costs.

Business process optimization – improving processes to enhance their efficiency and effectiveness.

Organizational efficiency – the degree to which an enterprise's activities align with its strategy and goals.

Organizational structure – a system of distributing functions, responsibilities, and authority among accounting and analytical support entities.

Organization of accounting and analytical activities – the process of organizing methods, resources, and procedures to ensure effective business management.

Core business processes – key processes directly creating value for the customer (production, sales, supply).

Performance evaluation – the process of quantitative and qualitative analysis of enterprise performance results.

Model efficiency evaluation – analyzing the results of implementing an accounting and analytical support model to determine its alignment with set goals.

Risk assessment – identifying and analyzing potential threats related to business process execution.

Approaches to business performance evaluation – methods and principles used to analyze enterprise performance results (e.g., financial, economic, social).

Solvency – the ability of an enterprise to meet its financial obligations on time.

Performance indicators – quantitative or qualitative characteristics used to evaluate the effectiveness and feasibility of business activities.

Profitability – a financial indicator characterizing the ratio of income to enterprise costs.

Profit – the difference between income and expenses, serving as a key indicator of business efficiency.

Forecasting – the process of using accounting and analytical information to develop business development scenarios.

Software and hardware complex – an integrated system of technical and software tools supporting accounting and analytical processes.

Process perspective in BSC – a part of the balanced scorecard analyzing the efficiency of internal business processes.

Process control – monitoring business process execution to ensure planned results are achieved.

Process approach – a management concept viewing enterprise activities as a set of interrelated processes.

Organizational regulations – a document defining the procedures for accounting and analytical activities within an enterprise.

Rating approach – a method of comprehensive performance evaluation by comparing an enterprise with other entities.

Profitability – a relative indicator characterizing business profitability based on costs, assets, or other baseline metrics.

Resource base – the set of material, financial, informational, and human resources required for the functioning of the accounting and analytical system.

Resource support – the availability and rational use of material, financial, human, and informational resources in business processes.

Resource potential – the total set of material, financial, human, and informational resources available to an enterprise.

Business risks – uncertain circumstances that may affect enterprise performance, including financial, operational, and strategic threats.

Modeling risks – potential issues related to model inaccuracy or misalignment with real business conditions.

Market value added (MVA) – the difference between an enterprise's market value and the capital invested in it.

Market capitalization – the value of an enterprise based on the current price of its shares multiplied by the number of shares issued.

Market approach – a business valuation method based on comparison with similar enterprises in the market.

Support business processes – auxiliary processes supporting core enterprise activities (HR, IT support).

System of indicators – a set of metrics allowing the evaluation of all aspects of business process efficiency.

System approach – a methodological principle viewing business as an integrated system of interconnected elements aimed at achieving common goals.

System indicators – a set of metrics characterizing the functioning of the entire accounting and analytical system as a unified mechanism.

Corporate social responsibility (CSR) – a concept integrating social, environmental, and ethical aspects into enterprise activities to ensure sustainable development.

Social efficiency – business effectiveness in meeting the social needs of employees, the community, and other stakeholders.

Social audit – the process of evaluating an enterprise's fulfillment of its social responsibility commitments.

Process standardization – implementing uniform rules and procedures to ensure the quality and efficiency of business processes.

Stakeholders – interested parties (owners, employees, investors, customers, community) with a stake in business outcomes.

Enterprise sustainability – the ability of an economic entity to maintain competitiveness and stability in the long term.

Strategic performance management – the process of formulating, implementing, and monitoring enterprise strategies to achieve its goals.

System structural components – key elements of the accounting and analytical system, such as information resources, data processing methods, technologies, and users.

Economic entity – a legal or natural person engaged in entrepreneurial activities.

Modeling entities – individuals or organizations creating and using models to manage business efficiency.

Accounting and analytical support entities – individuals or organizations performing accounting, analysis, and making management decisions (managers, analysts, accountants).

Essence of efficiency – defining the key characteristics of enterprise performance effectiveness.

Technical support – the use of technical resources (computers, servers, networks) for the effective functioning of the accounting and analytical system.

Modeling technologies – software and methodological tools used to create accounting and analytical support models.

Technological support – the use of modern software and hardware tools to automate accounting and analytical processes.

Business performance management – the process of planning, organizing, monitoring, and evaluating enterprise performance to achieve its goals.

Financial stability – the ability of an enterprise to meet its financial obligations on time and ensure sufficient financial resources.

Financial perspective in BSC – a BSC component characterizing the economic results of enterprise activities.

Financial management – a system of managing an enterprise's financial resources to ensure its stable development and value growth.

Financial condition – the ability of an enterprise to ensure solvency and stability in the long term.

Financial ratios – numerical indicators used to analyze an enterprise's financial condition.

Financial results – a set of indicators characterizing profit, income, or losses of an enterprise over a specific period.

Data fragmentation – the disjointedness of information within the accounting and analytical system, requiring integration for consistency.

Functions of accounting and analytical support – a set of activities aimed at creating an information base for management, such as control, evaluation, and forecasting.

Functional elements – key components of the accounting and analytical system performing specific tasks (accounting, analysis, forecasting, control).

Business process cycle – the time period from the start to the completion of a business process.

Management cycle – a sequence of stages (planning, accounting, analysis, control, adjustment) ensuring the achievement of business performance management goals.

Target benchmark – a strategic goal the accounting and analytical support system aims to achieve in managing business efficiency.

Business value for stakeholders – the set of economic, social, and environmental outcomes satisfying the interests of stakeholders.

Legal support – the set of regulatory and legal acts governing the activities of the accounting and analytical system and ensuring its legality.

RECOMMENDED READING

1. Benko, M. M. (2021). *Accounting and analytical support of enterprise economic security* : Textbook. Kyiv : Lira-K Publishing House, 560 p.

2. Bondarchuk, N. V., & Nikolaichuk, Yu. M. (2016). Accounting and analytical support for managing the economic security of an enterprise. *Efektyvna Ekonomika*, (12). URL : http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5410 (accessed: 05.02.2026).

3. Brukhanskyi, R. F. (2016). Actualization of strategic vectors of accounting and analytical support of the management system of agricultural enterprises of Ukraine. *Ukrainian Journal of Applied Economics*. 1 (1), 11–21.

4. Brukhanskyi, R. F. (2014). *Accounting and analysis in the system of strategic management of agricultural entrepreneurship* : monograph. Ternopil : TNEU, 384 p.

5. Osmiachenko, V. O., Myskin, Yu. I., Matseliukh, N. P. et al. (2019). *Accounting under information technologies: theory and practice*. 2nd ed., V. O. Osmiachenko, ed. Kyiv : USFSU. 389 p.

6. Vasylyshyn, S. I. (2020). Modification of the principles of accounting and analytical support as a dominant factor in managing the economic security of agricultural enterprises. *Biznes Inform*. (6), 219–226.

7. Voskresenska, T., & Viniarskyi, B. (2024). Formation of accounting and analytical support of foreign economic activity of enterprises by types. *Economy and Society*. (59). DOI : https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-164 (accessed: 05.02.2026).

8. Hnatyshyn, L. B., Prokopyshyn, O. S., & Trushkina, N. V. (2023). Information and analytical support for managing the activities of enterprises participating in the feed additives market. *Investments: Practice and Experience*. (9), 40–46.

9. Hnylytska, L. V. (2011). Accounting and analytical information as a determining factor of ensuring economic security of business entities. *Bulletin of Volodymyr Dahl East Ukrainian National University*. 3 (157), 57–65.

10. Hnylytska, L. V. (2012). Accounting and analytical support of enterprise economic security : monograph. Kyiv : KNEU, 305 p.

11. Hohol, T. A. (2014). Accounting and analytical support for small business management : monograph. Chernihiv : Lozovyi Publishing House, 384 p.

12. Zhuk, V. M. (2018). Development of accounting theory: Institutional aspect : monograph. Kyiv : NSC "IAE". 408 p.

13. Zyma, Yu. P. (2016). Definition of accounting and analytical support for corporate governance. *Biznes Inform*. (1), 306–310.

14. Kraievskyi, V. M. (2023). Accounting mechanism for ensuring economic security of agribusiness. *Ukrainian Economic Journal*. (1), 18–22.

15. Kuzina, R. V. (2015). Corporate accounting and reporting in Ukraine: current state and development prospects : monograph. Kherson : Hrin D. S., 416 p.

16. Mets, V. O. (2019). Economic analysis of financial results and financial condition of the enterprise: Study guide. Kyiv : KNEU. 132 p.

17. Myskin, Yu. I., Hrynyshyn, M. I., & Deneshchuk, K. S. (2022). Accounting and analytical technologies for formalizing enterprise value in the conditions of digitalization. *Scientific Bulletin of the International Humanities University*. (53), 38–43.

18. Myskin, Yu. I., Romaniuk, A. P., & Deneshchuk, K. S. (2023). Modeling accounting and analytical support for enterprise value management. *Ukrainian Economic Journal*. (1), 34–37.

19. Myskin, Yu., Hrynyshyn, M., & Romaniuk, A. (2022). Essence of enterprise value as an object of accounting and analysis. *Mechanism of an Economic Regulation*. (3–4), 124–128.

20. Marmul, L. O. (ed.). (2019). Accounting and analytical support and taxation of the development of agribusiness entities and rural areas : monograph. Kherson : Ailant, 334 p.

21. Balaniuk, I. F. (ed.). (2014). Accounting and analytical support of economic activity : monograph. Ivano-Frankivsk : Foliant Printing House. 292 p.

22. Pozniakovska, N. M., Zubilevych, S. Ya., & Miklukha, O. L. et al. (2019). Accounting and analytical support of business entities in the conditions of European integration : monograph. Rivne : NUVHP. 414 p.

23. Shtanhret, A. M. (Ed.). (2017). Accounting and analytical support for managing enterprise economic security : monograph. Lviv : Ukrainian Academy of Printing, 276 p.

24. Kaminska, T. H. (Ed.). (2013). Accounting and analytical support of financial management at agricultural enterprises : monograph. Kyiv : Komprint, 338 p.

25. Oliadnichuk, N. V., & Pidlubna, O. D. (2020). Accounting and analytical support of economic activity of a business entity. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*. 33 (2), 16–21. DOI : https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-33-25 (accessed: 05.02.2026).

26. Panasiuk, V. M., Moskaliuk, N. B., & Melnychuk, I. V. (2020). Accounting and analytical support of economic security of business entities: Study guide. Ternopil : TNEU. 264 p.

27. Pravdiuk, M. V. (2019). Accounting and analytical support for liquidity management of agricultural enterprises. *Economics. Finance. Management*. (2), 124–139.

28. Pushkar, M. S. (2006). Creative accounting: Creating information for managers : monograph. Ternopil : Kartblansh, 334 p.

29. Palchuk, O. V., Savchenko, V. M., & Ruzmaikina, I. V. et al. (2017). Development of accounting under globalization and informatization of society : monograph / H. M. Davydov, ed. Kropyvnytskyi : Exclusive System. 248 p.

30. Savchuk, V. K., & Riabenko, L. M. (2015). Accounting and analytical support for managing the formation of enterprise strategy. In *Strategies of economic development: state, region, enterprise*. Vol. 2, pp. 352–365. Kherson : Helvetyka.

31. Kashchena, N. B., & Staverska, T. O. (eds.). (2021). System support of economic activity and sustainable development of business entities : collective monograph. Kharkiv : Ivanchenko Publishing House. 390 p.

32. Kostenko, O. M., Myskin, Yu. I., Kraievskyi, V. M., & Savchuk, V. K. (2013). Management of agricultural production efficiency: Information and analytical aspect / V. K. Savchuk, ed. Kyiv : Vik Print. 470 p.

33. Myskin, Yu. I. (ed.). (2021). Management accounting (in schemes and tables): Study guide. Irpin : USFSU. 169 p.

34. Fatenok-Tkachuk, A. O. (2022). Accounting and analytical support of strategic enterprise development management (training course): Study guide. Lutsk : Vezha-Druk. 216 p.

35. Tsaruk, V. Yu. (2020). Theory and methodology of accounting and analysis in the corporate governance system : monograph. Ternopil : Osadtsa Yu. V. 404 p.

36. Shyhun, M. M. (2009). Development of modeling of the accounting system: theory and methodology : monograph. Zhytomyr : ZhDTU. 632 p.

37. Shtanhret, A. M., & Stetsiv, L. P. (2017). Accounting and analytical support for managing enterprise economic security: methodological foundations. *Economy and Society*. (9), 722–726.

38. Burlan, S. A., & Katkova, N. V. (2019). Accounting and analytical support for economic security in today's business environment. *The Problems of Economy*. 1 (39), 184–190.

39. Dziuba, T. (2021). Information model for improving accounting and analytical support for economic potential management. *Scientific Horizons*. 24 (2), 108–119.

40. Madende, P., Henning, J. I. F., & Jordaan, H. (2023). Accounting for heterogeneity among youth: A missing link in enhancing youth participation in agriculture – A South African case study. *Sustainability*. 15 (5), Article 4981. DOI : https://doi.org/10.3390/su15064981 (accessed: 05.02.2026).

41. Manachynska, Yu., Luchyk, M., & Luchyk, S. (2024). Financial modelling of cash flow management for agribusiness security: Accounting and analytical aspect. *Scientific Horizons*. 27 (4), 154–165.

42. Myskin, Yu. I., & Ostapenko, Ya. O. (2023). Information systems and technologies in accounting and management accounting. In Information systems and technologies for managing socio-economic processes in sectors of the economy : collective monograph. Riga : Baltija Publishing. Pp. 82–100.

43. Alrowwad, A. M. et al. (2022). Sustainable transformation of accounting in agriculture. *Agricultural and Resource Economics*. 8 (2), 5–29.

44. Zdyrko, N., Ishchenko, Y., & Melnyk, O. (2020). Economic development of fishery and accounting support of cost management for biological conversion in fish farming of Ukraine comparing to other CEE countries. *Economic Annals-XXI*. 181 (1–2), 137–150.

APPENDICES

Appendices 1

Correct Answers to Tests

Test number	Topic number							
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
1	a	a	a	a	a	c	a	b
2	c	a	a	c	a	b	a	c
3	b	a	a	a	a	b	c	a
4	a	a	a	b	d	a	c	a
5	c	c	a	c	d	a	b	c
6	b	a	a	d	b	d	b	b
7	a	a	a	a	b	d	d	d
8	c	a	a	a	a	a	d	d
9	a	a	a	c	a	a	a	a
10	a	a	a	d	d	c	a	a
11	a	a	a	a	b	c	b	d
12	a	a	a	a	a	b	b	b
13	d	a	a	c	b	b	d	c
14	a	a	a	b	b	a	d	a
15	a	c	a	c	c	a	a	a

EXPRESS ANSWERS TO SELF-CHECK QUESTIONS
TOPIC 1
"THE ESSENCE OF BUSINESS EFFICIENCY AS AN OBJECT OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR MANAGEMENT"

1. What is business efficiency? How is it defined in the context of accounting and analytical support?

Business efficiency is an indicator that reflects an enterprise's ability to achieve its goals with minimal resource expenditure. It represents the ratio between results achieved and resources used, determining the productivity of the company's activities. In the context of accounting and analytical support, efficiency is evaluated using financial and non-financial indicators. Financial indicators include profitability, liquidity, return on assets and equity, resource turnover, and net profit dynamics. Non-financial indicators encompass innovation levels, product or service quality, customer satisfaction, internal business process efficiency, and the degree of digitalization. The accounting and analytical system provides managers with the necessary information to monitor business efficiency, analyze changes, and forecast future development.

2. Why is business efficiency considered a key management object?

Business efficiency is a key management object because it directly impacts financial stability, competitiveness, investor attractiveness, and operational performance. High efficiency ensures stable company development, optimizes costs, improves labor productivity, and enhances business processes. Efficiency management involves systematic analysis of key performance indicators, identifying strengths and weaknesses, and developing measures to improve enterprise productivity.

3. What is the relationship between business efficiency and an enterprise's strategic goals?

The relationship between business efficiency and strategic goals lies in the fact that efficiency determines the company's ability to achieve its long-term plans. Financial efficiency creates a resource base for market expansion, new product development, innovation implementation, and competitiveness enhancement. Operational efficiency contributes to cost optimization and process improvement, which are essential for achieving strategic objectives. Innovative development depends on effective resource management and the ability to fund research projects. Thus, business efficiency is both a result of managerial decisions and a critical factor in achieving strategic goals.

4. What is the difference between financial and non-financial approaches to evaluating efficiency?

Efficiency evaluation can be conducted using financial and non-financial approaches. The financial approach focuses on indicators such as profitability, return on assets and equity, return on investment, and cash flow dynamics. The non-financial approach evaluates customer loyalty, product quality, digitalization levels, corporate governance effectiveness, and innovation potential. Financial indicators are more objective and assess past performance, while non-financial indicators help identify future prospects and competitive advantages.

5. What are the main approaches used to evaluate business efficiency?

Business efficiency is evaluated using various approaches, including financial analysis, benchmarking, balanced scorecard (BSC), valuation methods, employee productivity analysis, and digital analytics. Financial analysis involves calculating profitability, liquidity, capital turnover, and other financial ratios. Benchmarking compares enterprise performance with competitors or industry standards. The BSC covers four key aspects: financial results, customer value, internal business processes, and innovation development. Valuation methods include economic value added (EVA) and market value added (MVA). Employee productivity analysis evaluates staff contributions to business

goals using key performance indicators (KPIs). Digital technologies and big data enhance the accuracy of efficiency evaluation and support informed decision-making.

6. Who are stakeholders in the context of business efficiency evaluation?

Stakeholders in the context of business efficiency evaluation are all interested individuals or groups affected by or influencing the enterprise's activities. They may have different expectations regarding efficiency due to varying goals and interests. Stakeholders include owners, management, employees, customers, suppliers, investors, creditors, government bodies, and the general public. Evaluating efficiency requires balancing short-term financial results with long-term sustainability to satisfy diverse stakeholder interests.

7. Which stakeholder groups are most interested in business efficiency?

The stakeholder groups most interested in business efficiency include owners and shareholders, as they seek maximum profit and capital value growth. Management is interested in efficiency as a measure of their success, impacting bonuses and career prospects. Employees expect stable employment, competitive wages, and favorable working conditions. Investors and creditors assess efficiency to determine risk levels and return on investment. Customers expect high-quality products and services, which depend on financial and operational efficiency. Government bodies are interested in economic stability, as it ensures tax revenues and labor market development.

8. How can the interests of business owners conflict with those of other stakeholders?

Conflicts between business owners and other stakeholders arise due to differing priorities. For example, owners may aim to maximize profits by cutting costs, which could negatively affect employee wages and working conditions. Management may focus on short-term financial success for bonuses, while owners may have long-term strategic goals. Investors seek stable returns and company growth,

while society and government bodies may demand adherence to environmental standards or social responsibility. Conflicts between creditors and owners may arise if shareholders prioritize profit distribution, reducing the company's solvency.

9. What role do investors and creditors play in shaping efficiency indicator requirements?

Investors and creditors play a crucial role in shaping efficiency indicator requirements, as they assess financial stability and risk levels. Investors focus on metrics like return on assets, net profit, EBITDA, and market value. Creditors evaluate solvency and liquidity by analyzing financial stability ratios, return on equity, debt levels, and the company's ability to service debt. Creditors' requirements influence capital structure, determining debt financing levels and access to new loans. Investors may demand greater transparency and the adoption of modern efficiency evaluation approaches, such as ESG (environmental, social, and governance).

10. What are the main indicators used to evaluate business efficiency?

Key indicators for evaluating business efficiency include financial and non-financial metrics. Financial indicators include return on assets (ROA), return on equity (ROE), net profit, EBITDA, operating profitability, liquidity ratios, and capital turnover. Non-financial indicators encompass customer satisfaction, business process efficiency, automation levels, corporate reputation, social responsibility, and environmental metrics. A comprehensive approach to efficiency evaluation enables enterprises to ensure financial stability, achieve strategic development, and maintain competitive advantages.

EXPRESS ANSWERS TO SELF-ASSESSMENT QUESTIONS TOPIC 2 "THEORETICAL FOUNDATIONS OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR BUSINESS PERFORMANCE MANAGEMENT"

1. What is accounting and analytical support for business performance management?

Accounting and analytical support for business performance management is a system for collecting, processing, analyzing, and interpreting accounting information to make well-grounded managerial decisions. It integrates accounting, economic analysis, and control mechanisms to ensure the rational use of resources, assess business performance, and achieve the company's strategic goals. This system provides managers with objective information on financial status, operational efficiency, investment attractiveness, and other key aspects of business operations.

2. What are the main tasks of accounting and analytical support in performance management?

The main tasks of accounting and analytical support in performance management include:

– collecting and systematizing accounting data for performance analysis;

– assessing financial stability, liquidity, profitability, and other efficiency indicators;

– identifying and forecasting enterprise development trends;

– forming an information base for making operational and strategic managerial decisions;

– controlling resource utilization, detecting deviations, and identifying opportunities for efficiency improvement;

– ensuring transparency of business activities for internal and external stakeholders.

3. What is the significance of accounting and analytical work for managerial decision-making?

The significance of accounting and analytical work in managerial decision-making lies in its ability to provide executives with up-to-date, reliable, and relevant information for analyzing financial health, identifying growth prospects, optimizing costs, and increasing profitability. Well-founded managerial decisions are based on a comprehensive analysis of financial and non-financial indicators, minimizing risks and enhancing resource management efficiency.

4. How does accounting and analytical support contribute to achieving a company's strategic goals?

Accounting and analytical support contributes to achieving a company's strategic goals by implementing a system of key performance indicators (KPIs) that evaluate the execution of strategic plans, monitor financial performance trends, forecast growth prospects, and facilitate corrective actions. Analytical data help identify competitive advantages, determine innovation directions, and enhance the company's adaptability to market changes.

5. What is the informational function of accounting and analytical support?

The informational function of accounting and analytical support involves generating, processing, and presenting accounting and analytical data necessary for managerial decisions. It provides executives and stakeholders with comprehensive and structured information on financial condition, production activities, product profitability, costs, profitability, and risks. The quality and completeness of this information determine the efficiency of enterprise management and its competitiveness.

6. How is the control function implemented in accounting and analytical support for management?

The control function in accounting and analytical support is implemented through continuous monitoring of financial and operational indicators, identifying deviations from planned results, and analyzing their causes. Control includes financial audits, managerial control, internal audits, and analysis of resource utilization efficiency. Its goal is to ensure that business operations align with strategic plans and regulatory requirements.

7. How does the forecasting function enhance managerial decision-making effectiveness?

The forecasting function enhances managerial decision-making effectiveness by analyzing business development trends, predicting changes in external and internal environments, and modeling possible future scenarios. It enables risk identification, opportunity assessment, financial performance evaluation, strategic development planning, and increasing business resilience to market fluctuations.

8. What are the primary objects of accounting and analytical support for business performance management?

The primary objects of accounting and analytical support for business performance management include financial resources, fixed assets, inventories, labor resources, production processes, costs, revenues, profits, liquidity, investment activity, competitive positions, and market conditions affecting business operations.

9. Who are the subjects of accounting and analytical support, and what are their roles in the management process?

The subjects of accounting and analytical support include owners, managers, financial and analytical departments, auditors, controllers, tax authorities, investors, and creditors. Their role is to collect, process, analyze, and interpret information for effective decision-making, as well as to oversee the execution of strategic and tactical business objectives.

10. What are the historical stages of accounting and analytical support development?

The historical stages of accounting and analytical support development can be outlined as follows:

- Early stage (before the 18th century): Emergence of the first accounting records, development of double-entry bookkeeping, establishment of accounting principles.
- Industrial Revolution (18th–19th centuries): Formation of accounting as a system, development of financial analysis and cost accounting.
- 20th century: Emergence of managerial accounting, standardization of financial reporting, advancement of economic analysis and control.
- Modern stage (21st century): Implementation of information technologies, automation of accounting and analytical processes, integration of business analytics, and the evolution of strategic managerial accounting.

EXPRESS ANSWERS TO SELF-CONTROL QUESTIONS
TOPIC 3
"MODELING OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR BUSINESS EFFICIENCY MANAGEMENT FROM A SYSTEMATIC APPROACH PERSPECTIVE"

1. What are institutional demands, and how do they affect accounting and analytical support?

Institutional demands refer to the requirements imposed by various stakeholders regarding the provision of accounting and analytical information. These demands arise under the influence of government regulations, international standards, and the needs of investors, owners, creditors, and other parties interested in financial transparency and efficient enterprise management. Compliance with these demands determines the structure of accounting and analytical support, its methodology, and technological tools. Meeting institutional requirements enhances trust in the company, reduces the risk of sanctions, and improves financial performance by optimizing management processes.

2. Which entities shape institutional demands for the accounting and analytical support system?

The key entities shaping institutional demands include government authorities, financial institutions, investors, auditors, owners, international organizations, and public associations. Government regulators define tax and financial reporting requirements, creditors require reliable financial information about the company's condition, owners and shareholders expect analytical data for decision-making, while international organizations establish reporting standards and regulations.

3. What is the relationship between institutional demands and a company's strategic goals?

A company's strategic goals are formed considering external and internal factors, among which institutional demands play a significant role. Compliance with these demands ensures the ability to attract investments, maintain financial stability, meet regulatory requirements, and avoid sanctions. Adhering to institutional requirements contributes to improving corporate governance, reducing risks, and creating additional competitive advantages in the market.

4. How does considering institutional demands help improve business efficiency?

Considering institutional demands allows a company to adapt its accounting and analytical system to meet modern financial reporting, auditing, and risk management requirements. This improves financial transparency, enhances trust among partners and creditors, minimizes legal and tax risks, and optimizes internal business processes.

5. What are the main structural components of the accounting and analytical support system?

The accounting and analytical support system includes the following components: the accounting subsystem, the analytical subsystem, the control function, information and technological support, and methodological regulation. The accounting subsystem records all business transactions, the analytical subsystem processes and interprets data, the control function ensures compliance with regulations, information and technological support utilizes software for process automation, and methodological regulation defines standards and rules for accounting and analysis.

6. How do the accounting and analytical subsystems interact within the business efficiency management system?

The accounting subsystem collects and records primary data on the company's financial and business activities, while the analytical subsystem processes this data to generate forecasts, assess business efficiency, and optimize management decisions. Analytical insights influence the improvement of accounting methods and adjustments to the company's accounting policy.

7. What is the advantage of using a systematic approach in modeling accounting and analytical support?

A systematic approach allows accounting and analytical support to be considered as a set of interrelated elements working towards the overall business objective. This ensures the integration of various aspects of accounting and analysis, process automation, increased accuracy and timeliness of management decisions, and better adaptation to external environmental changes.

8. What types of accounting and analytical support models are used in business efficiency management?

The main types of accounting and analytical support models include financial, managerial, strategic, and comprehensive models. The financial model focuses on assessing financial performance, the managerial model optimizes resource utilization, the strategic model supports long-term planning, and the comprehensive model integrates all aspects of accounting and analytical activities into a unified system.

9. How does the financial model of accounting and analytical support contribute to assessing business efficiency?

The financial model allows for the analysis of a company's financial performance based on key indicators such as profitability, liquidity, solvency, and financial stability. It helps identify weaknesses in financial strategy, determine cost optimization measures, improve financial risk management, and support informed decision-making.

10. What is the role of automated systems in implementing accounting and analytical support models?

Automated systems play a key role in implementing accounting and analytical support models by enabling the rapid processing of large data volumes, reducing errors, integrating different types of accounting and analysis, and supporting predictive modeling and strategic planning. The use of modern information technologies, such as ERP systems, business intelligence (BI), and cloud platforms, enhances financial management efficiency and facilitates optimal decision-making for business development.

EXPRESS RESPONSES TO SELF-ASSESSMENT QUESTIONS
TOPIC 4
"ORGANIZATION OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR BUSINESS PERFORMANCE MANAGEMENT"

1. What are the key structural components of accounting and analytical support?

The key structural components of accounting and analytical support include the accounting subsystem, analytical subsystem, information support, personnel support, technological support, and regulatory and legal support. The accounting subsystem is responsible for recording and systematizing financial and other business transactions. The analytical subsystem processes data to assess efficiency and facilitate managerial decision-making. Information support ensures access to necessary data, while personnel support involves qualified professionals. Technological support comprises software and hardware tools for process automation, and regulatory and legal support establishes the legal framework for accounting and analytical activities.

2. How does the organization of accounting and analytical support contribute to business efficiency?

The organization of accounting and analytical support enhances business efficiency by providing timely, reliable, and detailed analysis of financial and operational activities. This allows the company to quickly respond to market changes, identify management inefficiencies, optimize costs, and increase profitability. Additionally, it ensures adequate control over the implementation of strategic and tactical tasks, thereby contributing to the stability and development of the company.

3. What are the requirements for information support in business performance evaluation?

Information support for business performance evaluation must meet the requirements of accuracy, relevance, accessibility, and completeness of data. The information should be collected from various sources, processed in a timely manner, and comply with financial reporting standards, enabling well-grounded forecasts and assessments. Data security and confidentiality are also critical requirements, as improper information management may lead to financial losses or legal consequences.

4. What are the sources of information used in accounting and analytical support for management?

The main sources of information for accounting and analytical support include primary documents (contracts, invoices, work completion certificates), accounting registers (journals, general ledger, trial balance), financial statements (balance sheet, income statement, cash flow statement), statistical data, internal company reports (planned and actual performance indicators), as well as external sources such as market research, economic conditions data, regulatory requirements, and international standards.

5. What is the significance of legal support in organizing accounting and analytical activities?

Legal support plays a crucial role in organizing accounting and analytical activities, as it ensures compliance with current legislation, regulates accounting practices, financial reporting preparation and submission, and governs legal relationships between the company and its counterparties. Without proper legal support, the company risks facing financial sanctions, fines, or reputational damage.

6. What are the key regulatory and legal acts governing business performance evaluation?

The key regulatory and legal acts governing business performance evaluation include the Tax Code, the Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting," National Accounting Standards, International Financial Reporting Standards (IFRS), and various industry-specific regulations that may set specific requirements for performance evaluation in certain economic sectors.

7. What are the requirements for personnel support in accounting and analytical work?

Personnel support for accounting and analytical work requires the presence of qualified specialists with expertise in accounting, economic analysis, financial management, and legislation. Additionally, continuous professional training and skills enhancement are essential, as changes in legislation and advancements in information technology necessitate ongoing knowledge and competency development.

8. What is the importance of ethical standards in the work of accounting and analytical professionals?

Ethical standards are critical in ensuring honesty, objectivity, and transparency in the processes of data collection, processing, and reporting. They ensure that all decisions are made in the best interests of the company and its stakeholders, avoiding conflicts of interest or corrupt influences. Adherence to ethical standards enhances trust in the accounting and analytical system and promotes effective business management.

9. What modern communication tools are used for organizing accounting and analytical support?

Modern communication tools used in accounting and analytical support include email, corporate portals, messaging and document exchange systems, video conferencing, as well as software solutions for automated accounting and analytics (ERP systems, CRM systems). These tools enable real-time information exchange, data coordination, report generation, and task monitoring.

10. What is the importance of technical support for the effective functioning of the accounting and analytical system?

Technical support is crucial for the effective functioning of the accounting and analytical system, as it determines the speed of data processing, the accuracy of accounting and analytical operations, and the degree of process automation. The use of modern technical tools reduces the risk of errors, enhances the efficiency of accounting and analytical work, integrates different subsystems, and ensures real-time access to critical information.

EXPRESS ANSWERS TO SELF-CONTROL QUESTIONS
TOPIC 5
"ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR ENTERPRISE PERFORMANCE MANAGEMENT"

1. How are enterprise performance indicators classified?

Enterprise performance indicators are classified into several groups depending on the object of analysis and evaluation objectives. The main groups include: financial indicators, which characterize the enterprise's ability to generate profit and maintain solvency; operational indicators, reflecting the efficiency of fixed assets, inventories, and human resources utilization; strategic indicators, which assess the enterprise's ability to achieve long-term goals; and investment indicators, which evaluate the effectiveness of investments and capital returns. Each of these groups includes specific indices that help management determine the level of success and identify opportunities for improvement.

2. What are the features of performance evaluation from the perspective of different stakeholders?

Enterprise performance evaluation can vary significantly depending on the interests and roles of stakeholders. For shareholders, the primary criterion is profitability and dividends, while creditors focus on solvency and the enterprise's ability to service debt obligations. Consumers evaluate performance based on the quality and price of products or services, whereas suppliers value stable partnerships and solvency. Managers and employees may assess performance based on the achievement of internal enterprise goals, such as labor productivity and job satisfaction. Overall, each stakeholder focuses on different aspects of enterprise performance, requiring a comprehensive approach to efficiency assessment.

3. What financial performance evaluation methods are used in modern practice?

Various methods are used in modern practice to evaluate financial performance, including horizontal and vertical analysis, financial ratio analysis, comparative methods, trend analysis, and benchmarking (comparison with best practices). Horizontal analysis involves comparing financial results over multiple periods, while vertical analysis provides insights into the structure of financial statements. Ratio analysis allows for assessing relationships between different financial categories to evaluate profitability, resource efficiency, and financial stability.

4. What are the key financial performance indicators analyzed in the accounting and analytical support system?

The key financial performance indicators in the accounting and analytical support system include gross profit, operating profit, net profit, return on sales, gross margin, return on equity, return on assets, and indicators reflecting the efficiency of financial resource utilization. These indicators help assess the enterprise's ability to generate profit, cost levels, and the effectiveness of management decisions.

5. How is enterprise profitability and return analysis conducted?

Profitability and return analysis involves examining indicators such as gross profitability, operating profitability, and net profitability. Calculating these indicators helps assess how effectively the enterprise utilizes its resources to generate profit. Profitability analysis determines the level of profit in relation to costs or revenue, providing insights into competitiveness and managerial efficiency. A more detailed analysis may include profitability calculations for specific business units or products to identify the most and least efficient business areas.

6. What are the key indicators used to assess the financial stability of an enterprise?

The financial stability of an enterprise is assessed using indicators such as the equity ratio, financial independence ratio, debt ratio, liquidity ratio, and solvency ratio. These indicators help evaluate the enterprise's ability to meet its financial obligations and ensure sustainable development. A high level of financial stability indicates the enterprise's ability to withstand financial difficulties and maintain stability even in times of economic uncertainty.

7. What is the significance of liquidity and asset turnover analysis?

Liquidity and asset turnover analysis plays a crucial role in assessing an enterprise's financial condition and its ability to respond quickly to changes in the business environment. Liquidity is measured by the enterprise's ability to quickly convert assets into cash to cover obligations, while asset turnover evaluates how efficiently the enterprise uses its assets to generate revenue. Liquidity and turnover analysis helps identify financial risks and assess resource availability for further business development.

8. What is the resource potential of an enterprise?

The resource potential of an enterprise is the totality of all resources (financial, material, labor, informational) that the enterprise can utilize to achieve its strategic goals. It includes both physical resources, such as equipment, technology, and raw materials, and intangible assets, such as intellectual capital and brand value. Analyzing resource potential helps assess the enterprise's capabilities for implementing its plans and adapting to a changing market environment.

9. What indicators are used to assess the efficiency of material resource utilization?

Indicators used to assess the efficiency of material resource utilization include the material resource utilization coefficient, turnover level, cost per unit of production, and the ratio of raw material and material costs to total costs. These indicators provide insights into how effectively the enterprise uses its resources, enabling cost control and optimization of production processes.

10. How is labor resource efficiency evaluated in the accounting and analytical support system?

Labor resource efficiency is evaluated using labor productivity indicators, such as output per employee, payroll fund per unit of production, and the working time utilization coefficient. Additionally, the analysis includes an assessment of personnel costs relative to enterprise revenue and profit, which helps determine how effectively human resources are used to achieve business objectives.

EXPRESS RESPONSES TO SELF-ASSESSMENT QUESTIONS
TOPIC 6
"ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR BUSINESS PROCESS EFFICIENCY MANAGEMENT"

1. What is the essence of the process approach to business efficiency management?

The process approach to business efficiency management focuses on continuous optimization and improvement of business processes. This approach prioritizes the structure and operation of processes rather than solely the outcomes of a company's activities. Processes are viewed as a sequence of interrelated steps that can be effectively managed and optimized to achieve strategic goals. The process approach enables the identification of bottlenecks, cost reduction, quality enhancement, and shorter task execution times.

2. What are the core business processes, and how do they impact a company’s operations?

Core business processes are key operations directly related to the production of goods or provision of services, as well as meeting customer needs. These include supply, production, sales, and other essential functions that support the company's primary activities. They impact the company's performance by determining productivity, product or service quality, and customer satisfaction. Optimizing core business processes enhances efficiency, reduces costs, and creates competitive advantages.

3. What is the significance of Key Performance Indicators (KPIs) in evaluating business processes?

KPIs (Key Performance Indicators) are essential tools for assessing business process performance. They allow measurement of a company's goal achievement in both quantitative and qualitative terms. KPIs help management understand the efficiency of various processes and identify opportunities for improvement. Using KPIs enables more precise performance measurement, detection of deviations from plans, and timely strategic adjustments to achieve desired results.

4. How do information systems support the management of core business process efficiency?

Information systems significantly simplify business process efficiency management by automating data collection, processing, and analysis. They provide real-time insights into business processes, allowing timely responses to changes and optimization of operations. Such systems integrate various functional subsystems (finance, production, supply, sales) and ensure coordinated and rapid data processing for managerial decision-making. This improves control, reduces costs, increases productivity, and shortens reaction times to changes.

5. What are service business processes, and what role do they play in overall business efficiency?

Service business processes support core business processes and create conditions for their effective operation. They are not directly related to the production of goods or services but support a company's primary activities, such as accounting, HR, marketing, and customer service. Although they are not the main revenue-generating activities, their efficiency affects overall business performance. Well-organized service processes improve service quality, reduce costs, and enhance customer satisfaction, positively impacting the business.

6. What are the features of accounting and analytical support for service business processes?

Accounting and analytical support for service business processes involves effectively organizing accounting and cost analysis for supporting processes, ensuring economic efficiency control. Key indicators include service costs, service unit productivity, task execution time, and customer satisfaction levels. This support helps identify optimization opportunities, reduce costs, improve efficiency, and maintain appropriate support for core business processes.

7. What risks may arise in business process management, and how can they be assessed?

Business process management involves various risks, including operational risks (process inefficiencies), financial risks (cost increases, profitability decline), technological risks (need for modernization, lack of technology), and human factor risks (errors, employee skill reduction). Risk assessment involves analytical methods such as SWOT analysis, probability evaluation of events and consequences, as well as monitoring and forecasting potential negative trends.

8. What is the significance of the interconnection between core and service business processes in achieving overall efficiency?

The interconnection between core and service business processes is crucial for ensuring overall company efficiency. Core processes enable the production of goods or provision of services, while service processes create conditions for their efficient functioning. For example, without proper accounting or HR support, core processes may lack the necessary resources. Harmonization and integration of these processes enhance overall company efficiency, optimize costs, and improve task execution quality.

9. How is the contribution of each business process to overall company efficiency evaluated?

The contribution of each business process is evaluated through KPI analysis, performance metrics, cost efficiency indicators, and goal achievement levels. Core business processes are assessed using financial indicators such as profitability and sales volume, while service processes are evaluated by customer satisfaction levels, service response times, and process support costs. Comparing these indicators helps assess process efficiency and determine its role in overall business success.

10. What modern technologies can be applied to enhance the efficiency of accounting and analytical support for business processes?

To enhance the efficiency of accounting and analytical support for business processes, modern technologies such as ERP automation, artificial intelligence for forecasting and optimization, blockchain for improved financial transparency, and cloud technologies for real-time data access are utilized. These technologies automate accounting operations, enhance analytics, and provide high-level control over business processes, ultimately improving efficiency and reducing costs.

EXPRESS ANSWERS TO SELF-ASSESSMENT QUESTIONS TOPIC 7 "ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR VALUE-BASED BUSINESS PERFORMANCE MANAGEMENT"

1. What is the essence of value-based business management?

The essence of value-based business management lies in maximizing a company's value for its owners and shareholders through efficient resource utilization, cost optimization, and revenue growth. This management approach focuses on value creation as the primary business outcome, where every managerial decision is oriented toward achieving this goal. A crucial aspect is the valuation of assets, revenues, costs, and financial performance forecasting. Value-based management also involves adapting strategy to economic conditions, ensuring sustainable growth, and improving the company's financial position.

2. What are the key tasks of accounting and analytical support for value-based management?

The key tasks of accounting and analytical support for value-based management focus on determining and assessing the value of a company's assets, analyzing costs and revenues, and forecasting financial results. Accounting and analysis must provide accurate information for decision-making to enhance business value. The use of key performance indicators (KPIs) is essential, allowing the measurement and evaluation of progress in achieving corporate goals. Additionally, accounting and analytical support should facilitate process optimization and the reduction of financial risks.

3. What are the differences between the cost-based, income-based, and market-based approaches to business performance evaluation?

The cost-based, income-based, and market-based approaches differ in their methodologies and focus areas. The cost-based approach evaluates performance based on production and maintenance costs, assessing asset value considering the expenses incurred to create them.

The income-based approach assesses efficiency through the analysis of revenue generation. The market-based approach involves comparing a company to other businesses by evaluating its value based on market prices and factors influencing asset valuation.

4. What are the advantages and disadvantages of value-based management?

Value-based management offers several advantages. It provides clear strategic direction for achieving company value growth, optimizes costs, and increases revenues, contributing to higher profitability and financial stability. However, there are drawbacks, including the risk of overlooking short-term business needs in pursuit of long-term value creation and the potential for irrational decisions due to excessive expectations regarding company value growth.

5. What calculation methods are used within the cost-based approach?

Several calculation methods are used within the cost-based approach. The replacement cost method assesses asset value based on the cost of their reproduction at the current moment. The net asset method determines a company's value by calculating the difference between its assets and liabilities. The liquidation value method estimates business worth in the event of company closure, assuming assets are sold at the highest possible prices.

6. What financial indicators are considered when using the income-based approach?

Key financial indicators in the income-based approach include net operating profit after tax (NOPAT), which measures a business's ability to generate profit after tax expenses. Other significant indicators include cash flow (CF), reflecting cash movements, the weighted average cost of capital (WACC), which shows the average financing cost, and projected revenues, which help determine a company's financial potential.

7. What is the significance of revenue forecasting in business valuation?

Revenue forecasting is a critical stage in business valuation as it directly impacts a company's profitability and financial stability. Estimating future revenues helps determine the expected benefits from business operations and provides a basis for assessing market value. This is essential not only for investors but also for lenders making investment and credit decisions.

8. What is the discounted cash flow (DCF) method?

The discounted cash flow (DCF) method is one of the primary techniques for business valuation. This method involves estimating future cash flows and discounting them to present value using a discount rate. Discounting accounts for time and risk, allowing the determination of a company's real value and financial sustainability.

9. What is the market-based approach to business valuation?

The market-based approach to business valuation involves analyzing market conditions and comparing a company to others in the same industry. This approach relies on market prices, transactions, and comparative indicators. It is based on comparing asset prices using financial multiples such as price-to-earnings (P / E), price-to-sales (P / S), and price-to-assets ratios.

10. What methods are used in the market-based approach?

The market-based approach employs several valuation methods, including the comparable company analysis method, which compares a business's financial indicators with other market players, and the comparable transaction method, which analyzes sales transactions of similar companies or assets. Additionally, the multiplier method is used, which relies on financial multiples to determine a company's value based on its financial performance and market conditions.

EXPRESS ANSWERS TO SELF-ASSESSMENT QUESTIONS
TOPIC 8
"ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR A COMPREHENSIVE ASSESSMENT OF ENTERPRISE PERFORMANCE"

1. What is corporate social responsibility, and how is it related to accounting and analytical support for enterprise performance?

Corporate social responsibility (CSR) is a concept according to which businesses should consider not only economic but also social and environmental impacts of their activities. It encompasses a business's commitment to sustainable development, ethical practices, employee welfare, and community development. A crucial part of this process is accounting and analytical support, which enables enterprises to effectively measure, analyze, and report on social and environmental initiatives. This ensures transparency and accountability in implementing CSR and allows for the adjustment of strategies to achieve set goals.

2. What social and economic aspects of an enterprise are considered in managing the effectiveness of corporate social responsibility?

In managing the effectiveness of corporate social responsibility, both social and economic aspects are considered. Social aspects include improving working conditions, protecting employee rights, participating in social projects, and environmental initiatives. Economic aspects involve financial investments in social programs, cost-benefit analysis of such initiatives, and the impact of CSR on the market value of the enterprise. Accounting and analytical support should promptly capture these aspects and help assess their impact on the enterprise's performance.

3. What does the balanced scorecard concept include as a model for managing enterprise performance?

The balanced scorecard (BSC) is a performance management model that allows for a comprehensive evaluation of a company's activities. It includes four main perspectives: financial, customer, internal business processes, and learning and growth. This system helps

enterprises focus not only on financial results but also ensures a balance between other aspects of operations, such as customer satisfaction, internal process efficiency, and employee development, which are crucial for achieving long-term strategic goals.

4. What are the main components of the balanced scorecard that can be used to assess enterprise performance?

The main components of the balanced scorecard that can be used to assess enterprise performance include: financial indicators (e.g., profit, profitability), customer satisfaction indicators (e.g., satisfaction level, customer retention), internal process indicators (e.g., production efficiency, cost reduction), and learning and growth indicators (e.g., employee qualifications, investments in training and innovation).

5. How does the balanced scorecard contribute to achieving the strategic goals of an enterprise?

The balanced scorecard contributes to achieving the strategic goals of an enterprise by allowing the company to consider various aspects of its operations beyond just financial results. This approach helps maintain a balance between short-term and long-term goals, evaluate the efficiency of internal processes, and promote employee development and customer satisfaction. In turn, this supports sustainable growth and improved financial performance.

6. How to ensure a balance between financial and non-financial indicators when assessing enterprise performance?

A balance between financial and non-financial indicators when assessing enterprise performance can be achieved by integrating these indicators into a unified management system. Financial indicators provide information on the current financial state of the enterprise, while non-financial indicators help evaluate development prospects and the business's ability to adapt to changing market conditions. To achieve this balance, it is important to regularly review and adjust the system of indicators, taking into account changes in strategic priorities and market conditions.

7. What is the role of accounting and analytical support in reporting on an enterprise's social initiatives?

Accounting and analytical support plays a crucial role in reporting on an enterprise's social initiatives by enabling the collection, processing, and analysis of information regarding the costs and outcomes of these initiatives. Special reports are developed, incorporating indicators that reflect the impact of social programs on various aspects of the enterprise's operations (economic, environmental, social). Accounting and analytical support ensures the accuracy and transparency of these results for shareholders, government bodies, and the public.

8. How can assessing enterprise performance help improve its corporate social responsibility?

Assessing enterprise performance can help improve its corporate social responsibility by enabling the identification of strengths and weaknesses in implementing social initiatives. This allows for the adjustment of strategies, planning of new projects, and evaluation of the effectiveness of existing programs. As a result, not only can social outcomes be improved, but the enterprise can also gain greater recognition among customers and investors, positively impacting its reputation.

9. What are the advantages of the balanced scorecard concept in the context of accounting and analytical support for managing enterprise performance?

The advantages of the balanced scorecard concept in the context of accounting and analytical support for managing enterprise performance lie in its ability to provide a comprehensive picture of business effectiveness. By using balanced indicators, it is possible to evaluate not only financial results but also other important aspects of enterprise operations, such as internal processes, customer satisfaction, and employee development. This enables more informed strategic decision-making.

10. What are the weaknesses of the balanced scorecard concept in the context of accounting and analytical support for managing enterprise performance?

The weaknesses of the balanced scorecard concept may include the complexity of integrating all indicators into a unified system and potential misalignment between indicators used to assess financial and non-financial results. Additionally, effective use of this concept requires constant adaptation of indicators to changing market conditions, which may demand significant resources for monitoring and adjustment.

Навчальне видання

Мискін Юрій Ігоревич, Краєвський Володимир Миколайович,
Паянок Тетяна Миколаївна, Мискіна Оксана Олександрівна,
Іщенко Віталій Вікторович, Вільчинський Олександр Миколайович

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ БІЗНЕСУ

Навчальний посібник

Відповідальний за випуск	*Н. Б. Добрянська*
Редактор	*М. П. Клименко*
Форматування та комп’ютерна верстка	*Д. П. Завальніцька*

Здано до друку 29.12.2025. Формат 29,7 × 41,99
Папір офсетний № 1. Гарнітура «Times New Roman»
Ум. друк. арк. 9.1
Наклад 300 прим. Замовлення № 1154

Підготовлено до друку науково-організаційним відділом
Державного податкового університету
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область,
Україна

*Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовлювачів і
розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 7669 від 20.09.2022*